

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.”

Σπουδάστρια: Μπουντρούκα Αικατερίνη, ΑΜ: 2005088

Επιβλέπων Καθηγητής: Γιακουμάτος Στέφανος

Καλαμάτα 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανεργία είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα παγκοσμίως και συγκεκριμένα στον ελλαδικό χώρο έχει έντονη επιρροή κυρίως τα τελευταία χρόνια. Επηρεάζει σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη και συνεπώς την ανάπτυξη της χώρας. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διαχρονική διερεύνηση του κοινωνικού και οικονομικού φαινομένου της ανεργίας στις περιφέρειες της Ελλάδας και ειδικότερα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα Κεφάλαια. Αρχικά γίνεται μια γενική αναφορά στην έννοια της ανεργίας, τα είδη της, το κόστος και τα μέτρα καταπολέμησής της. Στη συνέχεια επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή της ανεργία στην Ελλάδα καθώς επίσης παρουσιάζονται κάποια στατιστικά στοιχεία για το φαινόμενο της ανεργίας στη χώρα. Έπειτα έχοντας ως άξονα τις 13 περιφέρειες στις οποίες χωρίζεται η Ελλάδα, παρουσιάζονται σύντομα τα κυριότερα χαρακτηριστικά καθεμιάς από αυτές. Κατόπιν, αναλύονται τα στατιστικά στοιχεία της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου ως προς τα ποσοστά απασχόλησης και επίσης παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας της περιφέρειας σε σύγκριση πάντα με το σύνολο της χώρας αλλά και με το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ποσοστά αυτά αναλύονται διαχρονικά για τα τελευταία χρόνια και με παραμέτρους όπως η ηλικία, το φύλο, το ζήτημα της μακροχρόνιας ανεργίας κ.α. Τέλος, παρατίθενται συνοπτικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη συλλογή των δεδομένων καθώς και τυχόν προτάσεις για την επίλυση του φαινομένου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Στέφανο Γιακουμάτο για την πολύτιμη καθοδήγησή του. Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω τους υπαλλήλους της Στατιστικής Αρχής για την βοήθεια που μου πρόσφεραν στην συγκέντρωση των στοιχείων. Επιπρόσθετα, οφείλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία στους γονείς μου που μου συμπαραστάθηκαν όλα τα χρόνια της φοίτησης μου στο Α.Τ.Ε.Ι Καλαμάτας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	i
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	ii
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	iii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	vii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΑΝΕΡΓΙΑ	3
1.1 Ορισμός και έννοιες της ανεργίας	3
1.2 Υπολογισμός του ποσοστού της ανεργίας	4
1.3 Το φυσικό ποσοστό ανεργίας	7
1.4 Είδη Ανεργίας	10
1.4.1 Εκούσια και ακούσια ανεργία	10
1.4.2 Ανεργία Τριβής (frictional unemployment)	11
1.4.3 Ανεργία λόγω ανεπάρκειας της ζήτησης (Κυκλική ή Κεϊνσιανή Ανεργία)	12
1.4.4 Διαρθρωτική ή δομική ανεργία	13
1.5 Κόστος και συνέπειες της ανεργίας	14
1.6 Μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ	19
2.1 Ιστορική Αναδρομή	19
2.2 Στατιστικά στοιχεία για την εξέλιξη της ανεργίας σήμερα	23
2.2.1 Η ανεργία κατά φύλο και ομάδες ηλικιών	23
2.2.2 Η ανεργία κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης	25

2.2.3	Ποσοστό ανεργίας κατά περιφέρεια της χώρας.....	26
2.2.4	Απασχόληση ως προς τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	27
2.3	Οι περιφέρειες της Ελλάδας.....	29
2.3.1	Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	30
2.3.2	Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	32
2.3.3	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	34
2.3.4	Περιφέρεια Ηπείρου	36
2.3.5	Περιφέρεια Θεσσαλίας	38
2.3.6	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.....	40
2.3.7	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	42
2.3.8	Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	44
2.3.9	Περιφέρεια Αττικής	46
2.3.10	Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	48
2.3.11	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.....	50
2.3.12	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.....	52
2.3.13	Περιφέρεια Κρήτης.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	57
3.1	Γενικά Χαρακτηριστικά.....	57
3.1.1	Πληθυσμιακά δεδομένα.....	58
3.1.2	Χωροταξική διάρθρωση και σχεδιασμός.....	61
3.2	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιφέρεια Πελοποννήσου	63
3.3	Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιφέρεια Πελοποννήσου	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	72
4.1	Εργατικό δυναμικό και απασχόληση	72
4.2	Η διαπεριφερειακή πορεία της ανεργίας.....	83

4.3	Ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας	89
4.4	Ποσοστά «νέων» ανέργων	92
4.5	Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο	94
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ		97
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ		99

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο (Μάιος 2008-2013).....	6
Πίνακας 1.2: Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών (Μάιος 2008-2013).....	6
Πίνακας 2.1: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο και ομάδες ηλικιών (Δ' τρίμηνο 2011-2012)....	24
Πίνακας 2.2: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης (Δ' τρίμηνο 2011-2012)	25
Πίνακας 2.3: Ποσοστό ανεργίας κατά περιφέρεια (Δ' τρίμηνο 2011-2012).....	26
Πίνακας 2.4: Απασχολούμενοι ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Δ' τρίμηνο 2011, Γ' και Δ' τρίμηνο 2012).....	27
Πίνακας 3.1 Μόνιμος πληθυσμός και πληθυσμιακή πυκνότητα περιφέρειας Πελοποννήσου (Απογραφή 2011).....	60
Πίνακας 3.2: Η περιφέρεια Πελοποννήσου με συνοπτικούς αριθμούς	62
Πίνακας 3.3: Η εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στις περιφέρειες της Ελλάδας (2005 – 2010).....	63
Πίνακας 3.4: Η εξέλιξη του ΑΕΠ στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) της περιφέρειας Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010)	66
Πίνακας 3.5: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010).....	67
Πίνακας 3.6: Η εξέλιξη του Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες της Ελλάδας (2005 – 2010)	69
Πίνακας 4.1: Διαχρονική εξέλιξη των απασχολούμενων περιόδου 2005 – 2010	73
Πίνακας 4.2: Διαχρονική εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού των περιφερειών της Ελλάδας και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010).....	74
Πίνακας 4.3: Η διαχρονική εξέλιξη της απασχόλησης στην Περιφέρειας Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010).....	81
Πίνακας 4.4: Σύγκριση των ποσοστών ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου με το σύνολο της χώρας	86
Πίνακας 4.5: Ποσοστό ανεργίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιφέρειας Πελοποννήσου (2005 – 2012)	88

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1: Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα από το 2003 – Α' τρίμηνο του 2013.....	22
Διάγραμμα 2.2: Ποσοστό ανεργία κατά ομάδες ηλικιών για το Δ' τρίμηνο του 2012	24
Διάγραμμα 2.3: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων, κατά τομέα της οικονομίας, για το Δ' τρίμηνο 2012	28
Διάγραμμα 2.4: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (2001-2012).....	31
Διάγραμμα 2.5: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (2001-2012).....	34
Διάγραμμα 2.6: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2001-2012).....	36
Διάγραμμα 2.7: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ηπείρου (2001-2012)	38
Διάγραμμα 2.8: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (2001-2012)	40
Διάγραμμα 2.9: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (2001-2012)	42
Διάγραμμα 2.10: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος (2001-2012)	44
Διάγραμμα 2.11: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2001-2012)	46
Διάγραμμα 2.12: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Αττικής (2001-2012) ...	48
Διάγραμμα 2.13: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (2001-2012)	50
Διάγραμμα 2.14: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (2001-2012)	52
Διάγραμμα 2.15: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (2001-2012)	54
Διάγραμμα 2.16: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Κρήτης (2001-2012)....	56
Διάγραμμα 3.1: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου 2005 – 2010	64
Διάγραμμα 3.2: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας κατά την περίοδο 2006 – 2010, (έτος βάσης 2005).....	68

Διάγραμμα 3.3: Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες της χώρας για το έτος 2010 (*Προσωρινά στοιχεία).....	70
Διάγραμμα 3.4: Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας (2005 – 2010).....	71
Διάγραμμα 4.1: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2005.....	75
Διάγραμμα 4.2: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2006.....	76
Διάγραμμα 4.3: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2007.....	77
Διάγραμμα 4.4: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2008.....	78
Διάγραμμα 4.5: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2009.....	79
Διάγραμμα 4.6: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2010.....	80
Διάγραμμα 4.7: Η διαχρονική εξέλιξη των απασχολούμενων ατόμων στην περιφέρεια Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας κατά την περίοδο 2006 – 2010, (έτος βάσης 2005).....	82
Διάγραμμα 4.8: Ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας για το 2012.....	84
Διάγραμμα 4.9: Ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας για τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013.....	85
Διάγραμμα 4.10: Διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας 2008 – 2013.....	87
Διάγραμμα 4.11: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας των ΠΕ της περιφέρειας Πελοποννήσου (2005 – 2012).....	89
Διάγραμμα 4.12: Ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων για το έτος 2012.....	90
Διάγραμμα 4.13: Η διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας 2001 – 2012.....	91
Διάγραμμα 4.14: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (2001 – 2012).....	93
Διάγραμμα 4.15: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στους ως προς το φύλο (2001 – 2012).....	95
Διάγραμμα 4.16: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας των γυναικών (2001 – 2012).....	96

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανεργία είναι ένα φαινόμενο κοινωνικό αλλά και οικονομικό όπου στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας έχει παρουσιάσει αύξηση από πολύ παλιά, καθιστώντας τη ως ένα από τα προβλήματα με τη μεγαλύτερη σημασία επειδή ακόμα ταλανίζει τη χώρα.

Η αγορά εργασίας σε μία περιφέρεια, τις περισσότερες φορές φανερώνει και την ανταγωνιστικότητα των οργανισμών ή των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό εάν σκεφτούμε ότι μια αποτελεσματική αγορά εργασίας καθίσταται αναγκαίος παράγοντας για να λειτουργήσουν ομαλά όλες οι αγορές, αφού με το ανθρώπινο κεφάλαιο επιτυγχάνεται η μεταφορά γνώσης και φυσικά ενισχύεται η παραγωγικότητα.

Έτσι λοιπόν στην παρούσα εργασία προσπαθούμε να μελετήσουμε αυτό το μέγεθος της ανεργίας σε διαπεριφερειακό επίπεδο και σαν μελέτη ειδικής περίπτωσης εξετάζουμε τα ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας της περιφέρειας Πελοποννήσου. Παρακάτω, αναλύονται τα κεφάλαια που αποτελούν την εργασία:

Το πρώτο κεφάλαιο, αναφέρεται στην ανεργία ως φαινόμενο και ως μακροοικονομικό μέγεθος γενικά. Εξετάζουμε το πώς υπολογίζεται το λεγόμενο «ποσοστό ανεργίας» στην οικονομία και τι είναι το φυσικό ποσοστό ανεργίας και πότε μια οικονομία βρίσκεται σε αυτό. Επίσης παρουσιάζονται συνοπτικά οι κυριότερες κατηγορίες ειδών της ανεργίας όπως αυτές αναφέρονται στη βιβλιογραφία. Επίσης γίνεται μία αναφορά στις βασικές συνέπειες και στο κόστος της ανεργίας καθώς και τα πιθανά μέτρα καταπολέμησης αυτού του προβλήματος.

Το δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρεται σε μια ιστορική αναδρομή για την ανεργία στην Ελλάδα. Επίσης παρουσιάζονται ορισμένα στατιστικά δεδομένα για την ανεργία στη χώρα όσον αφορά το φύλο, την εκπαίδευση και την ηλικία του εργατικού δυναμικού. Εξειδικεύεται η θεματολογία μας στη συνέχεια ως προς τις περιφέρειες της χώρας. Έτσι λοιπόν καταγράφουμε τα γενικά χαρακτηριστικά της κάθε περιφέρειας ως προς τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά τους, τον πληθυσμό τους, τα ποσοστά του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και φυσικά τα ποσοστά ανεργίας τους τα τελευταία χρόνια.

Το τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται ειδικότερα στην περίπτωση της περιφέρειας Πελοποννήσου. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα γενικά της χαρακτηριστικά, τα πληθυσμιακά δεδομένα της περιφέρειας σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011. Επίσης γίνεται αναφορά στη χωροταξική διάρθρωση και στο σχεδιασμό της. Τέλος αναλύονται τα ποσοστά συνεισφοράς της περιφέρειας στο ΑΕΠ της χώρας αλλά τα ποσοστά ανεργίας που έχουν καταγραφεί σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται πιο διεξοδικά η αγορά εργασίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου και γίνεται μία σύγκριση των μεγεθών της με το σύνολο της χώρας. Έτσι λοιπόν καταγράφεται η διαχρονική πορεία της απασχόλησης και της ανεργίας στην περιφέρεια κυρίως από το 2005 και μέχρι το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.

Τέλος, παρατίθενται συνοπτικά τα **συμπεράσματα** που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΑΝΕΡΓΙΑ

1.1 Ορισμός και έννοιες της ανεργίας

Με τον όρο *ανεργία* δηλώνουμε την κατάσταση εκείνη στην οποία το σύνολο των πολιτών μιας χώρας βρίσκεται χωρίς εργασία, ενώ είναι διαθέσιμοι να εργαστούν και βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας¹. Πιο απλά εννοούμε τον πληθυσμό εκείνο ο οποίος αναζητά εργασία και αδυνατεί να βρει. Το συγκεκριμένο φαινόμενο και η έντασή του αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους δείκτες ισορροπίας και ευημερίας μιας κοινωνίας αλλά και ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα για τις κυβερνήσεις. Είναι ένα μακροοικονομικό πρόβλημα που επηρεάζει τα άτομα περισσότερο άμεσα και σοβαρά. Έτσι λοιπόν οι οικονομολόγοι μελετούν την ανεργία για να εντοπίσουν τα αίτια της και να βοηθήσουν την πολιτεία να βελτιώσει την πολιτική της η οποία προφανώς επηρεάζει την ανεργία. Ορισμένα μέτρα πολιτικής είναι τα προγράμματα επιμόρφωσης που βοηθούν τους ανέργους να βρουν δουλειά ή τα επιδόματα ανεργίας προς όφελος των ανέργων για την ανακούφισή τους².

Για να προσδιορίσουμε το σύνολο των ανέργων μπορούμε πολύ εύκολα από το εργατικό δυναμικό να αφαιρέσουμε τους απασχολούμενους. Ως *απασχολούμενοι* νοούνται όλοι οι έμπνηχοι παραγωγικοί συντελεστές (άτομα) και όχι όλοι οι υπόλοιποι παραγωγικοί συντελεστές μιας οικονομίας όπως κτίρια, μηχανές κλπ. Η απασχόληση λοιπόν είναι η εργασία έναντι χρηματικής αμοιβής ή αλλιώς η «μισθωτή εργασία». Η έλλειψη απασχόλησης, δηλαδή η ανεργία, δημιουργεί σαφέστατα σοβαρά προβλήματα στην επιβίωση αλλά και στην ψυχολογική υγεία των ατόμων.

Ο πληθυσμός μιας χώρας χωρίζεται στον ενεργό πληθυσμό, δηλαδή το ονομαζόμενο *εργατικό δυναμικό* και στον μη ενεργό πληθυσμό. Ο ενεργός πληθυσμός (εργατικό δυναμικό) διακρίνεται από το κομμάτι των απασχολούμενων και τους ανέργους ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός αποτελείται από τα άτομα που δεν θέλουν να εργαστούν ούτε ψάχνουν

¹ Όρος «ανεργία» και ορισμός της ανεργίας ενός ατόμου, αναρτήθηκε στο www.wikipedia.org

² Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

για εργασία (άεργοι), από τα άτομα που δεν μπορούν να εργαστούν όπως τους συνταξιούχους, μικρά παιδιά, τα άτομα που ασχολούνται με τα οικιακά και τα άτομα που δεν είναι ικανά να εργαστούν (π.χ. στρατιώτες, φυλακισμένοι, ασθενείς)³.

Επομένως, το *εργατικό δυναμικό* μιας χώρας περιλαμβάνει όλα τα άτομα τα οποία απασχολούνται καθώς επίσης και τα άτομα τα οποία αναζητούν να απασχοληθούν. Γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι οι άνεργοι αποτελούν ένα τμήμα του εργατικού δυναμικού μιας χώρας, ένα υποσύνολο ατόμων χωρίς εργασία οι οποίοι όμως είναι ικανοί να εργαστούν, το επιθυμούν και ψάχνουν για εργασία αλλά δεν καταφέρνουν να απασχοληθούν. Η ανεργία λοιπόν είναι η απουσία αμειβόμενης εργασίας.

Επομένως, ο ορισμός της ανεργίας οδηγεί στο να θεωρείται ως ένα μέγεθος το οποίο προκύπτει από τη διαφορά ανάμεσα στα αποθέματα εργατικού δυναμικού, δηλαδή την προσφορά εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης, δηλαδή τη ζήτηση για εργασία. Η εξίσωση που δημιουργείται είναι:

$$\text{Άνεργοι} = \text{Εργατικό δυναμικό} - \text{Απασχολούμενοι}$$

1.2 Υπολογισμός του ποσοστού της ανεργίας

Το ποσοστό ανεργίας εξαρτάται καταρχήν από τον αριθμό των ανέργων αλλά και από το εργατικό δυναμικό και προκύπτει ως εξής:

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} = \frac{\text{Άνεργοι}}{\text{Εργατικό Δυναμικό}} \times 100$$

Το ποσοστό ανεργίας είναι το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που δεν έχει εργασία, αλλά έχει δηλώσει ότι επιθυμεί και είναι διαθέσιμο για εργασία.

³ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

Φυσικά, κάποιοι που δεν έχουν εργασία αναζητούν μια θέση απασχόλησης χωρίς να έχουν εγγραφεί ως άνεργοι. Τα άτομα αυτά δεν περιλαμβάνονται στις επίσημες στατιστικές του εγγεγραμμένου εργατικού δυναμικού, ούτε εμφανίζονται ως εγγεγραμμένοι άνεργοι. Όμως, τα άτομα αυτά από οικονομική άποψη ανήκουν στο εργατικό δυναμικό και είναι άνεργοι⁴.

Για να εστιάσουμε την προσοχή μας στους προσδιοριστικούς παράγοντες της ανεργίας, υποθέτουμε ότι το μέγεθος του εργατικού δυναμικού είναι σταθερό και δεδομένο και μετά συγκεντρώνουμε την προσοχή μας στην κίνηση των εργατών γιατί σαφώς αυτοί αποτελούν την εργατική δύναμη ανάμεσα στην απασχόληση και στην ανεργία.

Για να υπολογιστεί το ποσοστό της ανεργίας είναι προτιμότερο αυτό να γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα διότι σαν μέγεθος είναι ένα απόθεμα που μετράται σε μία συγκεκριμένη στιγμή και γι' αυτό το λόγο η μέθοδος απογραφής του πληθυσμού δεν ενδείκνυται. Οι στατιστικές υπηρεσίες σχεδόν όλων των χωρών υπολογίζουν τα ποσοστά ανεργίας σε μηνιαία και τριμηνιαία βάση εξετάζοντας αντιπροσωπευτικό δείγμα ενός αριθμού νοικοκυριών. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν γενικεύονται εν συνέχεια με ολόκληρο το εργατικό δυναμικό και έτσι υπολογίζεται ένα ποσοστό ανεργίας για την οικονομία⁵.

Ας δούμε ένα παράδειγμα στον παρακάτω πίνακα για τη μέτρηση του ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα το μήνα Μάιο του 2013 όπως δημοσιεύθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ⁶ (Ελληνική Στατιστική Αρχή). Βλέπουμε τον πίνακα 1.1 που παρουσιάζει τα αποτελέσματα στο ποσοστό ανεργίας κατά φύλο για το μήνα Μάιο από το 2008 έως και το Μάιο του 2013:

⁴ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

⁵ Πουρναράκης Ε. (1995), «Μακροοικονομία», Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα

⁶ ΕΛΣΤΑΤ, <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE> , Δελτίο Τύπου, «Έρευνα εργατικού δυναμικού», Μάιος 2013

Πίνακας 1.1: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο (Μάιος 2008-2013)

ΦΥΛΟ	ΜΑΙΟΣ					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Άνδρες	4,8	6,5	9,6	14,2	21,0	24,6
Γυναίκες	10,8	12,8	15,6	20,3	27,7	31,6
ΣΥΝΟΛΟ	7,3	9,1	12,1	16,7	23,8	27,6

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Παρατηρούμε λοιπόν ότι σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ) το ποσοστό ανεργίας σαν σύνολο το Μάιο του 2013 ανήλθε σε 27,6% έναντι 23,8% το Μάιο του 2012.

Εν συνεχεία μπορούμε να δούμε επίσης στον πίνακα 1.2 τα ποσοστά ανεργίας για τον ίδιο μήνα κατά ομάδες ηλικιών από το 2008 έως το 2013:

Πίνακας 1.2: Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών (Μάιος 2008-2013)

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΜΑΙΟΣ					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-24 ετών	19,6	25,1	31,9	41,7	55,1	64,9
25-34 »	10,2	11,6	16,1	23,2	32,7	37,7
35-44 »	5,8	7,5	10,1	13,7	20,2	24,7
45-54 »	4,0	5,9	8,2	11,6	17,6	20,9
55-64 »	3,0	4,3	6,1	8,1	12,8	16,2
65-74 »	0,8	0,9	1,2	2,3	4,9	9,6
ΣΥΝΟΛΟ	7,3	9,1	12,1	16,7	23,8	27,6

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Τα σημαντικότερα στοιχεία των παραπάνω πινάκων είναι ότι διακρίνουμε:

- Στις γυναίκες, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 31,6% από 27,7% και στους άνδρες, σε 24,6% από 21%.
- Το ποσοστό της ανεργίας στους νέους ηλικίας 15-24 ετών, εκτινάχθηκε στο 64,9% το Μάιο του 2013 από 55,1% που ήταν τον Μάιο του 2012. Το δεύτερο

υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στα άτομα ηλικίας 25-34 ετών, όπου αυξήθηκε σε 37,7% από 32,7%.

- Ο πίνακας 1.1 μας φανερώνει ότι το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι υψηλότερο από το ποσοστό των ανδρών.

Τα παραπάνω στοιχεία των πινάκων αποτελούν παραδείγματα του ποσοστού ανεργίας σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή για παράδειγμα αναλύει τα ποσοστά αυτά σε μηνιαία βάση και εξάγει αποτελέσματα σε τριμηνιαία βάση επίσης. Έτσι έχει δημιουργήσει μία βάση στατιστικών δεδομένων με διάφορες συνιστώσες της ανεργίας.

1.3 Το φυσικό ποσοστό ανεργίας

Οι οικονομολόγοι εστιάζονται ιδιαίτερος στο φυσικό ποσοστό ανεργίας⁷, δηλαδή εκείνο το ποσοστό ανεργίας που υπάρχει όταν η οικονομία βρίσκεται σε σταθερή κατάσταση όσον αφορά την αγορά εργασίας (πλήρης απασχόληση). Η σταθερή αυτή κατάσταση δε σημαίνει μηδενική ανεργία αλλά εμπεριέχει ένα ποσοστό ανεργίας που αναμένεται να επικρατήσει κάτω από συνθήκες όπου τα άτομα που βρίσκουν εργασία ισούνται με τα άτομα που χάνουν εργασία (πλήρης απασχόληση ή σταθερή κατάσταση). Αυτό λοιπόν είναι το επονομαζόμενο φυσικό ποσοστό ανεργίας.

Το φυσικό ποσοστό ανεργίας χαρακτηρίζει μια αναπόφευκτη ανεργία κατά κάποιο τρόπο. Δηλαδή σε ένα ποσοστό που τα αίτια του απορρέουν είτε από την αλλαγή επαγγέλματος επειδή το απασχολούμενο άτομο θεωρεί μη ικανοποιητικό το υπάρχον επάγγελμά του είτε σε λόγους χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί σε αυτή την απόφαση και άρα υφίσταται ανεργία. Επιπλέον μπορεί να υφίστανται κι άλλοι λόγοι για την ύπαρξη του φυσικού ποσοστού ανεργίας όπως είναι οι μεταβολές στη σύνθεση των απασχολούμενων

⁷ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

ατόμων, μεταβολές στη διάρθρωση της απασχόλησης, απροθυμία των ανέργων για εργασία (κυρίως από την πλευρά των μακροχρόνια ανέργων λόγω ψυχολογικής φόρτισης)⁸ κ.α.

Όπως είδαμε και στην ενότητα 1.1 η εξίσωση που συνεπάγεται για τον προσδιορισμό της ανεργίας είναι:

$$\text{Άνεργοι} = \text{Εργατικό δυναμικό} - \text{Απασχολούμενοι}$$

Σύμφωνα με την ανάλυση ενός απλού υποδείγματος του Mankiw⁹ θα επικεντρωθούμε στην επεξήγηση του φυσικού ποσοστού της ανεργίας.

Έστω ότι L είναι το εργατικό δυναμικό, το οποίο είναι σταθερό και δεδομένο, E οι απασχολούμενοι και U οι άνεργοι εργάτες. Κάθε εργάτης ή θα απασχολείται ή θα είναι άνεργος. Άρα, θα ισχύει η σχέση:

$$U = L - E \text{ ή διαφορετικά } E = L - U.$$

Επομένως, το ποσοστό ανεργίας θα είναι U/L .

Όσον αφορά στην κίνηση των εργατών, υπάρχει ένα ποσοστό εργατών που χάνουν τη δουλειά τους και ένα άλλο ποσοστό που βρίσκουν δουλειά κάθε μήνα. Έστω s το ποσοστό απώλειας εργασίας και f το ποσοστό εύρεσης εργασίας. Αυτά τα ποσοστά μαζί είναι που θα καθορίσουν το ποσοστό ανεργίας. Αν αυτό το ποσοστό μένει σταθερό (σταθερή κατάσταση στην αγορά εργασίας), τότε ο αριθμός των ατόμων που βρίσκουν δουλειά θα πρέπει να ισούται με τον αριθμό των ατόμων που χάνουν δουλειά.

Επομένως, $f \cdot U$ είναι ο αριθμός των ατόμων που βρίσκουν δουλειά και $s \cdot E$ είναι ο αριθμός των ατόμων που χάνουν τη δουλειά τους. Σε κατάσταση σταθερή στην αγορά εργασίας αυτά θα πρέπει να ισούνται:

$$fU = sE$$

⁸ Πουρναράκης Ε. (1995), «Μακροοικονομία», Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα

⁹ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

Αν σε αυτή τη σχέση αντικαταστήσουμε το E (απασχολούμενοι) με $L - U$ όπως αναλύσαμε πιο πάνω, τότε έχουμε:

$$fU = s(L - U)$$

Αν διαιρέσουμε και τα δύο μέλη της σχέσης με L έχουμε:

$$f\left(\frac{U}{L}\right) = s\left(1 - \frac{U}{L}\right)$$

Εν συνεχεία λύνοντας ως προς U/L , παίρνουμε τη σχέση:

$$\frac{U}{L} = \frac{s}{s+f}$$

Η παραπάνω σχέση λοιπόν δείχνει ότι το ποσοστό ανεργίας U/L εξαρτάται από το ποσοστό απώλειας εργασίας s και από το ποσοστό εύρεσης εργασίας f . Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό απώλειας εργασίας τόσο υψηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας. Αντιθέτως, όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό εύρεσης εργασίας τόσο χαμηλότερο είναι το ποσοστό ανεργίας.

Αυτό είναι και το υπόδειγμα του φυσικού ποσοστού ανεργίας το οποίο έχει μεγάλη σημασία για την οικονομική πολιτική. Κάθε πολιτική που αποσκοπεί στη μείωση του φυσικού ποσοστού ανεργίας, πρέπει να επιδιώκει είτε να αυξήσει το ποσοστό εύρεσης εργασίας είτε να μειώσει το ποσοστό απώλειας της εργασίας. Δηλαδή να βρει κάθε πολιτική που επηρεάζει το ποσοστό εύρεσης ή απώλειας εργασίας και επομένως να μεταβάλλει το φυσικό ποσοστό ανεργίας¹⁰.

¹⁰ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

1.4 Είδη Ανεργίας

Ένα από τα αίτια της ανεργίας είναι ότι χρειάζεται χρόνος για να ταιριάξουν ταυτόχρονα οι θέσεις εργασίας με τους εργαζομένους. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν διαφορετικές προτιμήσεις και ικανότητες, ενώ και οι θέσεις εργασίας έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, η ροή πληροφόρησης σχετικά με τους υποψήφιους για θέσεις απασχόλησης και τις κενές θέσεις εργασίας ή απασχόλησης είναι ατελής, ενώ και η γεωγραφική μετακίνηση των εργαζομένων δεν είναι στιγμιαία. Για τους λόγους αυτούς η αναζήτηση μιας κατάλληλης θέσης εργασίας χρειάζεται και χρόνο και προσπάθεια και το γεγονός αυτό τείνει να μειώσει το ποσοστό εύρεσης εργασίας¹¹.

Συνήθως οι οικονομολόγοι κατατάσσουν την ανεργία στα παρακάτω είδη:

- Εκούσια και ακούσια ανεργία
- Ανεργία Τριβής
- Ανεργία λόγω ανεπάρκειας της ζήτησης
- Διαρθρωτική ή Δομική ανεργία

1.4.1 Εκούσια και ακούσια ανεργία

Μια σημαντική διάκριση της ανεργίας είναι ο χαρακτηρισμός της σε εκούσια ή ακούσια ανεργία. Αυτή η διάκριση γίνεται για να ξεχωρίσει η ηθελημένη ανεργία ή η αθέλητη ανεργία. Με άλλα λόγια εκούσια ανεργία έχουμε όταν έχει προσφερθεί στους ανέργους εργασία και οι οποίοι έχουν την ικανότητα να την διεκπεραιώσουν αλλά συνεχίζουν να ψάχνουν μία καλύτερη ευκαιρία για εργασία από την συγκεκριμένη προσφορά. Αυτό προσεγγίζεται από τον άνεργο ως προς τον καλύτερο μισθό ή και τις συνθήκες εργασίας οπότε και επιλέγουν αυτά τα άτομα να παραμείνουν σε κατάσταση ανεργίας. Ενώ η ακούσια ανεργία υφίσταται όταν τα άτομα είναι διαθέσιμα να εργαστούν σε

¹¹ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

μία εργασία για την οποία είναι ικανά ως προς τα προσόντα τους αλλά δεν μπορούν να βρουν τη συγκεκριμένη εργασία¹².

1.4.2 Ανεργία Τριβής (frictional unemployment)

Η ανεργία που προκαλείται από τον απαιτούμενο χρόνο για να εντοπίσουν οι εργαζόμενοι θέσεις εργασίας, ονομάζεται ανεργία τριβής (frictional unemployment)¹³. Επί τοις ουσίας η ανεργία τριβής είναι εκείνη η οποία οφείλεται στην αδυναμία της αγοράς να απορροφήσει άμεσα ανέργους, παρότι υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας, για τις οποίες οι άνεργοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και επαγγελματική εξειδίκευση. Όμως δεν είναι και η μοναδική αιτία αυτής της μορφής ανεργίας. Μπορεί επίσης να οφείλεται στη γεωγραφική απόσταση μεταξύ της περιοχής όπου υπάρχει ανεργία και αυτής όπου υπάρχουν κενές θέσεις ανεργίας. Γενικότερα οφείλεται στην έλλειψη ενός επαγγελματικού συστήματος πληροφοριών για ύπαρξη ανέργων και επιχειρήσεων με κενές θέσεις εργασίας¹⁴.

Ουσιαστικά, αποτελεί το ελάχιστο επίπεδο ανεργίας που δεν μπορεί να μειωθεί σε μια δυναμική κοινωνία. Έτσι λοιπόν περιλαμβάνονται τα άτομα των οποίων η φυσική ή η διανοητική κατάσταση τα καθιστά ανίκανα προς εργασία, αλλά επίσης περιλαμβάνει και όσα άτομα περνούν μικρά χρονικά διαστήματα χωρίς εργασία. Αυτό συμβαίνει στο πλαίσιο μιας μεταβαλλόμενης οικονομίας όπου τα άτομα μετακινούνται από τη μια θέση εργασίας στην άλλη. Συνεχώς άτομα εγκαταλείπουν την εργασία τους προς εξεύρεση άλλης, προς αναζήτηση διαφορετικών συνθηκών εργασίας, γεωγραφικής περιοχής, μισθού ή θέσης. Επομένως, αναφερόμαστε στην ιδέα ότι οι εργαζόμενοι δεν είναι μονίμως στην ίδια εργασία αλλά υφίσταται μία κινητικότητα μεταξύ διαφόρων θέσεων εργασίας. Άρα σε μια μεταβαλλόμενη οικονομία είναι αναπόφευκτο να μην υπάρχει κάποια ανεργία τριβής¹⁵.

¹² Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

¹³ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

¹⁴ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

¹⁵ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Η ανεργία τριβής είναι ένα είδος ανεργίας η οποία καλυτερεύει τελικά τη θέση του ατόμου, αλλά επίσης συμβάλει και στην καλύτερευσης της θέσης της εθνικής οικονομίας στο σύνολο. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί διότι αυξάνει την παραγωγικότητα κατευθύνοντας τους εργαζομένους προς τις εργασίες για τις οποίες έχουν τα περισσότερα κίνητρα. Έτσι, όταν υπάρχει ανεργία τριβής επιτυγχάνεται μια συμβολή στη βέλτιστη χρησιμοποίηση του συντελεστή εργασίας σε μια οικονομία¹⁶.

1.4.3 Ανεργία λόγω ανεπάρκειας της ζήτησης (Κυκλική ή Κεϋνσιανή Ανεργία)

Αυτός ο τύπος της ανεργίας αναφέρεται στην περίπτωση της κεϋνσιανής ανεργίας, όταν η συνολική ζήτηση πέφτει και οι τιμές και οι μισθοί δεν έχουν προσαρμοστεί έτσι ώστε να επαναφέρουν την οικονομία στο επίπεδο πλήρους απασχόλησης. Η συνολική ζήτηση είναι ανεπαρκής επειδή είναι χαμηλότερη από τη συνολική ζήτηση πλήρους απασχόλησης¹⁷.

Η κυκλική ανεργία οφείλεται στη μείωση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Άρα το συγκεκριμένο είδος ανεργίας επιβραδύνει την ανάπτυξη μιας οικονομίας σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και επομένως επακόλουθο αυτού είναι η αδυναμία απορρόφησης εργατικού δυναμικού¹⁸.

Το συμπέρασμα είναι ότι το μέγεθος αυτού του είδους της ανεργίας εξαρτάται και ακολουθείται από τις αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα¹⁹. Έχουμε μικρή κυκλική ανεργία σε περιόδους αυξημένης δραστηριότητας και αυξανόμενη όταν μειώνεται η οικονομική δραστηριότητα. Άρα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, έχει ως επακόλουθο την αδυναμία απορρόφησης εργατικού δυναμικού.

¹⁶ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα

¹⁷ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

¹⁸ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

¹⁹ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

1.4.4 Διαρθρωτική ή δομική ανεργία

Η διαρθρωτική ή δομική ανεργία είναι αποτέλεσμα των αναντιστοιχιών μεταξύ της προσφοράς και ζήτησης, καθώς κάποιοι κλάδοι ή ειδικότητες, ή γεωγραφικές περιοχές έχουν αυξανόμενη ζήτηση και κάποιοι άλλοι πτωτική ζήτηση²⁰.

Δηλαδή, η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από την δυσαναλογία που υπάρχει ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση των διαφόρων ειδικοτήτων.

Όπως μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτό, οι διαρθρωτικές μεταβολές στην παραγωγή μιας οικονομίας προκαλούν μια αναπόφευκτη αύξηση της ανεργίας²¹. Οι αιτίες μπορεί να είναι η τεχνολογική εξέλιξη η οποία μεταβάλλει τη δομή της ζήτησης και της παραγωγής και έχει ως συνέπεια την ακμή κάποιων νέων αναπτυσσόμενων τομέων και παρακμή κάποιων άλλων. Άλλη πιθανή αιτία μπορεί να είναι η εμφάνιση νέων ανταγωνιστών οι οποίοι και θα επηρεάσουν τη ζήτηση εργασίας της οικονομίας. Όπως και να το σκεφτούμε, από όποια πλευρά κοιτάξουμε τις αιτίες, θα δούμε ότι μακροχρόνια υφίσταται μια αλλαγή στη δομή της ζήτησης και της παραγωγής επηρεάζοντας τις δραστηριότητες, τον όγκο παραγωγής και συνεπώς τις θέσεις εργασίας²².

Κάποιες άλλες αιτίες που ευθύνονται για τη διαρθρωτική αλλαγή στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας είναι η δημογραφική σύνθεση του ενεργού πληθυσμού, η υποκατάσταση εργασίας από κεφάλαιο, οι διάφορες ρυθμίσεις και θεσμικά μέτρα που επηρεάζουν τη λειτουργία της αγοράς εργασίας όπως τα συστήματα αποζημιώσεων και επιδομάτων καθώς και άλλων παροχών ανεργίας. Όλα αυτά τα αίτια μπορούν να αποτελέσουν πηγές της διαρθρωτικής ανεργίας.

Εν τέλει, η δομική ανεργία οφείλεται κυρίως στις τεχνολογικές μεταβολές οι οποίες δημιουργούν νέες ειδικότητες και άρα μεταβάλουν τη διάρθρωση της ζήτησης. Ένας τρόπος μείωσής της αποτελεί η εκπαίδευση εάν πρόκειται για νέα ειδικότητα ή επανεκπαίδευση για

²⁰ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

²¹ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

²² Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

ήδη υπάρχουσες. Δηλαδή ένας εργάτης μπορεί να πρέπει να εκπαιδευτεί σε μια νέα ειδικότητα, η οποία παρουσιάζει μεγαλύτερη ζήτηση στις νέες συνθήκες. Σε κάθε άλλη περίπτωση η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας²³.

1.5 Κόστος και συνέπειες της ανεργίας

Η ανεργία είναι ένα μακροοικονομικό μέγεθος το οποίο έχει αντίκτυπο τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον κοινωνικό χώρο. Το κόστος της ανεργίας, με αντίκτυπο τις συνέπειές της, μπορεί να χωριστεί σε ιδιωτικό αλλά και κοινωνικό.

Σύμφωνα με τον Begg D.²⁴, η διάκριση της ανεργίας σε εκούσια και ακούσια είναι σημαντική διότι στην περίπτωση της εκούσιας ανεργίας τα άτομα στην ουσία παραμένουν χωρίς εργασία μη δεχόμενοι τις προσφερόμενες θέσεις εργασίας και με τις τρέχοντες συνθήκες και μισθό. Σε αυτή την περίπτωση το ιδιωτικό κόστος της ανεργίας δηλαδή ο μισθός που θυσιάζεται, είναι μικρότερο από το όφελος όταν κάποιος είναι άνεργος.

Το όφελος όταν κάποιο άτομο είναι άνεργος προσδιορίζεται από τις πολιτικές των κυβερνητικών αρχών. Για παράδειγμα η κυβέρνηση μέσω των μεταβιβαστικών πληρωμών δίνει το δικαίωμα στους άνεργους να επιδοτούνται.

Ανεξάρτητα από το οικονομικό όφελος όμως, οι άνεργοι αντλούν οφέλη από την αξία του ελεύθερου χρόνου που συγκριτικά με την απασχόληση και το εισόδημα μιας θέσης εργασίας είναι γι' αυτούς μεγαλύτερο.

Τα πράγματα όμως όσον αφορά το ιδιωτικό κόστος αλλάζουν στην περίπτωση της ακούσιας ανεργίας. Δηλαδή τα άτομα τα οποία θέλουν να εργασθούν με το μισθό που επικρατεί στην αγορά εργασίας αλλά δεν μπορούν να βρουν εργασία εξαιτίας της ανισότητας ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας. Η υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας στο

²³ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα

²⁴ Begg D., (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

συγκεκριμένο ύψος μισθού, δεν επιτρέπει σε αυτή τη μερίδα των ανέργων να εργαστούν και άρα η κατάσταση των ατόμων αυτών χειροτερεύει γιατί είναι άνεργοι. Επομένως διαπιστώνουμε ότι ο διαχωρισμός της ανεργίας σε εκούσια και ακούσια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάλυση αυτού του μεγέθους ως προς το κόστος και τις συνέπειές της αφού όταν είναι ακούσια, οι άνεργοι υποφέρουν περισσότερο.

Όσον αφορά το κοινωνικό κόστος της ανεργίας, μπορούμε να διακρίνουμε ουσιαστική διαφορά με το ιδιωτικό ως προς το γεγονός ότι οι μεταβιβαστικές πληρωμές μέσω των οποίων αντλούν οφέλη οι άνεργοι, δεν αποφέρουν το ίδιο όφελος και στην κοινωνία. Αυτό διότι επί τοις ουσίαις δεν αποτελούν πληρωμές με τις οποίες γίνεται παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών έτσι ώστε αυτά εν συνεχεία να καταναλωθούν από άλλα μέλη της κοινωνίας. Επομένως, η κοινωνία δεν αντλεί κανένα άμεσο όφελος από τις πληρωμές επιδομάτων ανεργίας αλλά αντλεί κάποια κέρδη υψηλότερης παραγωγικότητας από τη βελτίωση της αντιστοιχίας μεταξύ ανθρώπων και θέσεων εργασίας που επιτυγχάνεται με την προσωρινή ανεργία. Η κεϋνσιανή ανεργία είναι ακούσια και άρα αποτελεί μειονέκτημα για τα άτομα που θέλουν να εργαστούν ενώ για την κοινωνία αποτελεί σπατάλη προϊόντος και επίσης η κοινωνία θα πρέπει να ενδιαφέρεται και για την ανθρώπινη δυστυχία που προκαλεί η ακούσια ανεργία.

Οι συνέπειες της ανεργίας διαφαίνονται σε όλα τα επίπεδα άμεσα τόσο ατομικά όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Από ψυχολογικής άποψης οι συνέπειες είναι βασικές από τη στιγμή που υφίσταται στέρηση στην ανάγκη του ανθρώπου για εργασία. Καταρχήν σε βιοτικό επίπεδο καθίσταται δύσκολο έως και ακατόρθωτο σε πολλές περιπτώσεις να ικανοποιηθούν βασικές ανάγκες λόγω στέρησης της εργασίας. Όλες οι βασικές ανάγκες καλύπτονται μόνο με οικονομικά ανταλλάγματα κάτι το οποίο οδηγεί σε οικονομική εξαθλίωση. Επιπλέον τα άτομα που θέλουν να εργαστούν αλλά για κάποιο λόγο όπως αυτούς που έχουμε προαναφέρει δεν εργάζονται, αδυνατούν να δράσουν κοινωνικά. Υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης στα πολιτικά δρώμενα αλλά και στην κοινωνία ολόκληρη.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να αναλογιστούμε ότι η αυξημένη ανεργία μπορεί να οδηγήσει εύκολα στην κοινωνική και οικονομική εξαθλίωση καθώς και στην αύξηση των περιθωριοποιημένων ατόμων και στην αύξηση της φτώχειας ως ένα επιπλέον δυσάρεστο κοινωνικό φαινόμενο. Η φτώχεια είναι ένα φαινόμενο που οδηγεί στο να ευδοκιμήσουν συμπεριφορές βίας και εγκληματικότητας και έντονες κοινωνικές αντιθέσεις λόγω της

έντονης ανάπτυξης του ενστίκτου αυτοσυντήρησης που διέπει κάθε άτομο μιας κοινωνίας. Οι Andrew Clark et al (2003)²⁵, σε άρθρο τους μελέτησαν και απέδειξαν με έρευνά τους την αρνητική ψυχολογική επίδραση της ανεργίας στην ευημερία των ανέργων όχι μόνο κατά την τρέχουσα ανεργία αλλά και με στοιχεία για ανέργους του παρελθόντος. Η έρευνα είχε ενδείξεις ότι η αρνητική επίδραση στην ευημερία κατά την τρέχουσα ανεργία είναι ασθενέστερη για όσους ήταν άνεργοι πιο συχνά στο παρελθόν.

Τέλος είναι γεγονός ότι ο άνθρωπος έχει έμφυτη την τάση για δημιουργία και αξιοποίηση των ικανοτήτων του οι οποίες μπορούν λόγω ανεργίας να παραμείνουν αναξιοποίητες. Όλο αυτό οδηγεί σε αισθήματα αντιπαλότητας αλλά κυρίως μειονεκτικά συναισθήματα απέναντι σε άλλα άτομα τα οποία καταφέρνουν και ικανοποιούν την τάση τους για παραγωγή έργου και δημιουργίας. Επιπλέον η υποαπασχόληση ή μερική απασχόληση ως τρόπος αντιμετώπισης αυτού του αισθήματος των ανθρώπων δεν είναι πανάκεια λύση καθώς τελικά ο απασχολούμενος διογκώνει το πρόβλημά του ως προς το αίσθημα αβεβαιότητας και υποτίμηση των γνώσεών του. Επίσης, στην κοινωνία συλλογικά δεν φαίνεται να βελτιστοποιείται ο σωστός καταμερισμός εργασίας βάσει διάθεσης και ικανοτήτων των ατόμων σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις των θέσεων εργασίας.

1.6 Μέτρα καταπολέμησης της ανεργίας

Το πρόβλημα της ανεργίας χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και σκέψης για επίλυση διότι αποτελεί ένα μείζον θέμα που συνδέεται με την ανάπτυξη της κοινωνίας. Επιπλέον αποτελεί πρόβλημα ζωτικής σημασίας και γι' αυτό το λόγο οι εκάστοτε κυβερνήσεις διεθνώς επικεντρώνονται πάντα εντατικά στην ανάλυση του προβλήματος ώστε να εφαρμόσουν τις κατάλληλες πολιτικές. Τα μέτρα για την αντιμετώπιση ενός τέτοιου προβλήματος είναι σαφώς απαραίτητα και πρέπει να βασίζονται σε σωστό σχεδιασμό που θα μεριμνά για όλες τις διαστάσεις αυτού του προβλήματος.

²⁵ Andrew Clark, Yannis Georgellis, Peter Sanfey (2001), "The Psychological impact of Past Unemployment", *Economica*, London School of Economics and Political Science Vol. 68, Issue 270 p.221-241

Στο βιβλίο του ο Πουρναράκης Ε.²⁶ διακρίνει δύο ρεύματα απόψεων οικονομολόγων για την επίλυση της ανεργίας. Το πρώτο ρεύμα αφορά τους οικονομολόγους της κλασικής σχολής και το δεύτερο της σχολής του Keynes. Οι κλασικοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι ο μηχανισμός της ελεύθερης αγοράς θα εξασφαλίσει μακροχρόνια την πλήρη απασχόληση. Από την άλλη πλευρά, ο Keynes τείνει να αμφισβητεί το γεγονός ότι η ελεύθερη αγορά είναι ικανή από μόνη της να εξασφαλίζει αυτομάτως πλήρη απασχόληση και θεωρεί επιβεβλημένη την κρατική παρέμβαση.

Η ανεργία θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί καταρχήν με μέτρα για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Για να γίνει αυτό χρειάζεται ένας σωστός προγραμματισμός σε όλα τα επίπεδα με στόχο την τόνωση της αγοράς και της επιχειρηματικότητας, αφού μέσω αυτού του τρόπου θα μπορούσε να επιτευχθεί η δημιουργία καινούργιων θέσεων εργασίας.

Πολλές φορές μία από τις αιτίες εμφάνισης της ανεργίας είναι η τεχνολογική πρόοδος καθώς και η επιστημονική πρόοδος σε όλα τα επίπεδα γενικότερα. Μία λύση επομένως είναι να παρθούν μέτρα για την συνεχή επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού έτσι ώστε να γίνονται ολοένα και πιο αποδοτικοί, χρήσιμοι και ικανοί για τις νέες συνθήκες.

Ένα άλλο σημαντικό μέτρο για την επίλυση του προβλήματος της ανεργίας είναι ο σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσει να επιτευχθεί η αποφυγή επιλογών άστοχων χωρίς επαγγελματική αποκατάσταση.

Συνήθως η μείωση των ωρών υπερεργασίας οι οποίες επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα άτομα μπορεί να προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και πιο αποδοτική εργασία στους ήδη απασχολούμενους.

Σαφέστατα καίριο ζήτημα για την αντιμετώπιση της ανεργίας είναι η αναβάθμιση του ρόλου όλων των φορέων εκείνων που είναι αρμόδιοι για την παροχή υποστήριξης οικονομικής στους ανέργους. Για παράδειγμα φορείς για επιδοτούμενες εργασίες, ασφάλεια, επιδόματα κ.α. Γενικά η κρατική πρόνοια είναι σημαντικό να ανασυγκροτηθεί και να δώσει αφύπνιση και σπουδαιότητα στο ρόλο της.

²⁶ Πουρναράκης Ε., (1995), «Μακροοικονομία», Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπιλίας, Αθήνα

Γενικά είναι ουσιώδες το ζήτημα της ανασυγκρότησης ορισμένων από τους τομείς της οικονομίας που θεωρούνται παραδοσιακοί και έχουν μείνει στο «περιθώριο» λόγω της προτίμησης νέων κλάδων εμπλουτισμένων με νέα τεχνολογικά μέσα. Αυτή η αναζωογόνηση θα προσφέρει και νέες διεξόδους σε θέσεις εργασίας αλλά θα ενισχύσει τελικά και την ανάπτυξη της οικονομίας γενικότερα. Έτσι ανασυντάσσεται όλη η παραγωγική δομή μιας οικονομίας και όχι μόνο η ενίσχυση του εργασιακού κλάδου αποκλειστικά. Η επιστροφή λοιπόν σε παραδοσιακούς κλάδους όπως η κτηνοτροφία, η γεωργία κ.α. πιθανό είναι να προσφέρει διεξόδους και νέα εργατικά χέρια.

Στο άρθρο τους οι A.Roy Thurik et AL (2008)²⁷ μελέτησαν μέσω ενός μοντέλου αυτό-παλινδρόμησης με δεδομένα από 23 χώρες του ΟΟΣΑ μεταξύ των ετών 1974 – 2002 τη σχέση μεταξύ της αυτό-απασχόλησης και της ανεργίας. Τα αποτελέσματα έδειξαν δύο διακριτές σχέσεις μεταξύ της ανεργίας και της αυτό-απασχόλησης. Από τη μία πλευρά, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας μπορεί να οδηγήσουν σε εκκίνηση για δραστηριότητα των απασχολούμενων ατόμων και από την άλλη πλευρά, τα υψηλά ποσοστά αυτό-απασχόλησης ενδέχεται να υποδείξουν αυξημένη επιχειρηματική δραστηριότητα και μείωση της ανεργίας μακροχρόνια. Μέσω της αυτό-απασχόλησης απέδειξαν ότι υπάρχει ένας τρόπος να αυξηθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα και οι νέες θέσεις εργασίας.

²⁷ A. Roy Thurik, Martin A. Carree, Andre Van Stel, David B. Audretsch (2008), "Does self-employment reduce unemployment?", *Journal of Business Venturing*, Vol. 23, Issue 6 p.673-686

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

2.1 Ιστορική Αναδρομή

Αν ξεκινήσουμε μια αναδρομή από τη δεκαετία του 1960 έως περίπου και το 1970 η ανεργία ως μακροοικονομικό μέγεθος δεν ήταν ιδιαίτερα αυξημένη έτσι ώστε να αποτελεί πρόβλημα για αρκετές οικονομίες διεθνώς. Στη συνέχεια όμως καταγράφεται μια ανοδική πορεία στην εξέλιξη της ανεργίας διεθνώς.

Όσον αφορά τον ελλαδικό χώρο έχει διαπιστωθεί μία σημαντική αύξηση της ανεργίας από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 κα έπειτα. Συγκριτικά με το ποσοστό ανεργίας στις δεκαετίες του 1960 και 1970 όπου κατά μέσο όρο άγγιζε το 3,8%, τη δεκαετία του 1980 παρουσίασε άνοδο στο 8% ώστε τη δεκαετία του 1990 να φτάσει περίπου στο 10%. Παράλληλα με αυτά τα ποσοστά ανεργίας, η Ελλάδα παρουσίαζε χαμηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης. Κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990 ασκήθηκαν μακροοικονομικές πολιτικές που επηρέασαν την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη της ανεργίας²⁸.

Σε άρθρο τους οι Dimopoulos et al. (1998)²⁹ εξετάζουν τα αίτια της ανεργίας στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Από την έρευνά τους διαπιστώθηκαν κάποιοι σημαντικοί παράγοντες που συνετέλεσαν σε αυτή την πορεία της εξέλιξης της ανεργίας.

Η ανεργία διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα αφού τα εργατικά συνδικάτα διεκδίκησαν υψηλότερους μισθούς για τις θέσεις εργασίας. Επομένως σε μία τέτοια πίεση η αγορά

²⁸ Demekas D. & Kontolemis Z. (1996), "Unemployment in Greece: A survey of the issues", International Monetary Fund, working paper no. 96/91

²⁹ Dimopoulos G., Karopoulos P., Lazaretou S., Prodromidis K. (1998), "Unemployment persistence mechanism and stabilization policies: Greece on the way to EMU", discussion paper no. 100

εργασίας δεν λειτουργεί με ευκαμψία όταν οι συνθήκες ανάμεσα στην προσφορά και στη ζήτηση μεταβάλλεται έντονα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι το επίπεδο των μισθών εκείνη την περίοδο δεν συμβάδιζε με το επίπεδο μισθού ισορροπίας στην αγορά εργασίας. Το «φαινόμενο της υστέρησης» όπως είναι γνωστό, υποδεικνύει ακριβώς το γεγονός αυτό της ανισορροπίας των μισθών στην αγορά εργασίας και τη διατήρηση της ανεργίας σε ένα υψηλό επίπεδο.

Φυσικά οι πετρελαϊκές κρίσεις του 1973 και του 1979 συνέβαλαν στην αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα. Φαινόμενο βέβαια όχι μόνο ως αντίκτυπο στον ελληνικό χώρο αλλά και διεθνώς, αφού οι όροι εμπορίου μειώθηκαν αισθητά.

Επιπλέον τότε είχαμε διαπίστωση αύξησης των επιδομάτων ανεργίας σε υψηλά επίπεδα. Τα επιδόματα αυτά τότε ήταν υψηλά και οι άνεργοι παρέμεναν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε ανεργία και επωφελούνταν των επιδομάτων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat³⁰ (Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή) έχει καταγραφεί κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990 αύξηση των απασχολούμενων κατά 415000 άτομα στην Ελλάδα. Όμως επιπλέον εκείνη την περίοδο αυξήθηκε και το εργατικό δυναμικό της χώρας με μεγαλύτερη αύξηση κατά 580000 άτομα. Αυτό σήμανε την αύξηση της ανεργίας στα τέλη του 1999 στο 12,10% και για πρώτη φορά το ποσοστό αυτό της ανεργίας υπερέβη το μέσο όρο του ποσοστού ανεργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Την συγκεκριμένη περίοδο και από το 2001 και μετά οι εξελίξεις στις μεταβολές του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα γίνονται έντονες καθώς αυξάνεται η απασχόληση των μισθωτών απασχολούμενων αλλά και των απασχολούμενων γυναικών, ενώ παράλληλα μειώνονται οι απασχολούμενοι στη γεωργία σχεδόν σε όλες τις περιφέρειες της χώρας αλλά και των αυτοαπασχολούμενων. Παρόλα αυτά το ποσοστό των απασχολούμενων γυναικών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο σε σχέση με αυτό των αντρών διατηρώντας ένα χάσμα στη γυναικεία και ανδρική απασχόληση και κατά συνέπεια ανεργία στην Ελλάδα.

³⁰ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Σύμφωνα με το άρθρο του ο Apergis (2005)³¹ από το 1980 και μετά η οικονομία της Ελλάδας χαρακτηρίζεται από μεγάλα ποσοστά πληθωρισμού αλλά και έλλειψη επενδύσεων. Αυτό σαφώς σήμανε την αύξηση του ποσοστού της ανεργίας στη χώρα αλλά και την ανισορροπία στην αγορά εργασίας.

Πριν την πρόσφατη οικονομική κρίση στην Ελλάδα, δηλαδή κατά την περίοδο 2000 έως 2008 διαφαίνεται από τα στοιχεία που μελετήθηκαν μια μείωση στα ποσοστά ανεργίας στη χώρα. Καταρχήν η Ελλάδα το 2001 εντάχθηκε στην ΟΝΕ (Οικονομική και Νομισματική Ένωση για τις χώρες της Ευρώπης). Αυτό έφερε ως αποτέλεσμα μια σταδιακή μείωση στη συνεχόμενη αύξηση του εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα οπότε και μείωση του ποσοστού ανεργίας, λόγω των έντονων μεταβολών στην αγορά εργασίας.

Την περίοδο λοιπόν από το 2000 και μετά έχουμε μια σταδιακή μείωση του ποσοστού ανεργίας στη χώρας κάτι μάλιστα που έρχεται σε αντίθεση με μία ελαφριά άνοδο του ποσοστού ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Από στοιχεία της έρευνας του εργατικού δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ, το 2008 το ποσοστό ανεργίας της χώρας είναι μειωμένο στο 7,6% και αυτό οφείλεται κυρίως στη μείωση των ανέργων ηλικίας 15-24 αλλά και των μακροχρόνιων ανέργων. Επομένως μέχρι το 2008 τα επίπεδα του ποσοστού της ανεργίας διατηρούνταν χαμηλά και σε μονοψήφιο αριθμό.

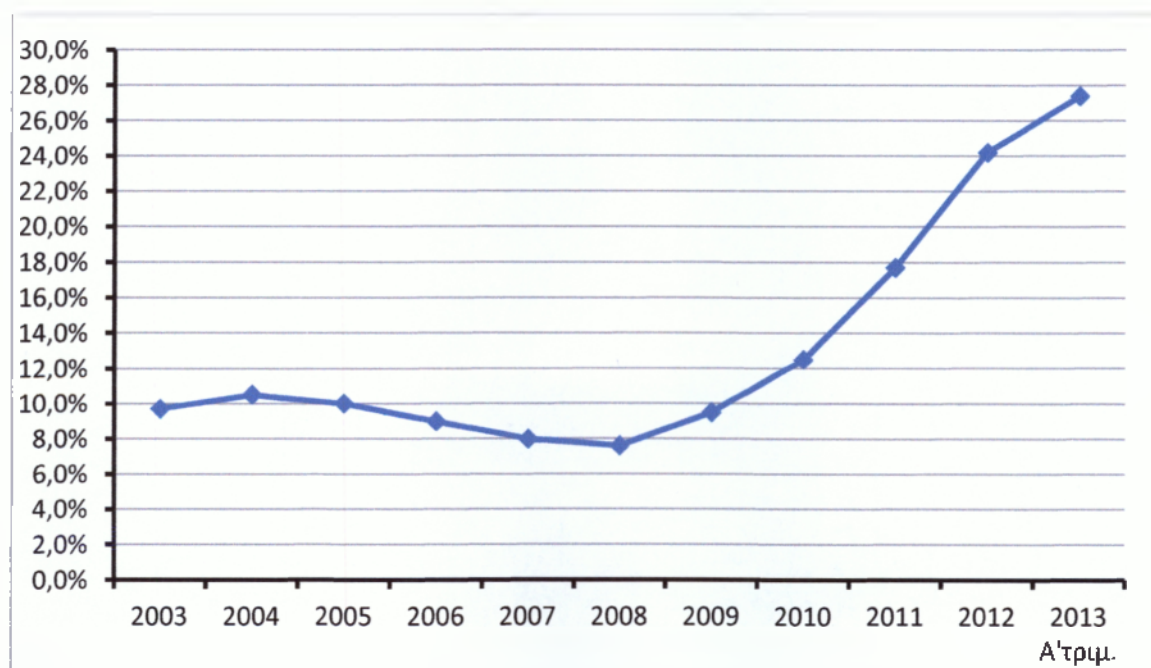
Τα πράγματα όμως αρχίζουν να μεταβάλλονται δραματικά από το επόμενο έτος και μετά με τα ποσοστά ανεργίας να αγγίζουν μέχρι σήμερα διψήφιους αριθμούς που δύσκολα φαίνεται να αλλάζουν. Οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης αγγίζουν πλέον αισθητά την αγορά εργασίας στην Ελλάδα από το 2009 και μετά. Το ποσοστό ανεργίας το 2009 φτάνει στο 9,5%. Αυτή η αύξηση στο ποσοστό ανεργίας οφείλεται κυρίως στην αύξηση των μακροχρόνιων ανέργων αλλά και των νεοεισερχόμενων ανέργων. Αισθητή αρχίζει και γίνεται η άνοδος και του ποσοστού ανέργων ηλικίας 15-29 ετών. Η αύξηση του ποσοστού συνεχίστηκε ώσπου το 2011 άγγιξε το ποσοστό του 17,7% κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους.

³¹ Apergis N. (2005), "An estimation of natural rate of unemployment in Greece", *Journal of Policy Modeling*, Vol.27, issue 1, p. 91-99

Η μεγάλη αυτή αλλαγή στα ποσοστά ανεργίας προήλθε από τη μείωση της απασχόλησης κατά 5,8% και την επιβράδυνση του ρυθμού απασχόλησης κυρίως από το 2004 και μετά. Ο συνδυασμός της μείωσης της απασχόλησης με την αύξηση του εργατικού δυναμικού κατά περίπου 120000 άτομα την περίοδο αυτή συνετέλεσε στην ραγδαία αύξηση του ποσοστού της ανεργίας.

Το 2011 οι εξελίξεις στην Ελλάδα λοιπόν επιδεινώθηκαν αφού οι μεταβολές των μακροοικονομικών μεγεθών ήταν κατά πολύ δυσμενείς. Η ύφεση επεκτάθηκε το 2011 και το ΑΕΠ το οποίο κατέγραψε πτώση 6,9% σε ετήσια βάση, ενώ συμπληρώνεται μία πενταετία συνεχούς συρρίκνωσής του. Φυσικά η όλη επιδείνωση της οικονομίας της Ελλάδας έφερε άμεσο αρνητικό αποτέλεσμα στα μεγέθη της απασχόλησης, με συνέπειες οι οποίες πλήττουν κυρίως τον ιδιωτικό τομέα. Το ποσοστό της ανεργίας συνέχισε να αυξάνεται με έντονο ρυθμό.

Στο παρακάτω διάγραμμα 2.1 μπορούμε να δούμε την εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα με επεξεργασμένα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ) από το 2003 έως και το πρώτο τρίμηνο του 2013. Τα δεδομένα είναι ετήσια και μόνο για το έτος 2013 τα δεδομένα έχουν παρθεί για το Α' Τρίμηνο του έτους:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από τη βάση δεδομένων έρευνας του εργατικού δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ

Διάγραμμα 2.1: Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα από το 2003 – Α' τρίμηνο του 2013

Έως και το 2008 η ανεργία στην Ελλάδα ήταν σχετικά χαμηλή και κινούνταν με ποσοστό της τάξεως του 7,6% στο μέσο όρο της Ευρωζώνης. Κατά το 2009 η ανεργία στη χώρα αυξήθηκε ως αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης που έπληξε και την Ελλάδα και ανήλθε σε 9,5%, ενώ για το 2010 αυξήθηκε περαιτέρω στο 12,5%, ως συνέπεια της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης χρέους. Κατά το έτος 2011 το ποσοστό ανεργίας, ως επακόλουθο της γενικότερης κρίσης της ελληνικής οικονομίας και των μέτρων που έχουν ληφθεί για τη δημοσιονομική εξυγίανση, έφτασε το 17,7%, ενώ κατά το 2012 ξεπέρασε το 24%. Το πρώτο τρίμηνο του 2013 έχει καταγραφεί ένα ποσοστό ανεργίας της τάξεως του 27,4% το οποίο και είναι αποθαρρυντικό για τις μελλοντικές προβλέψεις της εξέλιξής του.

2.2 Στατιστικά στοιχεία για την εξέλιξη της ανεργίας σήμερα

Ας δούμε πως έχουν τα στατιστικά στοιχεία της χώρας κατά τα δύο τελευταία χρόνια σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ για την έρευνα του εργατικού δυναμικού κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2012.

2.2.1 Η ανεργία κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Ο πίνακας 2.1 μας δείχνει πως το συνολικό ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 20,7% που ανερχόταν το Δ' τρίμηνο του έτους 2011, σε 26,0% το Δ' τρίμηνο του επόμενου έτους, σημειώνοντας άνοδο της τάξεως του 25,6%. Το ποσοστό αυτό είναι το υψηλότερο ίσως που έχει σημειωθεί στη χώρα μας τις την τελευταία 20ετία.

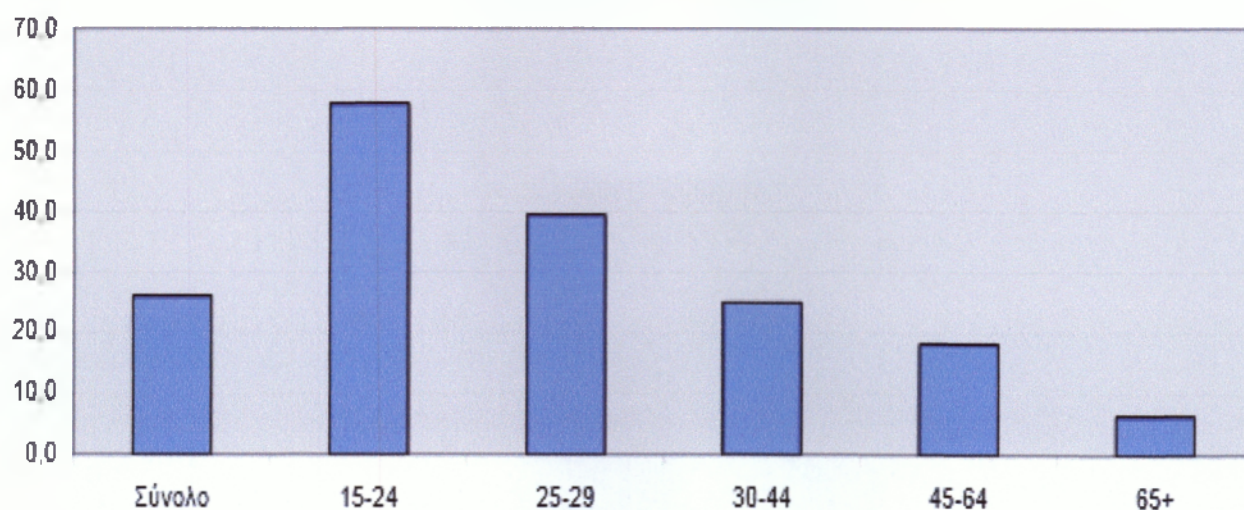
Πίνακας 2.1: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο και ομάδες ηλικιών (Δ' τρίμηνο 2011-2012)

Ηλικία	Δ' τρίμηνο					
	2011			2012		
	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Σύνολο	17,8	24,5	20,7	23,3	29,7	26,0
15-24	43,9	56,8	49,9	51,7	65,0	57,8
25-29	30,4	38,4	34,0	38,2	41,0	39,4
30-44	15,8	23,2	19,1	21,6	29,2	25,0
45-64	12,7	14,8	13,5	16,9	19,9	18,1
65+	2,3	5,9	3,5	6,8	5,2	6,3

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Ως προς το φύλο τώρα, είναι ξεκάθαρο πως οι γυναίκες πλήττονται από την ανεργία περισσότερο από τους άνδρες, αφού έχουν υψηλό ποσοστό ανεργίας ανεξαρτήτου ηλικίας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε πως κατά το Δ' τρίμηνο του 2012 το ποσοστό ανεργίας των ανδρών ηλικίας 15-24 ετών βρισκόταν στο 51,7%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών στο 65,0%. Επιπλέον το ποσοστό της γυναικείας ανεργίας είναι και πάλι πιο υψηλό το Δ' τρίμηνο του 2011 στο 24,5% σε σχέση με των ανδρών που είναι στο 17,8%.

Παρακάτω ακολουθεί και διαγραμματική απεικόνιση των αποτελεσμάτων στα ποσοστά ανεργίας σε ομάδες ηλικιών της χώρας για το τελευταίο τρίμηνο του 2012:

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Διάγραμμα 2.2: Ποσοστό ανεργία κατά ομάδες ηλικιών για το Δ' τρίμηνο του 2012

2.2.2 Η ανεργία κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης

Πίνακας 2.2: Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης (Α' τρίμηνο 2011-2012)

Επίπεδο εκπαίδευσης	Δ' τρίμηνο					
	2011			2012		
	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο
Σύνολο	17,8	24,5	20,7	23,3	29,7	26,0
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό	12,2	11,6	11,9	13,3	15,7	14,3
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	10,7	18,8	14,8	12,7	20,3	16,6
Πτυχίο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	18,7	27,9	23,1	23,4	35,3	29,1
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	18,9	28,5	22,8	24,4	33,7	28,1
Απολυτήριο Τριτάξιας Μέσης Εκπαίδευσης	19,6	27,9	22,4	28,5	35,4	30,9
Απολυτήριο Δημοτικού	20,0	19,2	19,7	28,0	25,2	27,0
Μερικές τάξεις Δημοτικού	28,1	28,0	28,0	27,0	23,6	25,7
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	32,3	28,9	30,9	37,1	47,9	41,9

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, ο πίνακας 2.2 δείχνει με σαφήνεια πως τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται σε αυτούς που δεν πήγαν καθόλου σχολείο ή πήγαν σε μερικές τάξεις και στους πτυχιούχους ανώτερης τεχνολογικής επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς και στους αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα χαμηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στους κατόχους διδακτορικού ή μεταπτυχιακού και τους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2.2.3 Ποσοστό ανεργίας κατά περιφέρεια της χώρας

Πίνακας 2.3: Ποσοστό ανεργίας κατά περιφέρεια (Δ' τρίμηνο 2011-2012)

Περιφέρειες	Δ' Τρίμηνο	
	2011	2012
Σύνολο Χώρας	20,7	26,0
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	21,1	22,0
Κεντρική Μακεδονία	22,8	27,9
Δυτική Μακεδονία	25,0	30,1
Ήπειρος	19,2	25,5
Θεσσαλία	19,4	24,4
Ιόνιοι Νήσοι	13,9	17,2
Δυτική Ελλάδα	19,6	27,2
Στερεά Ελλάδα	23,8	28,6
Αττική	21,7	27,8
Πελοπόννησος	16,8	20,4
Βόρειο Αιγαίο	16,8	21,5
Νότιο Αιγαίο	11,9	18,0
Κρήτη	17,8	23,0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Ως προς τη διάρθρωση της ανεργίας κατά περιφέρεια για το Δ' τρίμηνο του 2012, την πρωτιά έχει, σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, η Δυτική Μακεδονία με ποσοστό ανεργίας που αγγίζει το 30,1%. Ακολουθούν η Στερεά Ελλάδα με ποσοστό 28,6%, η Κεντρική Μακεδονία με ποσοστό 27,9%, με ελάχιστη διαφορά μόλις 0,1% η Αττική με ποσοστό ανεργίας 27,8%, η Ήπειρος με ποσοστό 25,5% και η Θεσσαλία με 24,4%. Αντιθέτως τα μικρότερα ποσοστά ανεργία κατεγράφησαν στα νησιά του Ιονίου με ποσοστό 17,2% και στο Νότιο Αιγαίο με ποσοστό 18,0%. Έτσι κατεγράφησαν οι περιφέρειες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργία και αντιστοίχως τα χαμηλότερα για το τελευταίο τρίμηνο του 2012. Όλα τα ποσοστά ανεργίας στις περιφέρειες της Ελλάδας εμφανίζονται αυξημένα κατά πολύ μάλιστα σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011.

2.2.4 Απασχόληση ως προς τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας πίνακας με στοιχεία από την έρευνα του εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ ο οποίος συνδέει την απασχόληση στην Ελλάδα εξετάζοντας τον κάθε κλάδο δραστηριότητας. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν ως προς την απασχόληση σε κάθε κλάδο της οικονομίας, μπορεί να αναδείξει ποιον τομέα από όλους αυτούς αγγίζει περισσότερο το πρόβλημα της ανεργίας κατά τα πρόσφατα έτη.

Πίνακας 2.4: Απασχολούμενοι ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (Δ' τρίμηνο 2011, Γ' και Δ' τρίμηνο 2012)

Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ – 08)	Δ' Τρίμηνο 2011	Γ' τρίμηνο 2012	Δ' Τρίμηνο 2012
Σύνολο	3.952,8	3.739,0	3.681,9
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	296,7	451,5	425,5
Ορυχεία και Λατομεία	12,2	12,7	10,9
Μεταποίηση	388,1	356,9	349,3
Παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, θερμικού, ατμού και κλιματισμού	25,2	27,3	27,4
Παραγωγή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες ζυμώσεως	25,3	22,9	23,5
Κατασκευές	227,0	234,3	187,5
Χονδρική και λιανική εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	723,4	654,6	657,2
Μεταφορά και αποθήκευση	192,9	135,2	179,2
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	286,6	236,0	262,3
Ενημέρωση και επικοινωνία	63,2	66,0	76,0
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	116,6	106,1	103,5
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	7,1	6,3	6,1
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	216,0	223,4	222,4
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	71,3	64,8	52,8
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, Υπαχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	341,6	327,3	349,2
Εκπαίδευση	303,0	287,6	275,5
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	234,3	219,9	225,2
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	47,2	40,6	40,3
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	82,4	77,6	78,0
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	63,2	54,1	55,6
Δραστηριότητες στερόδικων οργανισμών και φερρών	2,0	1,5	1,6

*Σε χιλιάδες

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2.4, σημειώθηκε μείωση της απασχόλησης από 3.739,0 χιλιάδες το Γ' τρίμηνο του 2012 σε 3.681,9 χιλιάδες το Δ' τρίμηνο του ίδιου έτους, ποσοστό μείωσης περίπου 1,53%. Δηλαδή, μέσα σε ένα τρίμηνο έχασαν την εργασία τους 57,1 χιλιάδες άνθρωποι, οι οποίοι το προηγούμενο τρίμηνο εργάζονταν.

Όσον αφορά την εξέλιξη της απασχόλησης κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας για τη χρονική περίοδο του Δ' τρίμηνου του 2011 έως και το Δ' τρίμηνο 2012, βλέπουμε ότι σε όλους τους τομείς για το Δ' τρίμηνο 2012 παρατηρείται μείωση στον αριθμό των απασχολούμενων σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό τρίμηνο. Στον πρωτογενή τομέα η μείωση ανέρχεται σε 2,3%, στον δευτερογενή τομέα 11,8% και στον τριτογενή 5,8%.

Αυτό σημαίνει πως κανένας τομέας δεν καλυτέρευσε με μία άνοδο στην απασχόληση με τη μεγαλύτερη μείωση μάλιστα να υφίσταται στον δευτερογενή τομέα απασχόλησης. Εργατικά χέρια έφυγαν από τον πρωτογενή χωρίς όμως το επακόλουθο να αυξήσουν τον δευτερογενή και τριτογενή τομέα και άρα σε αυτό δεν ευθύνεται αποκλειστικά ο αυτοματισμός για το ότι χήρεψαν οι θέσεις εργασίας στον πρωτογενή τομέα.

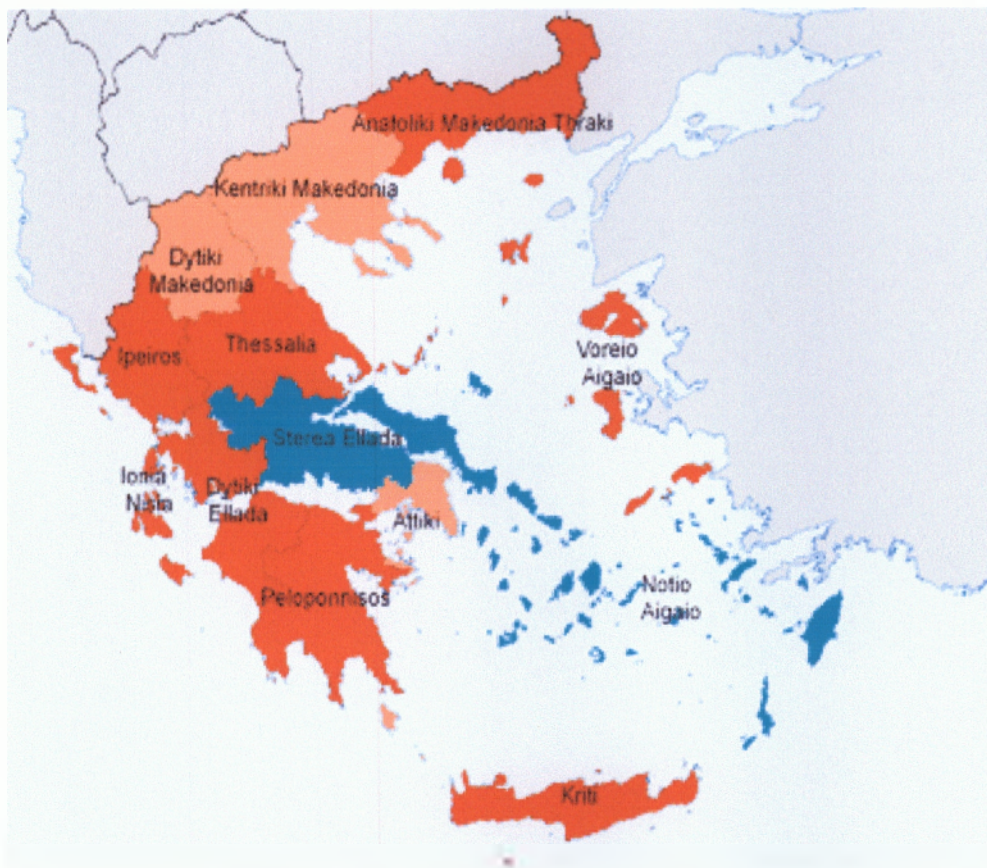
Παρακάτω λοιπόν στο διάγραμμα 2.3 βλέπουμε και την παρουσίαση της ποσοστιαίας κατανομής των απασχολούμενων κατά τομέα της οικονομίας για το τελευταίο τρίμηνο του 2012.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2012 (Δ' τρίμηνο)

Διάγραμμα 2.3: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων, κατά τομέα της οικονομίας, για το Δ' τρίμηνο 2012

2.3 Οι περιφέρειες της Ελλάδας

Πηγή: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/greece/index_el.htm

Πριν εξεταστεί η περιφερειακή διάσταση της ανεργίας στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα η περίπτωση της περιφέρειας Πελοποννήσου, είναι χρήσιμη μια ανάλυση στο προφίλ κάθε μίας από τις δεκατρείς περιφέρειες στις οποίες χωρίζεται η χώρα, ως προς τα μεγέθη και την οικονομική τους κατάσταση έτσι ώστε να επισημανθούν οι διαφορές και οι ιδιαιτερότητές τους.

Η Ελλάδα λοιπόν είναι διαιρεμένη σε 13 περιφέρειες οι οποίες διαφοροποιούνται μεταξύ τους ως προς τα επίπεδα ανάπτυξης αλλά και ως προς διάφορα μακροοικονομικά μεγέθη όπως για παράδειγμα τα ποσοστά ανεργίας που καταγράφονται. Η οικονομική κατάσταση της κάθε περιφέρειας καθορίζεται από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν (ΑΕΠ), από

το ποσοστό ανεργίας, την παραγωγικότητα και από την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού της.

Επομένως στις ακόλουθες ενότητες, θα επιχειρήσουμε μια σύντομη καταγραφή της οικονομικής ταυτότητας των δεκατριών αυτών ελληνικών περιφερειών.

2.3.1 Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει έκταση 14.157 km² αποτελεί το βορειοανατολικό ακραίο τμήμα της χώρας και συνορεύει ανατολικά με την Τουρκία. Από την βόρεια πλευρά συνορεύει με την Βουλγαρία και δυτικά με την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Νότια επίσης βρέχεται από το Θρακικό πέλαγος. Αποτελείται από τους εξής πέντε Περιφερειακές Ενότητες: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου.

Η περιφέρεια καλύπτει το 10,7% της συνολικής έκτασης της χώρας και διασχίζεται από τρεις μεγάλους ποταμούς: το Νέστο, Στρυμόνα και Έβρο. Έχει από γεωφυσική άποψη αρκετές λίμνες οι οποίες έχουν επιφανειακή διέξοδο σε ποταμούς³².

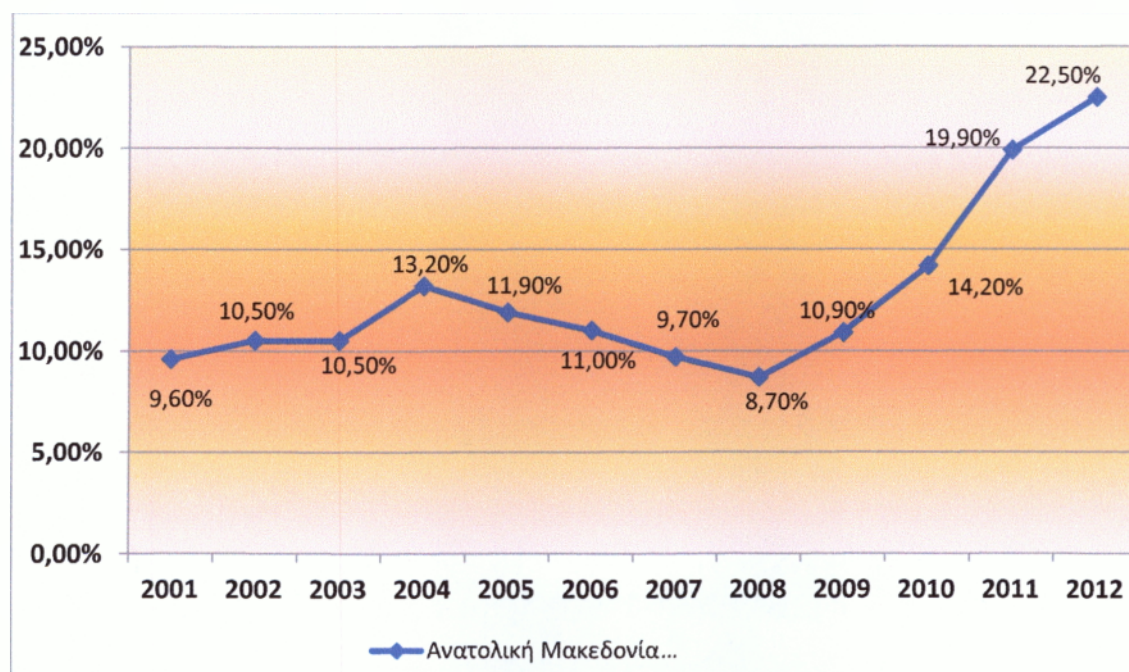
Από την πλευρά του πληθυσμού, η περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχει 608.182 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας. Η Περιφερειακή Ενότητα του Έβρου έχει τους περισσότερους κατοίκους (147.947) από τον πληθυσμό της περιφέρειας ενώ οι λιγότεροι κάτοικοι εμφανίζονται στην Περιφερειακή Ενότητα της Ξάνθης (111.222).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, η περιφέρεια καλύπτει τα τελευταία χρόνια περίπου κατά μέσο όρο το 4,1% του ΑΕΠ της χώρας. Σε γενικές γραμμές έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος και βελτίωση στα ποσοστά του ΑΕΠ. Παρόλα αυτά η περιφέρεια εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρκετά χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση τόσο και με τη χώρα όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³² «Ετήσια Περιφερειακή Έκθεση Επιχειρηματικότητας Κ.Ε.Τ.Α Α.Μ-Θ», ανακτήθηκε από <http://www.mathra.gr>

Όσον αφορά το επίπεδο απασχόλησης, σύμφωνα με την έρευνα Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια είναι ιδιαίτερα ανοδικό και το 2012 να αγγίζει το 22,45% ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το 26,60% όντας το τρίτο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες. Σε σχέση με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας έχει παρατηρηθεί ότι ο τριτογενής τομέας της οικονομίας στην περιφέρεια τα τελευταία χρόνια έχει διευρύνει το μερίδιό του δημιουργώντας απασχόληση η οποία απορροφά μέρος από την μείωση του αγροτικού τομέα.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.4 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.4: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης (2001-2012)

2.3.2 Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει έκταση 18.811 km² και αποτελείται από επτά Περιφερειακές Ενότητες: Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Περίας. Κατέχει μια ιδιαίτερα ευνοϊκή θέση διότι υπάρχει η διασταύρωση των εθνικών αξόνων ΠΑΘΕ³³ και της Εγνατίας Οδού. Έχει σύνδεση λοιπόν με τις γειτονικές χώρες μέσω της ΠΑΘΕ, της Εγνατίας Οδού, του σιδηροδρομικού δικτύου, του αεροδρομίου «Μακεδονία» και του λιμανιού της Θεσσαλονίκης. Ειδικότερα με την κατασκευή του οδικού δικτύου της Εγνατίας Οδού, οι απομακρυσμένες περιοχές της βόρειας Ελλάδας δεν είναι πια απομονωμένες και εγκαταλελειμμένες, έχουν διευκολυνθεί οι μεταφορές γενικά, ο τουρισμός έχει βελτιωθεί και άρα τα οφέλη έχουν μεγεθυνθεί³⁴.

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι κυρίως ορεινή από γεωφυσικής πλευράς. Διαθέτει ορεινούς όγκους εκ των οποίων οι πιο ακουστοί και σημαντικοί είναι ο Όλυμπος, το Βέρμιο στην Ημαθία, ο Χολομώντας στην Χαλκιδική, ο Χορτιάτης στη Θεσσαλονίκη, τα όρη Βροντούς στις Σέρρες κ.α. Όσον αφορά τη θερμοκρασία, σε όλη την περιφέρεια επικρατούν κυρίως χαμηλές θερμοκρασίες το χειμώνα καθώς και παγετοί.

Από την πλευρά του πληθυσμού, η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει 1.881.869 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας. Η Περιφερειακή Ενότητα της Θεσσαλονίκης παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό του μόνιμου πληθυσμού της περιφέρειας ενώ το μικρότερο ποσοστό εμφανίζεται στην Περιφερειακή Ενότητα του Κιλκίς.

Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 15,03% τα τελευταία χρόνια. Έχει διαπιστωθεί δηλαδή ότι η συγκεκριμένη περιφέρεια καλύπτει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής ΑΕΠ μετά την περιφέρεια

³³ Ο κύριος Οδικός άξονας της χώρας, συνολικού μήκους 730 χλμ, μετά την προβλεπόμενη μείωσή του κατά 40 χλμ. λόγω της ζεύξης του Μαλιακού συνδέει την ΠΑΤΡΑ, την ΑΘΗΝΑ, τη ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ και τα ΣΥΝΟΡΑ (ΠΑΘΕ) και ανήκει στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, γίνεται σύγχρονος αυτοκινητόδρομος.

³⁴ «Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας: Ανάπτυξη, Ποιότητα, Συνοχή», ανακτήθηκε από <http://rcm.damt.gov.gr>

Αττικής η οποία κατέχει ποσοστό περίπου 43,4%. Βέβαια όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι περίπου στην όγδοη θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας και μάλιστα κάτω από το μέσο όρο σε εθνικό επίπεδο.

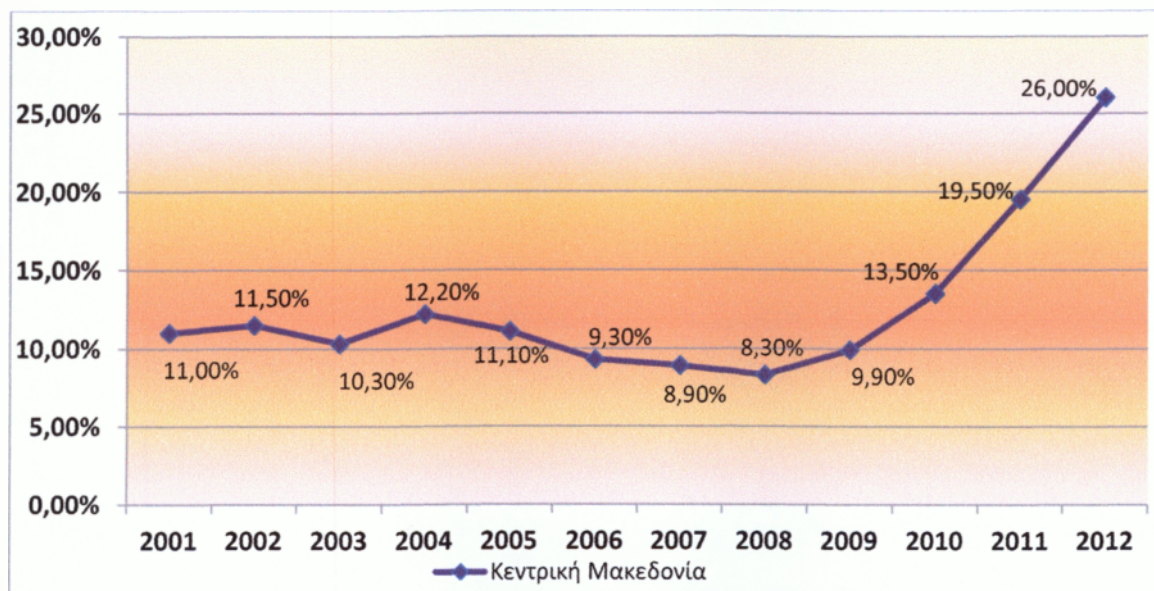
Στην αγορά εργασίας, η Κεντρική Μακεδονία μαστίζεται με μεγάλα ποσοστά ανεργίας. Τα δύο τελευταία χρόνια κατατάσσεται ανάμεσα στις πρώτες περιφέρειες με υψηλά ποσοστά ανεργίας. Το 2012 κατατάχθηκε η Τρίτη περιφέρεια της χώρας με ποσοστό ανεργίας 26%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 29,85%³⁵.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι εξαιρετικά υψηλά για τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών σε βαθμό που υπερβαίνει το ποσοστό των νέων που εργάζονται και είναι πάνω από 25 ετών. Επίσης όσον αφορά το ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων είναι επίσης στα πιο υψηλά επίπεδα τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013.

Γενικά και στους μακροχρόνιους ανέργους και όσον αφορά τις άνεργες γυναίκες αλλά και τους άνεργους νέους, τα ποσοστά ξεπερνούν το μέσο όρο της χώρας. Αυτά τα αποτελέσματα σίγουρα αντικατοπτρίζουν τα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιφέρεια Μακεδονίας στην αγορά εργασίας, τα οποία προφανώς δεν μπορούν να επιλυθούν απλώς με υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης της χώρας αλλά θα πρέπει να παρθούν άμεσα μέτρα για την απασχόληση κυρίως της μερίδας του πληθυσμού που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και πρέπει να προσαρμοστούν στις αλλαγές σε διαρθρωτικό επίπεδο.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.5 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας από το 2001 έως και το 2012.

³⁵ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.5: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (2001-2012)

2.3.3 Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει έκταση 9.451 km² και αποτελείται από τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες: Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης και Φλώρινας. Στο βορειοδυτικό άκρο της χώρας συνορεύει με την Αλβανία και τα Σκόπια και αποτελεί την πύλη εισόδου της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια.

Η περιφέρεια διαθέτει πράγματι το μεγαλύτερο ενεργειακό δυναμικό της Ελλάδας καθώς περίπου το 45% της ηλεκτρικής ενέργειας παράγεται στον άξονα Κοζάνης – Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου – Φλώρινας. Όμως δυστυχώς παρέμεινε μία τυπικά απομακρυσμένη (λόγω δυσκολίας στην προσβασιμότητα) από το κέντρο περιοχή, συγκεντρώνοντας όλα τα μειονεκτήματα και τις αδυναμίες που αυτό συνεπάγεται³⁶.

³⁶ Ηλεκτρονική βιβλιοθήκη «Wikipedia», <http://el.wikipedia.org>

Από την πλευρά του πληθυσμού, η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει 283.689 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

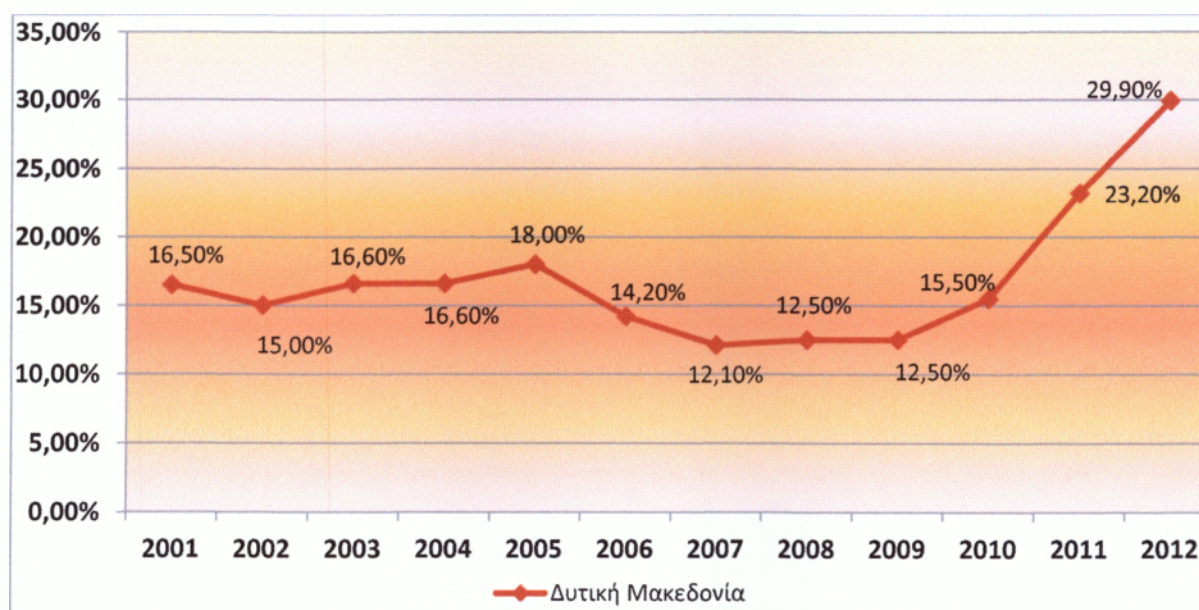
Η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 2,4% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το μεγαλύτερο ποσοστό του παραγόμενου ΑΕΠ της περιφέρειας προέρχεται από τους τομείς μεταλλείων – ορυχείων και της ενέργειας.

Στην αγορά εργασίας, η Δυτική Μακεδονία σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει μεγάλα ποσοστά ανεργίας που τα τελευταία χρόνια την κατατάσσουν πρώτη ανάμεσα στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 κατατάχθηκε η πρώτη περιφέρεια της χώρας με ποσοστό ανεργίας 29,90%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 32,60%³⁷.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι εξαιρετικά υψηλά σε όλα τα επίπεδα όπως και για τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και το ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων είναι επίσης στα πιο υψηλά επίπεδα τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 που την κατατάσσουν επίσης πρώτη ανάμεσα στις περιφέρειες. Αγγίζει το ποσοστό του 17,98% το 2012 όταν η μακροχρόνια ανεργία στην χώρα είναι 14,40%. Παρατηρείται ότι τα ποσοστά ανεργίας της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ξεπερνούν τα ποσοστά της χώρας και κυρίως από το 2010 περίπου και μετά μεταβλήθηκαν δραματικά.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.6 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας από το 2001 έως και το 2012.

³⁷ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.6: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2001-2012)

2.3.4 Περιφέρεια Ηπείρου

Η περιφέρεια Ηπείρου καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της χώρας και έχει συνολική έκταση 9.203 km² καλύπτοντας το 6,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος, ανατολικά συνορεύει με την Μακεδονία και τη Θεσσαλία και νότια εκτείνεται μέχρι τον Αμβρακικό κόλπο και το νομό Αιτωλοακαρνανίας. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες: Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας.

Η γεωμορφολογία της χαρακτηρίζεται από το ορεινό ανάγλυφο και την αφθονία των επιφανειακών υδάτων. Αποτέλεσμα είναι το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, με άφθονα δάση, μοναδική χλωρίδα και πανίδα και σπάνια φυσική ομορφιά³⁸.

³⁸ Περιφέρεια Ηπείρου: Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης <http://www.epirus.gov.gr/portal>

Από την πλευρά του πληθυσμού, η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει 336.856 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

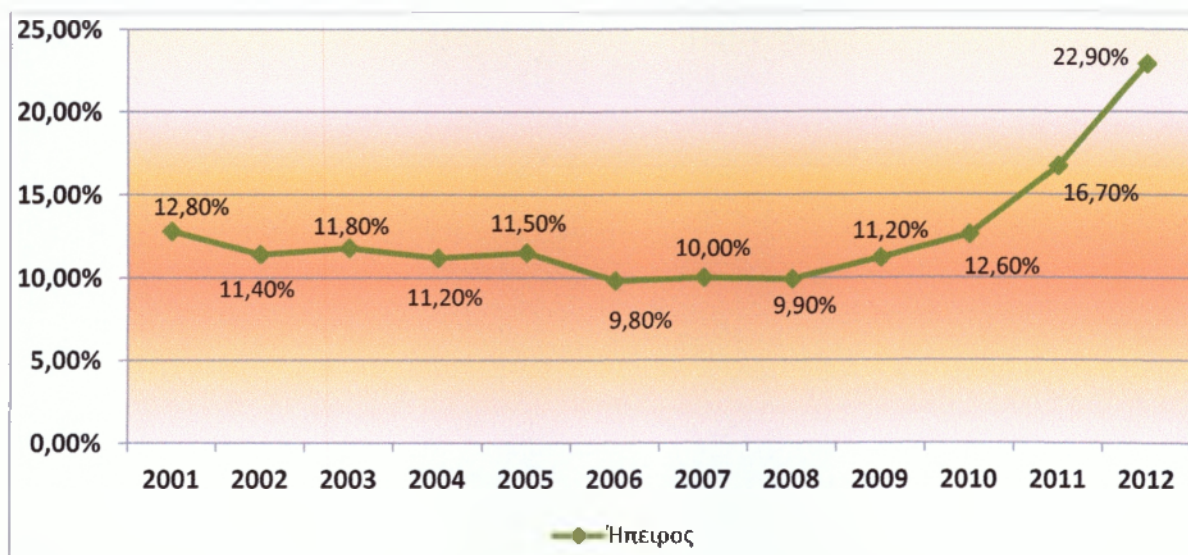
Η περιφέρεια Ηπείρου ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 2,2% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια και περίπου το 4,5% της αγροτικής παραγωγής της χώρας.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Ηπείρου σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια και την κατατάσσουν ανάμεσα στις πρώτες περιφέρειες της χώρας σε ποσοστά ανεργίας. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 περιφέρεια της χώρας άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 22,90%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 32,60%³⁹.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι χωρίς όμως να αγγίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.7 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Ηπείρου από το 2001 έως και το 2012.

³⁹ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.7: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ηπείρου (2001-2012)

2.3.5 Περιφέρεια Θεσσαλίας

Η περιφέρεια Θεσσαλίας κατέχει συνολική έκταση 14.036 km² καλύπτοντας το 11% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Συνορεύει βόρεια με τις περιφέρειες της Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, νότια με την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος, δυτικά με την περιφέρεια Ηπείρου, ενώ Ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Καρδίτσας, Λάρισας (διοικητική πρωτεύουσα), Μαγνησίας και Τρικάλων.

Το έδαφος, ως προς τη διαμόρφωσή του, είναι 50% ορεινό – ημιορεινό και 50% πεδινό και στα όριά του περιλαμβάνεται η πεδιάδα της Θεσσαλίας, η μεγαλύτερη πεδιάδα και σιτοβολώνας της ελληνικής επικράτειας, που διαρρέεται στον άξονα ανατολή – δύση από τον ποταμό Πηνειό, το τρίτο μεγαλύτερο ποτάμι της χώρας. Στις ορεινές περιοχές περιλαμβάνονται ο Όλυμπος, το νότιο τμήμα της οροσειράς της Πίνδου, το βόρειο τμήμα των Αγράφων, η Όσσα, το Πήλιο και η Όθρυς.

Αξίζει να τονιστεί ότι από τη Θεσσαλία διέρχεται ο βασικός αναπτυξιακός και μεταφορικός άξονας της χώρας ΠΑΘΕ. Επίσης σε σχετικά μικρή απόσταση από το βόρειο όριο της διέρχεται η Εγνατία οδός, που αποτελεί μείζονα άξονα ανάπτυξης Ανατολής – Δύσης. Συνεπώς η γεωγραφική θέση της περιφέρειας γίνεται εύκολα προσπελάσιμη⁴⁰.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια Θεσσαλίας έχει 732.762 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 4,8% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ κατά την τριετία 2007 έως 2009 κινήθηκε ανοδικά, ενώ από το 2010 παρατηρείται πτώση.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Θεσσαλίας σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 22,60%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 25,60%⁴¹.

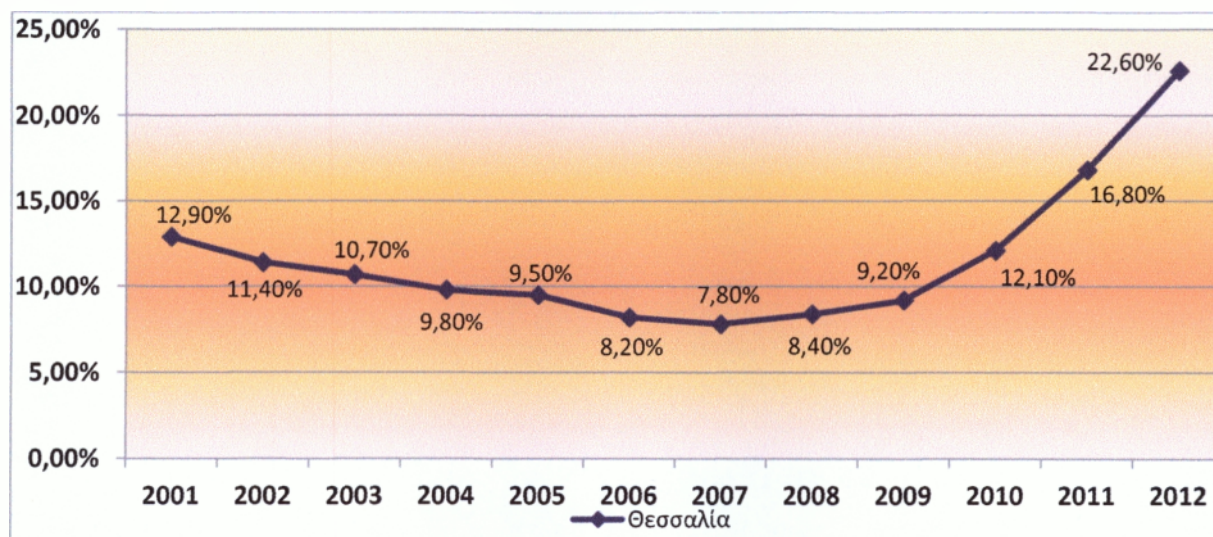
Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και σε άλλες ομάδες του πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι οι οποίοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 13,06% λίγο πιο χαμηλά από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο 14,40%.

Στη Θεσσαλία η μεγαλύτερη συγκέντρωση εργατικού δυναμικού είναι στον πρωτογενή τομέα και αυτό παραπέμπει σε παραγωγικά πρότυπα που υποδηλώνουν διαρθρωτική υστέρηση.

⁴⁰ Π.Ε.Δ Θεσσαλίας, ανακτήθηκε από www.pedthessalias.gr/

⁴¹ Στοιχεία από την Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.8 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Θεσσαλίας από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.8: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (2001-2012)

2.3.6 Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατέχει συνολική έκταση 2.307 km² καλύπτοντας το 1,7% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας και περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας & Ιθάκης και Ζακύνθου. Η έδρα της περιφέρειας είναι η Κέρκυρα. Συνολικά η Περιφέρεια αριθμεί 32 νησιά εκ των οποίων κατοικούνται μόνο τα 13.

Τα Ιόνια Νησιά είναι μια νησιωτική ακριτική περιφέρεια και αποτελούν το «Ιόνιο Αρχιπέλαγος», το οποίο εκτείνεται κατά μήκος των δυτικών παραλίων της Ελλάδας. Η περιφέρεια των Ιονίων Νήσων βρίσκεται στο θαλάσσιο χώρο της Κεντρικής Μεσογείου και είναι δίπλα προς βορρά με την Βαλκανική και προς τα δυτικά με το Mezzogiorno της

Ιταλίας. Είναι μέρος του ελληνικού νησιωτικού χώρου, ο οποίος αποτελεί σπάνια περίπτωση φυσικής, περιβαλλοντικής, μικροκλιματολογικής, οικιστικής, ιστορικής, πολιτιστικής ποικιλομορφίας, η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως συγκριτικό πλεονέκτημα στην ανάπτυξη του χώρου και στην εσωτερική συνοχή του.

Το ποσοστό των ορεινών εκτάσεων καλύπτει το 28,3% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, των ημιορεινών το 35,8%, ενώ το 35,9% των εκτάσεων είναι πεδινές. Η Κεφαλληνία και η Ζάκυνθος έχουν εκτεταμένες ζώνες ημιορεινών εκτάσεων, 41,84% και 55,15% αντίστοιχα. Μεγάλο τμήμα ορεινών ζωνών έχει η Λευκάδα 62,25%, ενώ μεγάλα τμήματα πεδινών εκτάσεων διαθέτει η Κέρκυρα, το 68,32% περίπου της έκτασής της. Όλα τα νησιά έχουν πλούσια βλάστηση και το καθένα έχει μια ιδιαίτερη φυσικογεωγραφική ταυτότητα⁴².

Για την οικονομία των Ιονίων Νήσων, εύκολα μπορεί να ειπωθεί ότι αξιόλογη είναι η δυναμική ανάπτυξη που παρουσιάζει ο τουρισμός.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει 207.855 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 1,8% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ κατά τα έτη 2008 έως 2010 κινήθηκε καθοδικά.

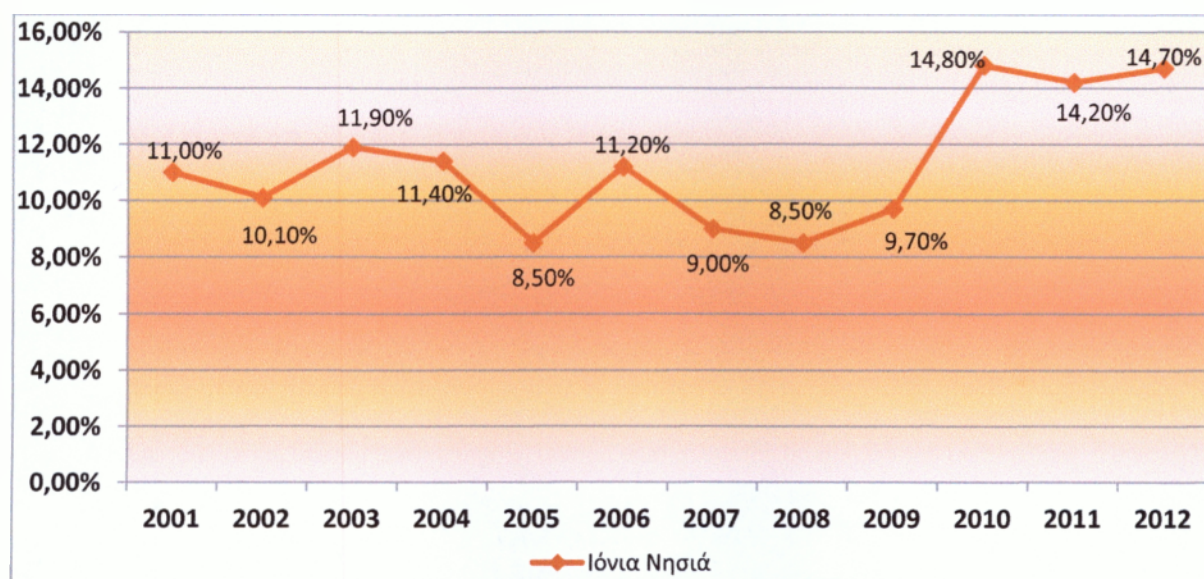
Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 14,70%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 19,90%⁴³.

⁴² «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων: Παρούσα κατάσταση», http://www.ogeeka-dimitra.org/enimerosi/pep_ionia/pep_ionia_katastasi.htm Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α «Δήμητρα».

⁴³ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά μεν αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 5,93% λίγο πιο υψηλά από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο 4,70%. Σε σχέση όμως με το ποσοστό στο σύνολο της χώρας είναι το προτελευταίο στην κατάταξη ανάμεσα στις περιφέρειες της Ελλάδας.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.9 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.9: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (2001-2012)

2.3.7 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος έχει συνολική έκταση είναι 11.350 km², δηλαδή αποτελεί το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας και συγκεντρώνει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και το Δυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας. Περιλαμβάνει τις

Περιφερειακές Ενότητες Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Στο μεγαλύτερο ποσοστό 45,3% τα εδάφη της είναι ορεινά, σε ποσοστό 25,6% ημιορεινά, ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων: Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού⁴⁴.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει 679.796 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 4,7% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ κυρίως κατά τα έτη 2008 έως 2010 κινήθηκε καθοδικά.

Η περιφέρεια στηρίζει την οικονομική της ανάπτυξη στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της, η οποία διαθέτει παράδοση στον επιχειρηματικό τομέα και στον τομέα της γνώσης, καθώς και στην ανάδειξη και αξιοποίηση των πόρων της και των πλεονεκτημάτων που προσφέρει η γεωγραφική της θέση. Διαχρονικά παρατηρείται μια στροφή της οικονομίας προς τον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 25,50%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 27,75% συμβαδίζοντας σχεδόν με το δείκτη ανεργίας στο σύνολο της χώρας⁴⁵.

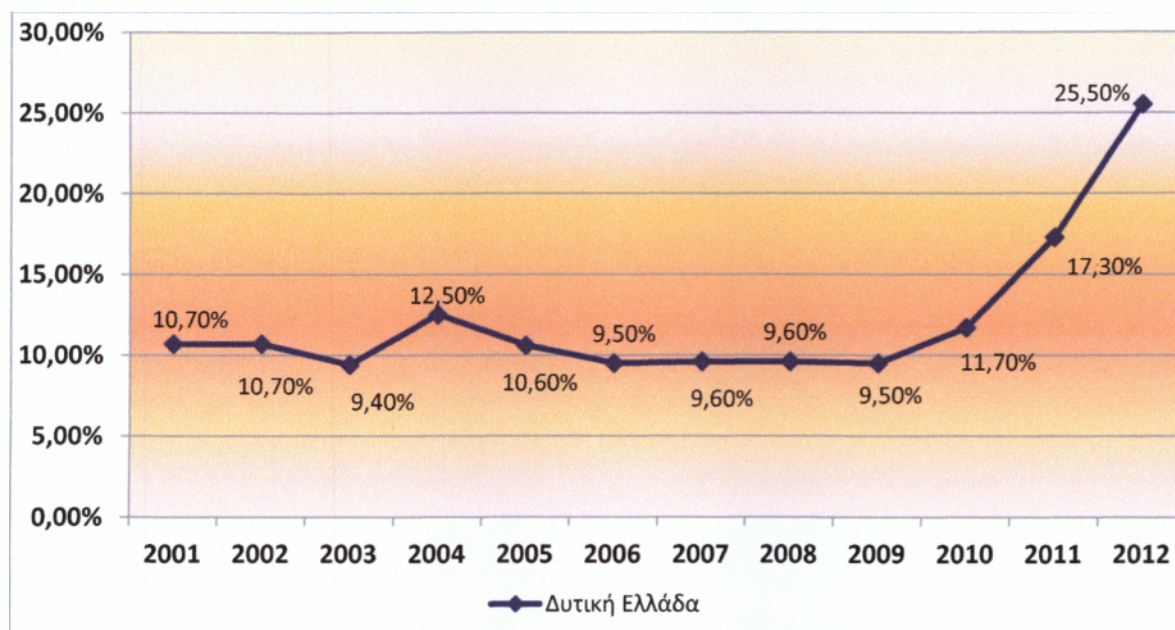
Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι οι οποίοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 16,33%, υψηλότερα από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο

⁴⁴ Ταυτότητα, προοπτικές & κατευθύνσεις για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, Ιούνιος 2012, αναρτήθηκε στο <http://www.nea.gr/gr/index.php?module=news>

⁴⁵ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

14,40%, κατατάσσοντάς τη δεύτερη περιφέρεια με το υψηλότερο ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.10 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.10: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος (2001-2012)

2.3.8 Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 km² δηλαδή καλύπτει ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας. Έχει έδρα τη Λαμία, πρωτεύουσα του νομού Φθιώτιδας. Βρίσκεται στο κέντρο της χώρας και συνορεύει προς Βορρά με Θεσσαλία, προς δυτικά με τη Δυτική Ελλάδα και προς νότο με την Αττική.

Βρέχεται ανατολικά από το Αιγαίο Πέλαγος και τον Ευβοϊκό Κόλπο, ενώ νότια βρέχεται από τον Κορινθιακό Κόλπο. Αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες: Βοιωτίας, Ευβοίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας.

Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό ή ημιορεινό με ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασης ενώ το πεδινό είναι μόνο το 20,8% της έκτασης. Οι ορεινές περιοχές είναι από τις πιο μειονεκτικές της χώρας⁴⁶.

Η περιφέρεια διαθέτει ανεπτυγμένη γεωργία, κτηνοτροφία και τουριστικούς πόρους. Η εγγύτητα της περιφέρειας με την Αττική την ευνοεί εφόσον συμβάλλει στην ανάπτυξη των παράλιων ζωνών μέσω του τουρισμού, στην απορρόφηση της παραγωγής του πρωτογενούς τομέα και στην εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης σε περιοχές της.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έχει 547.390 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 4,5% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ κατά το διάστημα των ετών από 2005 έως 2008 κινήθηκε ανοδικά, ενώ από το 2009 και 2010 παρατηρείται ελαφριά πτώση.

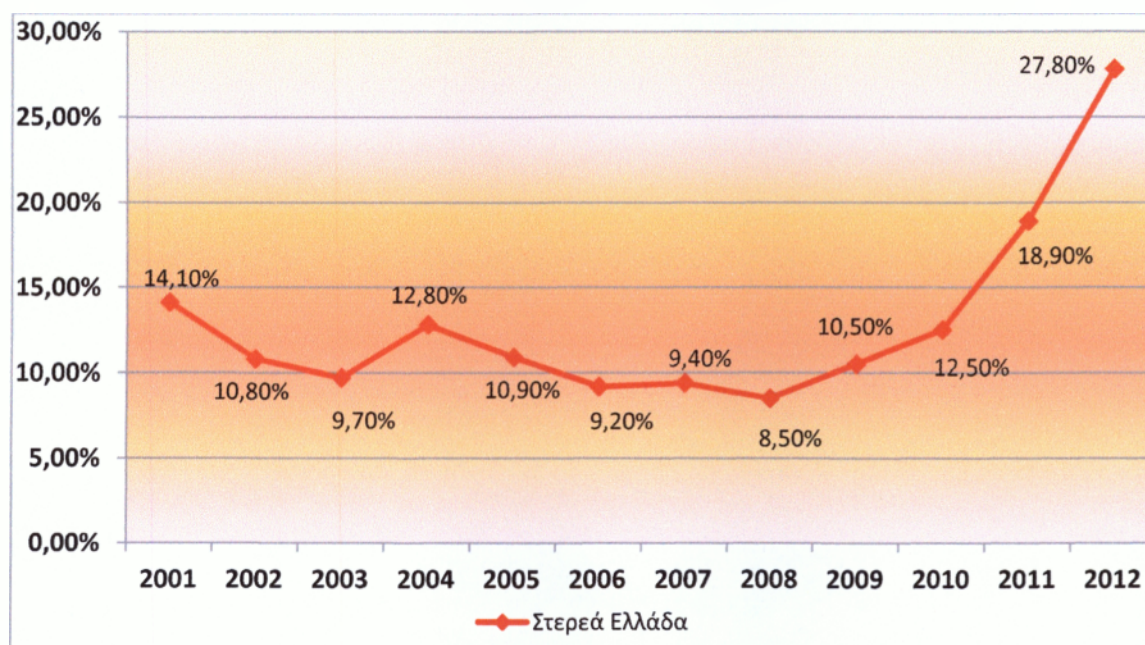
Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 περιφέρεια της χώρας άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 27,78% πάνω από το μέσο όρο της χώρας, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό κατέβηκε ελαφρώς στο 27,35% με περίπου στα ίδια επίπεδα ποσοστού και στο σύνολο της χώρας⁴⁷.

⁴⁶ «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας: Παρούσα κατάσταση», http://www.ogeeka-dimitra.org.gr/enimerosi/pep_sterea/pep_sterea_katastasi.htm Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α «Δήμητρα».

⁴⁷ Στοιχεία από την Eurostat, <http://ecp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και σε άλλες ομάδες του πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι αγγίζουν ένα από τα πιο υψηλά ποσοστά περιφερειών της Ελλάδας το 2012.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.11 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.11: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (2001-2012)

2.3.9 Περιφέρεια Αττικής

Η Περιφέρεια Αττικής έχει έκταση 3.808 km² δηλαδή καλύπτει το 2,9% της συνολικής έκτασης της χώρας και βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της χώρας και στο

νοτιοανατολικό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Έχει έδρα την Αθήνα η οποία αποτελεί και την πρωτεύουσα της Ελλάδας. Η Αττική συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της, με τα υψηλότερα ποσοστά στο επίπεδο εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια Αττικής έχει 3.827.624 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

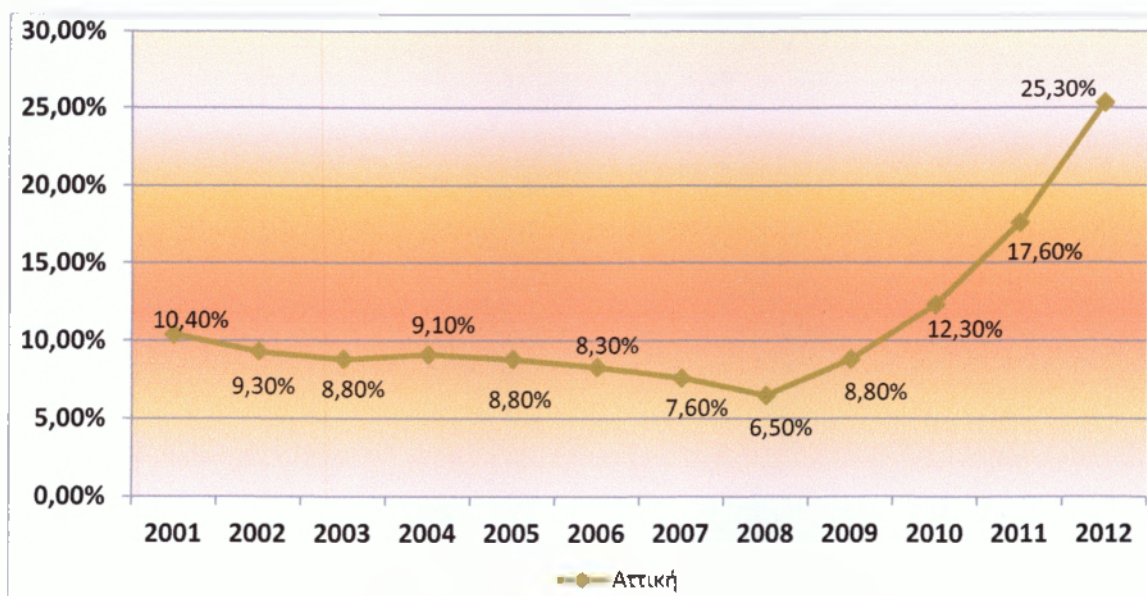
Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 48% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ κατά το διάστημα των ετών από 2005 έως 2009 κινήθηκε ανοδικά, 2010 παρατηρείται πτώση του.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Αττικής σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει υψηλά ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει ραγδαία άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 περιφέρεια της χώρας άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 25,3% πάνω από το μέσο όρο της χώρας, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό κατέβηκε ελαφρώς στο 28,15% υψηλότερο από το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο της χώρας⁴⁸.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών αλλά και οι μακροχρόνια άνεργοι αγγίζουν ένα από τα πιο υψηλά ποσοστά περιφερειών της Ελλάδας το 2012 που αγγίζει το 15,10% μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό της χώρας που είναι στο 14,40%.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.12 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Αττικής από το 2001 έως και το 2012.

⁴⁸ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.12: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Αττικής (2001-2012)

2.3.10 Περιφέρεια Πελοποννήσου

Όπως γενικά θα αναλύσουμε και σε επόμενη ενότητα, η περιφέρεια Πελοποννήσου κατέχει συνολική έκταση 15.490 km² καλύπτοντας το 11,7% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Αποτελείται από πέντε Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ): την ΠΕ Κορινθίας, την ΠΕ Αργολίδος, την ΠΕ Αρκαδίας, την ΠΕ Μεσσηνίας και την ΠΕ Λακωνίας.

Το 50% περίπου της συνολικής έκτασης της περιφέρειας Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται ως ορεινή, ενώ το 30% ως ημιορεινή και μόλις το 20% είναι πεδινές εκτάσεις⁴⁹.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια έχει 577.903 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

⁴⁹ «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου: Παρούσα κατάσταση», http://www.ogeeka-dimitra.org.gr/enimerosi/pep_pelop/pep_pelop_katastasi.htm. Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α «Δήμητρα».

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 4,3% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ από το 2005 έως και το 2010 κινήθηκε σταθερά θα λέγαμε και οριακά ανοδικά ή καθοδικά ανάμεσα στα έτη.

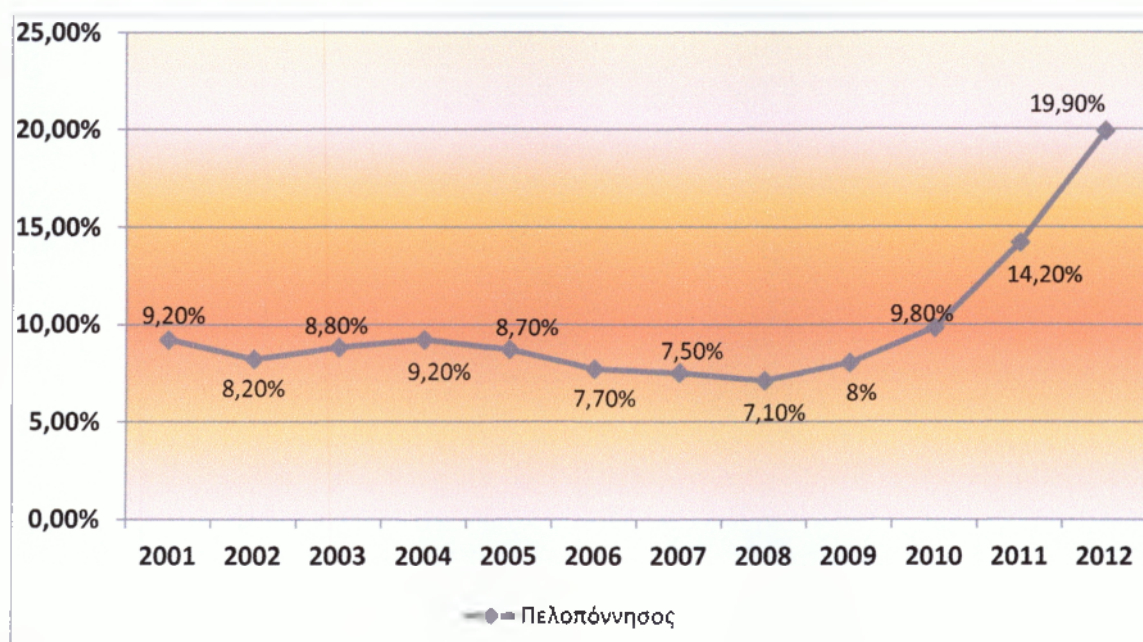
Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Πελοποννήσου σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει έντονη άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 19,85%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 21,65%⁵⁰.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι αυξανόμενα από το 2008 και μέχρι σήμερα και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών.

Οι μακροχρόνια άνεργοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 13,63% λίγο πιο χαμηλά από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο 14,40%. Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο θα δούμε αναλυτικά τα στοιχεία για την περιφέρεια Πελοποννήσου όσον αφορά τα μακροοικονομικά της μεγέθη και στο τελευταίο κεφάλαιο αναλυτικά τα στοιχεία για τα ποσοστά ανεργίας.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.13 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2001 έως και το 2012.

⁵⁰ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.13: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου (2001-2012)

2.3.11 Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχει συνολικά έκταση 3.836 km² και αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες Λέσβου, Χίου και Σάμου. Η περιφέρεια είναι μια νησιωτική περιφέρεια με όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά που της προσδίδει αυτό ως προς την απομόνωση λόγω θάλασσας, πράγμα που επιδρά αρνητικά στην οικονομία της. Η οικονομία της βασίζεται στον πρωτογενή τομέα, αφού για παραδοσιακούς λόγους τείνει να εξειδικεύεται σε ορισμένα προϊόντα. Ο τριτογενής τομέας από την άλλη, και πιο συγκεκριμένα ο τουρισμός, σημειώνει αυξητικές τάσεις, συμβάλλοντας σημαντικά στην αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιφέρειας.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια έχει 199.231 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

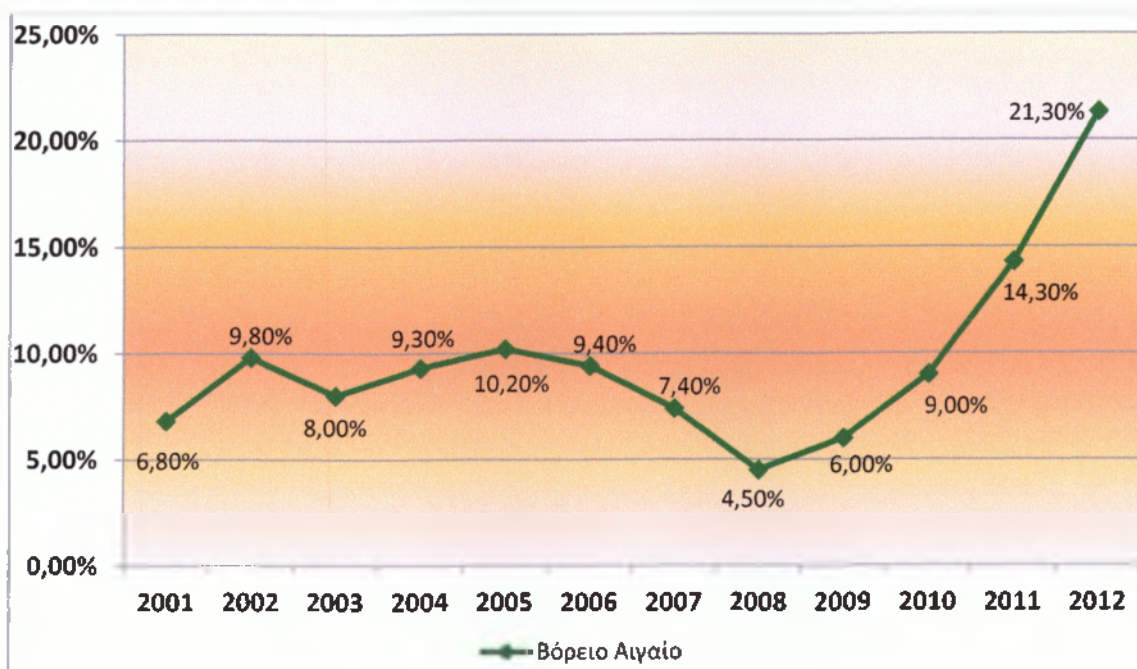
Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 1,4% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ από το 2005 έως και το 2008 κινήθηκε ανοδικά ενώ από το 2009 παρουσιάζει πτώση.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 21,18%, υψηλότερο από το μέσο όρο της χώρας ενώ και τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 22,55%⁵¹.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι αυξανόμενα από το 2008 και μετά και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών. Οι μακροχρόνια άνεργοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 14,26% προσεγγίζοντας παράλληλα το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στη χώρα που είναι στο 14,40%.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.14 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου από το 2001 έως και το 2012.

⁵¹ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.14: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (2001-2012)

2.3.12 Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει συνολική έκταση 5.286 km² δηλαδή ως ποσοστό είναι το 4% της συνολικής έκτασης της Ελλάδας. Εκτείνεται σε μια τεράστια θαλάσσια ζώνη από τις ακτές της Αττικής έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο). Αποτελείται από 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται τα 48 και 178 βραχονησίδες. Περιλαμβάνει τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, χωρίζεται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες αποτελούμενες από 34 Δήμους που είναι τα αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν τον πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα οι Κυκλάδες αποτελούνται από 9 Περιφερειακές Ενότητες και 19 Δήμους, ενώ τα Δωδεκάνησα αποτελούνται από 4 Περιφερειακές Ενότητες και 15 Δήμους⁵².

⁵² Επιχειρησιακό πρόγραμμα περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, αναρτήθηκε στο <http://www.nad.gr>

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια έχει 308.975 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 3,3% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ από το 2005 έως και το 2009 κινήθηκε ανοδικά ενώ το 2010 παρουσίασε πτώση.

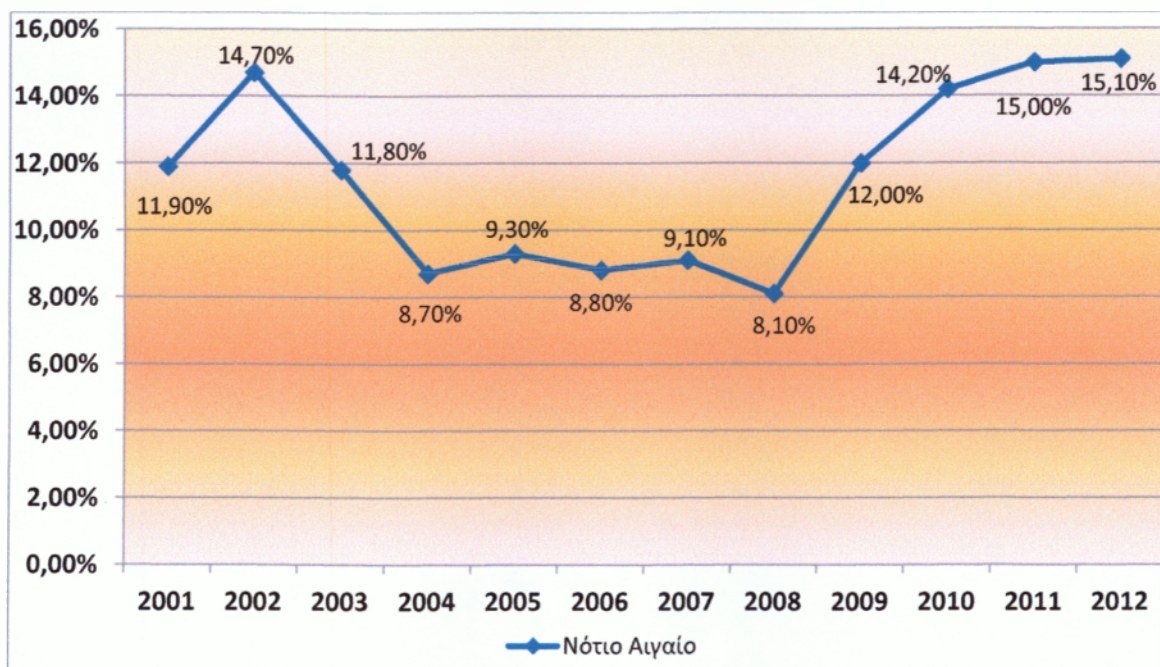
Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 15,10%, χαμηλότερο βέβαια από το μέσο όρο κατατάσσοντάς μία από τις 2 περιφέρειες με τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας. Όμως τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε ραγδαία στο 21,80%⁵³.

Τα ποσοστά ανεργίας είναι αυξανόμενα από το 2008 και μετά και σε άλλες ομάδες τους πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών.

Οι μακροχρόνια άνεργοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 4,19% πιο χαμηλά από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο 14,40% και την καθιστά την τελευταία περιφέρεια στην κατάταξη με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.15 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου από το 2001 έως και το 2012.

⁵³ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.15: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (2001-2012)

2.3.13 Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης έχει συνολική έκταση 8.335 km² και καλύπτει το 6,3% της συνολικής έκτασης της χώρας. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες: Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου και Χανίων και έχει έδρα το Ηράκλειο. Βρέχεται βόρεια από το Κρητικό Πέλαγος και Νότια από το Λιβυκό Πέλαγος. Στην Περιφέρεια Κρήτης, εκτός της νήσου Κρήτης, ανήκουν, επίσης, και αρκετά μικρά νησιά, όπως η Γαύδος, η Ντία, το Κουφονήσι, η Χρυσή, οι Διονυσάδες, η Σπιναλόγκα και το Παξιμάδι, εκ των οποίων τα περισσότερα είναι ακατοίχτητα. Είναι η πλησιέστερη Ευρωπαϊκή Περιφέρεια στον Ισημερινό και σχεδόν απέχει ίσα από την ηπειρωτική Ευρώπη (110 km), την Ασία (175 km) και την Αφρική.

Οι ορεινοί όγκοι καταλαμβάνουν το 41% του εδάφους της, ενώ μεταξύ τους δημιουργούνται εύφορες πεδιάδες, που απαρτίζουν το 33% των εδαφών της και το υπόλοιπο 26% είναι ημιορεινό. Οι ακτές της έχουν μήκος 1.306 km, δηλαδή ποσοστό 7,8% της χώρας και οι παραλίες της αντιπροσωπεύουν το 9% του συνόλου της χώρας⁵⁴.

Όσον αφορά τον πληθυσμό, η περιφέρεια έχει 577.903 κατοίκους σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011 από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας.

Η περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας παράγει περίπου το 4,8% κατά μέσο όρο τα τελευταία χρόνια. Το παραγόμενο ΑΕΠ από το 2005 έως και το 2010 κινήθηκε κυρίως ανάμεσα στα έτη.

Στην αγορά εργασίας, η περιφέρεια Κρήτης σύμφωνα με τις εκθέσεις της ΕΛ.ΣΤΑΤ και τα στοιχεία της Eurostat κατέχει αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια. Μέσα σε στα δύο τελευταία χρόνια έχει εμφανίσει άνοδο στα ποσοστά ανεργίας. Το 2012 η περιφέρεια της χώρας άγγιξε το ποσοστό ανεργίας 21,78%, ενώ τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό ανέβηκε στο 25,00%⁵⁵. Τα ποσοστά ανεργίας είναι συνεχώς αυξανόμενα μέχρι σήμερα και κυρίως από το 2009 και μετά είναι πολύ πιο δραματική.

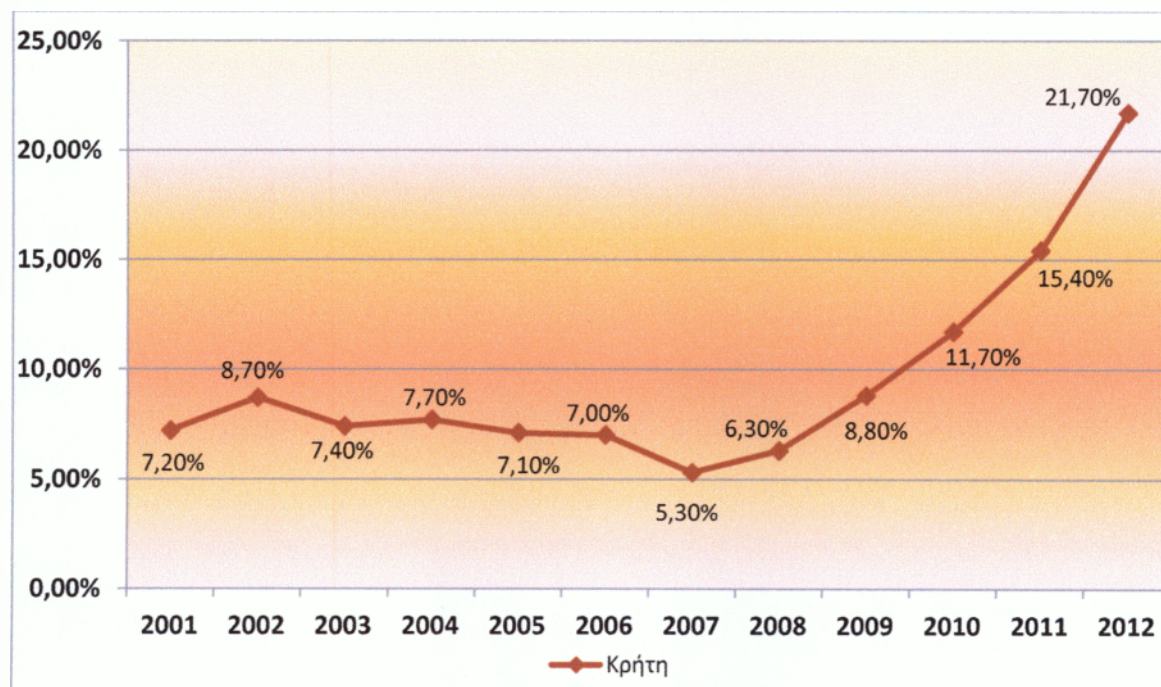
Τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλά σήμερα και σε άλλες ομάδες του πληθυσμού τα δύο τελευταία χρόνια κυρίως όπως είναι τα νέα άτομα ηλικίας κάτω των 25 ετών.

Οι μακροχρόνια άνεργοι για το 2012 αγγίζουν το ποσοστό του 10,49% πιο χαμηλά από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας για τους μακροχρόνιους ανέργους που είναι στο 14,40%. Σε γενικές γραμμές όμως το ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων στην περιφέρεια Κρήτης δεν είναι από τα πιο υψηλά ανάμεσα στις περιφέρειες της χώρας.

⁵⁴ Στοιχεία αναρτημένα στο <http://www.crete.gov.gr>

⁵⁵ Στοιχεία από την Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics.

Για να έχουμε λοιπόν μια εικόνα των πληροφοριών που αναφέραμε σχετικά με τα ποσοστά ανεργίας στην περιφέρεια, παρουσιάζουμε παρακάτω στο διάγραμμα 2.16 την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Κρήτης από το 2001 έως και το 2012.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 2.16: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στην Περιφέρεια Κρήτης (2001-2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Πριν αναλύσουμε τα ποσοστά ανεργίας και γενικότερα την αγορά εργασίας για την περιφέρεια Πελοποννήσου, κρίνεται σκόπιμο να εξετάσουμε σε αυτό το κεφάλαιο ορισμένα συνοπτικά γενικά χαρακτηριστικά αυτής της περιφέρειας καθώς και τα μεγέθη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της (ΑΕΠ) σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας αλλά και με το σύνολό της.

3.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Η περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται στο νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Δυτικά της περιφέρειας βρίσκεται το Ιόνιο πέλαγος και συνορεύει με την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, βορειοανατολικά συνορεύει με την περιφέρεια Αττικής, ενώ ανατολικά βρέχεται από το Μυρτώο Πέλαγος.

Αποτελείται από τους νομούς Κορινθίας, Αργολίδος, Αρκαδίας, Μεσσηνίας και Λακωνίας. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.490 km² οπότε και καλύπτει σε ποσοστό 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Έχει έδρα την Τρίπολη, πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας⁵⁶.

Η μορφολογία της περιφέρειας Πελοποννήσου και το ανάγλυφό της είναι ποικιλόμορφα με εντυπωσιακές αντιθέσεις. Το μεγαλύτερο τμήμα της περιφέρειας είναι ορεινό (ορεινοί όγκοι σε ποσοστό 50,1% της συνολικής της έκτασης) και ένα άλλο τμήμα της είναι πεδινό με ποσοστό μόλις 21,5% κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές όπου σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες, προσχωσιγενούς κυρίως προέλευσης και το 28,4% είναι ημιορεινό. Η περιφέρεια Πελοποννήσου παρόλο που αναφέραμε πως έχει μικρό ποσοστό

⁵⁶ Ανακτήθηκε από <http://www.discover-peloponnisos.gr>

πεδινής έκτασης, διαθέτει και μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως ο Αργολικός κάμπος και ο κάμπος της Κορινθίας. Έτσι λοιπόν το 50% περίπου της συνολικής έκτασης της περιφέρειας Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται ως ορεινή, ενώ το 30% ως ημιορεινή και μόλις το 20% είναι πεδινές εκτάσεις. Από το σύνολο των δήμων και κοινοτήτων που υπάρχουν στην περιφέρεια Πελοποννήσου το 40% ανήκει σε ορεινές περιοχές, ενώ το 19,9% του πληθυσμού κατοικεί στον ορεινό χώρο⁵⁷.

3.1.1 Πληθυσμιακά δεδομένα

Η περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελείται από πέντε Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ): την ΠΕ Κορινθίας, την ΠΕ Αργολίδος, την ΠΕ Αρκαδίας, την ΠΕ Μεσσηνίας και την ΠΕ Λακωνίας.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011⁵⁸, ο πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται στους 577.903 κατοίκους, δηλαδή σε ποσοστό περίπου 5,4% του συνολικού μόνιμου πληθυσμού της χώρας που ανήλθε στους 10.815.197 κατοίκους. Ο μόνιμος πληθυσμός⁵⁹ είναι ο αριθμός των ατόμων που έχουν τη συνήθη διαμονή στην κάθε περιφέρεια, περιφερειακή ενότητα, δημοτική ενότητα, δημοτική ή τοπική κοινότητα και οικισμό της χώρας.

Οι μεγαλύτερες σε έκταση και πληθυσμό περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) είναι της Αρκαδίας και της Μεσσηνίας αντίστοιχα. Η ΠΕ Αρκαδίας είναι 4.419 km², καλύπτει δηλαδή το 25,5% του συνόλου της περιφέρειας Πελοποννήσου και η ΠΕ Μεσσηνίας με σύνολο

⁵⁷ «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου: Παρούσα κατάσταση», http://www.ogeeka-dimitra.org.gr/enimerosi/pep_pelop/pep_pelop_katastasi.htm, Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α «Δήμητρα».

⁵⁸ Στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, «Μόνιμος Πληθυσμός Απογραφής 2011», αναρτήθηκε στο <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>.

⁵⁹ Στον μόνιμο πληθυσμό ανήκουν όλα τα άτομα ανεξαρτήτου υπηκοότητας, τα οποία κατά την απογραφή πληθυσμού το 2011 τόπο συνήθους διαμονής τους (δηλαδή ο τόπος που έχει ζήσει συνεχώς για περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών πριν την ημερομηνία απογραφής ή ο τόπος στον οποίο εγκαταστάθηκε κατά τους τελευταίους 12 μήνες πριν την ημερομηνία απογραφής με σκοπό να παραμείνει εκεί για τουλάχιστον 1 χρόνο) εντός της ελληνικής επικράτειας.

κατοίκων 159.954, δηλαδή το περίπου το 27,67% του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας.

Σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011, η πληθυσμιακή πυκνότητα της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι 37,31 κάτοικοι ανά km² ενώ ολόκληρης της χώρας είναι 81,96 κάτοικοι ανά km². Αποτελεί λοιπόν την τέταρτη χαμηλότερη πυκνότητα μεταξύ των περιφερειών της χώρας⁶⁰. Οι περιφερειακές ενότητες Αρκαδίας και Λακωνίας από την άλλη κατατάσσονται από τις πιο αραιοκατοικημένες περιοχές της χώρας αφού η ΠΕ Αρκαδίας είναι στην έκτη θέση χαμηλότερης πυκνότητας πληθυσμού και ΠΕ Λακωνίας στην όγδοη θέση ανάμεσα στις συνολικά 73 περιφερειακές ενότητες της χώρας⁶¹.

Εάν θελήσουμε να εξετάσουμε ακόμα μία παράμετρο που αφορά τη διάρθρωση του πληθυσμού της περιφέρειας Πελοποννήσου και αφορά το φύλο, θα δούμε σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής ότι στο σύνολο των περιφερειακών ενότητων τα ποσοστά σε άρρενες υπερисχύουν οριακά από τα αντίστοιχα των θηλέων.

Ας δούμε λοιπόν στον πίνακα που ακολουθεί όλα τα στοιχεία σχετικά με τη διάρθρωση του πληθυσμού στην περιφέρεια Πελοποννήσου που σχολιάσαμε παραπάνω.

Ο πίνακας μας δείχνει τα στοιχεία από τη βάση στατιστικών δεδομένων της ΕΛ.ΣΤΑΤ και θα μας βοηθήσει να έχουμε μια εικόνα των στοιχείων του πληθυσμού της περιφέρειας και ως προς το φύλο, η οποία είναι σημαντική στην εξέταση και άλλων μεγεθών όπως τα ποσοστά ανεργίας που θα δούμε στις παρακάτω ενότητες.

Έτσι λοιπόν ο πίνακας 3.1 πέρα από την πληθυσμιακή πυκνότητα της περιφέρειας Πελοποννήσου και των Περιφερειακών Ενοτήτων της και του συνόλου της χώρας, μας

⁶⁰ Στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, «Δελτίο τύπου: Ανακοίνωση αποτελεσμάτων της απογραφής πληθυσμού – κατοικιών 2011 για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας», αναρτήθηκε στο http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A1602/PressReleases/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_02_F_GR.pdf, σελ. 4-16, πίνακας 1.

⁶¹ Στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, «Δελτίο τύπου: Ανακοίνωση αποτελεσμάτων της απογραφής πληθυσμού – κατοικιών 2011 για το μόνιμο πληθυσμό της χώρας», αναρτήθηκε στο http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A1602/PressReleases/A1602_SAM01_DT_DC_00_2011_02_F_GR.pdf, σελ. 4-16, πίνακας 1.

δείχνει τη διάρθρωση του πληθυσμού κάθε Περιφερειακής Ενότητας της περιφέρειας Πελοποννήσου ως προς το φύλο. Επίσης ο πληθυσμός κάθε Περιφερειακής Ενότητας για τους άνδρες και τις γυναίκες, είναι υπολογισμένος και ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού της κάθε Περιφερειακής Ενότητας.

Πίνακας 3.1 Μόνιμος πληθυσμός και πληθυσμιακή πυκνότητα περιφέρειας Πελοποννήσου (Απογραφή 2011)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (ΠΕ & ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ (αριθ. κατοίκων ανά κμ ²)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ				Σύνολο Ατόμων (χιλ.)
		Άρρενες		Θήλειες		
		Αριθμός ατόμων (χιλ.)	Ποσοστό επί τοις (%)	Αριθμός ατόμων (χιλ.)	Ποσοστό επί τοις (%)	
Κορινθίας	63,36	72.568	50,02	72.514	49,98	145.082
Αργολίδος	45,05	48.713	50,20	48.331	48,80	97.044
Αρκαδίας	19,62	44.272	51,07	42.413	48,93	86.685
Μεσσηνίας	53,48	80589	50,38	79365	49,62	159.954
Λακωνίας	24,52	45.635	51,20	43.503	48,80	89.138
Περιφέρεια Πελοποννήσου	37,31	291.777	50,50	286.126	49,50	577.903
Σύνολο Χώρας	81,96	5.302.703	49,0	5.512.494	51,0	10.815.197

Πηγή: Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Επομένως όπως μπορούμε να δούμε και από τον πίνακα 3.1 σχετικά με τη διάρθρωση του πληθυσμού κατά φύλο, παρατηρούμε ότι ο ανδρικός πληθυσμός υπερέχει στο σύνολο των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιφέρειας Πελοποννήσου. Οι Περιφερειακές Ενότητες της Λακωνίας και της Αρκαδίας είναι οι δύο πρώτες Περιφερειακές Ενότητες της περιφέρειας με τα υψηλότερα ποσοστά αρρένων. Η ΠΕ Λακωνίας έχει 51,20% ποσοστό ανδρικού πληθυσμού από το σύνολο του πληθυσμού της, ενώ η ΠΕ Αρκαδίας έχει ποσοστό ανδρικού πληθυσμού 51,07% από το σύνολο του πληθυσμού της.

3.1.2 Χωροταξική διάρθρωση και σχεδιασμός

Η περιφέρεια Πελοποννήσου, σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού, διαθέτει τις βάσεις για συγκεκριμένες κατευθύνσεις ανάπτυξης.

Από την αξιολόγηση και την αναθεώρηση του ισχύοντος περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης (ΦΕΚ 1485/10-10-2003) διαπιστώθηκαν και ενισχύθηκαν τα παρακάτω⁶²:

- Αναμένεται να ενισχυθούν οι σημερινοί περιφερειακοί αστικοί πόλοι ανάπτυξης και πύλες εισόδου – εξόδου της χώρας, και διαφαίνεται ότι προδιαγράφονται, μεσοπρόθεσμα, προοπτικές δημιουργίας ενός ισχυρού περιφερειακού πόλου ανάπτυξης εθνικής εμβέλειας (δίπολο Καλαμάτας - Τρίπολης) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Σε αυτό έχουν επιτελέσει σημαντικό ρόλο τα κατασκευασμένα και κατασκευαζόμενα τμήματα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών στην Ελλάδα όπως η Εγνατία οδός, η αναβάθμιση των λιμανιών της Πάτρας και Ηγουμενίτσας, το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος, η γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου κ.α.
- Συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ελλάδας, η περιφέρεια Πελοποννήσου έχει χαμηλή πυκνότητα πληθυσμιακή καθώς βρίσκεται τέταρτη (4^η) στην κατάταξη αυτή.
- Όσον αφορά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν η περιφέρεια εμφανίζει πτώση από το 2008⁶³.
- Όσον αφορά στον τουρισμό, το 2009 για πρώτη φορά οι αφίξεις υπερβαίνουν το 1,0 εκ. επισκέπτες ενώ το 2010, η αναλογία ημεδαπών προς αλλοδαπούς αντιστρέφεται πλήρως: με τις αφίξεις αλλοδαπών να αγγίζουν το 70% του συνόλου από 26% που ήταν την αμέσως προηγούμενη χρονιά, γεγονός που

⁶² Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής: Γενική γραμματεία Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος, «Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης περιφέρειας Πελοποννήσου: Φάση Α' – Στάδιο Α2, Σύνοψη πορισμάτων της έκθεσης αξιολόγησης», Σεπτέμβριος 2013.

⁶³ Στοιχεία από τη βάση δεδομένων της Eurostat (Regional statistics-GDP by NUTS II)

αποτελεί την πρώτη ένδειξη για την επιζητούμενη εξωστρέφεια του τουριστικού μοντέλου της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται συνοπτικά τα στοιχεία της περιφέρειας Πελοποννήσου σε αριθμούς. Αυτός ο πίνακας θα μας βοηθήσει να αποκτήσουμε μια γρήγορη εικόνα για την περιφέρεια όσον αφορά βασικά της μεγέθη αλλά και μια γρήγορη συγκριτική ματιά με τις υπόλοιπες 12 περιφέρειες της χώρας. Στην τελευταία στήλη του πίνακα έχει δημιουργηθεί μια κατάταξη στα δύο από τα πιο καιρία και βασικά μεγέθη μιας οικονομίας.

Τα στοιχεία έχουν επεξεργαστεί από τη βάση δεδομένων της ΕΛ.ΣΤΑΤ όσον αφορά τους Περιφερειακούς Εθνικούς Λογαριασμούς αλλά και τη βάση στατιστικών δεδομένων για το εργατικό δυναμικό.

Πίνακας 3.2: Η περιφέρεια Πελοποννήσου με συνοπτικούς αριθμούς

Δείκτης	Έτος	Περιφέρεια Πελοποννήσου	Σύνολο Χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τις 13 περιφέρειες
Έκταση της περιφέρειας (km ²)		15.490		
Περιφερειακές Ενότητες		5 ΠΕ		
Τοπικές αυτοδιοικήσεις		26 Δήμοι		
ΑΕΠ	2010	9.436.000 € *	222.151.000 €*	
ΑΕΠ κατά κεφαλήν	2010	15.979 €*	19.646 €*	6 ^η
Ποσοστό ανεργίας	2012	19,85 %	24,25%	3 ^η **

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από τη βάση δεδομένων έρευνας του εργατικού δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ

*Προσωρινά στοιχεία

**Κατάταξη από το μικρότερο ποσοστό ανεργίας στο μεγαλύτερο

3.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Σε αυτή την ενότητα μας ενδιαφέρει να μελετήσουμε το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της περιφέρειας Πελοποννήσου ως το πιο καίριο μακροοικονομικό μέγεθος μιας οικονομίας. Αντικατοπτρίζει την παραγωγικότητα μιας οικονομίας και μας επιτρέπει να διεξάγουμε συμπεράσματα σχετικά με τις διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζεται η περιφέρεια στα διάφορα επίπεδα όπως για παράδειγμα το εργατικό δυναμικό και επομένως πως το ΑΕΠ μπορεί να επηρεάσει την εξέλιξη στα ποσοστά ανεργίας.

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας συγκεντρωτικός με τις περιφέρειες της Ελλάδας και μας παρουσιάζει την εξέλιξη του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές για τα έτη 2005 – 2010. Τα στοιχεία έχουν αντληθεί από την Eurostat με δεδομένο ότι τα τρία τελευταία έτη τα στοιχεία είναι προσωρινά και όχι οι τελικές τιμές.

Πίνακας 3.3: Η εξέλιξη του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος στις περιφέρειες της Ελλάδας (2005 – 2010)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΤΗ					
	2005	2006	2007	2008*	2009*	2010*
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	7.782	8.172	8.926	9.303	9.210	9.054
Κεντρική Μακεδονία	26.714	28.929	31.257	32.409	31.736	30.086
Δυτική Μακεδονία	4.613	4.940	5.290	5.590	5.461	5.281
Ήπειρος	4.358	4.620	4.961	5.080	5.036	4.917
Θεσσαλία	10.111	10.931	11.358	11.756	11.495	10.742
Ιόνια Νησιά	3.828	4.070	4.372	4.476	4.296	4.029
Δυτική Ελλάδα	9.735	10.391	10.838	11.060	10.634	10.326
Στερεά Ελλάδα	9.512	9.829	10.262	10.615	10.186	10.059
Αττική	88.846	97.001	104.426	110.192	110.518	106.636
Πελοπόννησος	8.528	9.326	9.837	9.923	9.826	9.436
Βόρειο Αιγαίο	2.810	3.044	3.279	3.448	3.394	3.155
Νότιο Αιγαίο	6.465	6.897	7.391	7.872	7.903	7.475
Κρήτη	9.749	10.471	10.964	11.473	11.386	10.955
Σύνολο Χώρας	193.050	208.622	223.160	233.198	231.081	222.151

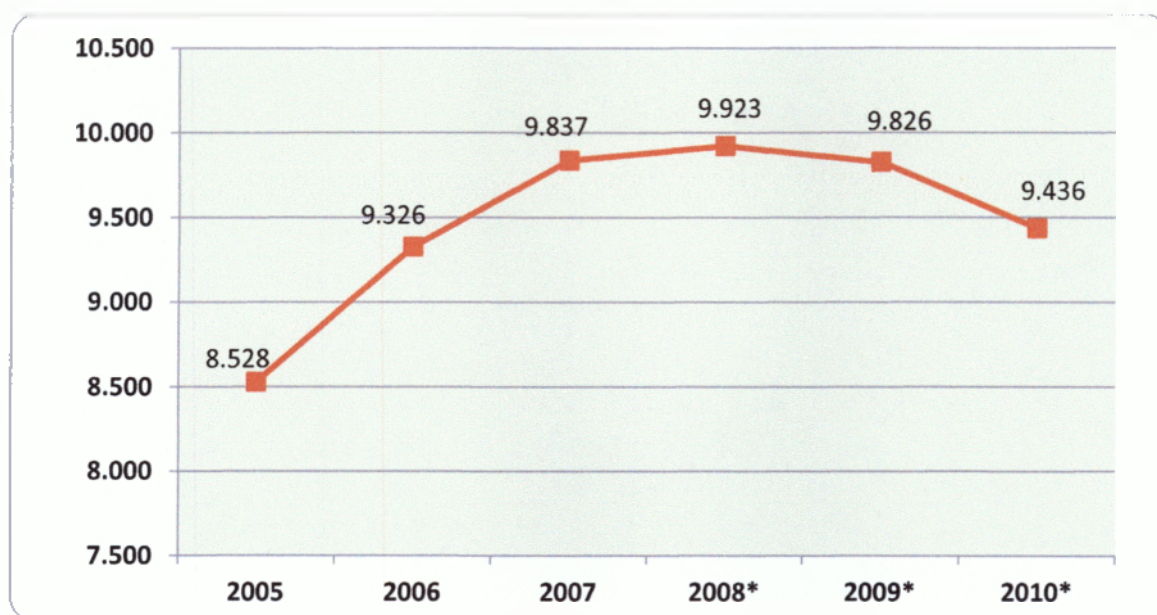
Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

Σε εκατομμύρια ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

*Προσωρινά στοιχεία

Από τον πίνακα 3.3 λοιπόν διακρίνουμε όσον αφορά την περιφέρεια Πελοποννήσου μια ανοδική εξέλιξη μέχρι το 2008, ενώ αρχίζει να κινείται πτωτικά τα δύο επόμενα χρόνια το 2009 και 2010.

Ας δούμε όμως και πιο κάτω την διαχρονική αυτή εξέλιξη του ΑΕΠ για την περιφέρεια Πελοποννήσου σε διαγραμματική απεικόνιση έτσι ώστε να μας γίνει πιο ξεκάθαρη η εικόνα αυτής της εξέλιξης.

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

Σε εκατομμύρια ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

*Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 3.1: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου 2005 – 2010

Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι την περίοδο 2005 – 2008 παρουσιάστηκε αύξηση στο ύψος του ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου. Αντιθέτως, το 2009 παρουσιάζεται μείωση του

ΑΕΠ για την περιφέρεια, αλλά και σε επίπεδο χώρας θα παρατηρήσουμε ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα καθώς σίγουρα τα μεγέθη έχουν επηρεαστεί από την κρίση που άρχισε να εκδηλώνεται και που επηρεάζει μέχρι σήμερα αρνητικά την οικονομία της χώρας και των Περιφερειών της.

Παρόλα αυτά η περιφέρεια Πελοποννήσου, συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας παρουσιάζει από τις μικρότερες μειώσεις του ΑΕΠ, ενώ σε σχέση με τη μείωση στο σύνολο της χώρας είναι οριακά μεγαλύτερη σε αυτό το επίπεδο (βλ. πίνακας 3.3). Όσον αφορά τα επόμενα έτη σίγουρα τα επίσημα αποτελέσματα αυτής της ύφεσης διατηρούνται και επομένως οδηγούν σε ακόμα μεγαλύτερη μείωση της παραγωγής του ΑΕΠ τόσο σε επίπεδο χώρας αλλά και σε επίπεδο περιφερειών, με αποτέλεσμα να καθίσταται το ΑΕΠ στα επίπεδα του 2005 περίπου.

Στον πίνακα 3.4 που ακολουθεί, μπορούμε να δούμε το ύψος και την εξέλιξη του ΑΕΠ σε επίπεδο περιφέρειας, σε επίπεδο χώρας αλλά και πιο αναλυτικά πως κατανέμεται το ποσοστό του ΑΕΠ στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) της περιφέρειας Πελοποννήσου για να δούμε και το ποσοστό συμβολής των ΠΕ στη διαμόρφωση του ΑΕΠ. Τα ποσοστά των ΠΕ που παρουσιάζονται είναι επί του συνόλου της περιφέρειας, ενώ τα ποσοστά της περιφέρειας Πελοποννήσου μας δείχνουν τη συμμετοχή της στην παραγωγή του ΑΕΠ επί του συνολικού παραγόμενου στη χώρα.

Πίνακας 3.4: Η εξέλιξη του ΑΕΠ στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) της περιφέρειας Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010)

	ΕΤΗ / ΠΟΣΤΟΣΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ & ΠΟΣΟΣΤΑ ΠΕ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ											
	2005	%	2006	%	2007	%	2008*	%	2009*	%	2010*	%
Σύνολο Χώρας	193.050		208.622		223.160		233.198		231.081		222.151	
Περιφέρεια Πελ/νήσου	8.528	4,42 %	9.326	4,47 %	9.837	4,41%	9.923	4,26%	9.826	4,25 %	9.436	4,25 %
ΠΕ Κορινθίας	2.609	30,60 %	2.873	30,81 %	3.074	31,25 %	2.975	29,99 %	2.809	28,58 %	2.763	29,28 %
ΠΕ Αργολίδος	1.433	16,81 %	1.542	16,53 %	1.605	16,31 %	1.712	17,25 %	1.714	17,44 %	1.670	17,70 %
ΠΕ Αρκαδίας	1.419	16,64 %	1.573	16,86 %	1.670	16,97 %	1.664	16,77 %	1.712	17,42 %	1.543	16,35 %
ΠΕ Μεσσηνίας	1.988	23,32 %	2.187	23,45 %	2.252	22,89 %	2.349	23,67 %	2.377	24,19 %	2.285	24,21 %
ΠΕ Λακωνίας	1.078	12,64 %	1.151	12,35 %	1.237	12,58 %	1.222	12,32 %	1.215	12,36 %	1.174	12,45 %

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS I, II, III

Σε εκατομμύρια ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

*Προσωρινά στοιχεία

Βλέπουμε λοιπόν ότι στην πρώτη θέση μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων κατατάσσεται η ΠΕ Κορινθίας με μία αυξομειωτική πορεία. Στη συνέχεια κατατάσσεται η ΠΕ Μεσσηνίας η οποία παρατηρούμε ότι αυξάνει τη συμμετοχή της στο παραγόμενο ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου για την εξεταζόμενη περίοδο.

Στη συνέχεια ακολουθεί ο πίνακας 3.5 στον οποίο θα παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα της εξέλιξης του ΑΕΠ μόνο για το σύνολο της περιφέρειας Πελοποννήσου και

το σύνολο της χώρας. Για να δείξουμε αυτή την εξέλιξη κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2005 έως 2010, δημιουργούμε την ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ κάθε χρονιάς κρατώντας το 2005 ως έτος βάσης.

Πίνακας 3.5: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010)

	ΕΤΗ / ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2005)											
	2005	%	2006	%	2007	%	2008*	%	2009*	%	2010*	%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	8.528	100 %	9.326	9,36 %	9.837	15,35 %	9.923	16,36 %	9.826	15,23 %	9.436	10,65 %
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	193.050	100 %	208.622	8,07 %	223.160	15,60 %	233.198	20,80 %	231.081	19,70 %	222.151	15,07 %

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS I, II

Σε εκατομμύρια ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

Έτος βάσης το 2005

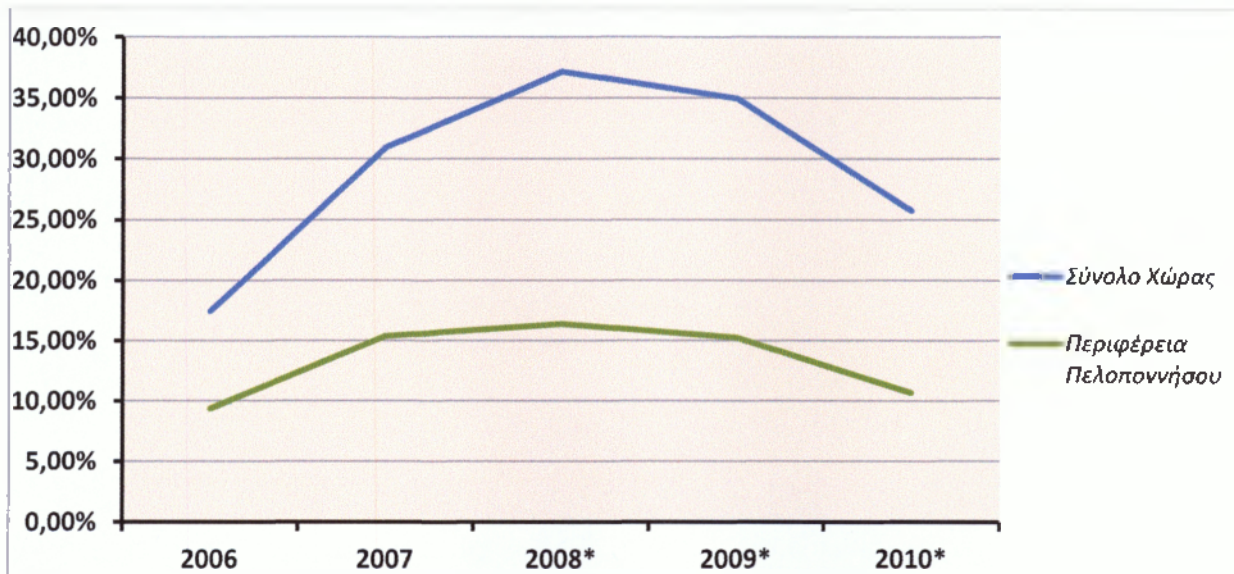
*Προσωρινά στοιχεία

Ο πίνακας 3.5 μας δείχνει την ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ για την περιφέρεια Πελοποννήσου αλλά και του συνολικού παραγόμενου προϊόντος της χώρας κατά την χρονική περίοδο 2005 έως 2010 σε σχέση με το 2005. Επομένως, το έτος 2005 αποτελεί το έτος βάσης της ανάλυσής μας. Τα ποσοστά εξέλιξης του ΑΕΠ από χρονιά σε χρονιά σε σχέση με το έτος 2005 φαίνονται στις στήλες των ποσοστών και έχουν υπολογιστεί ως η μεταβολή κάθε χρονιάς με βάση το 2005.

Βεβαίως, η πορεία αυτής της εξέλιξης των ποσοστιαίων μεταβολών μπορεί να φανεί και να ερμηνευθεί καλύτερα σχηματίζοντας ένα γράφημα αυτής της πορείας από χρόνο σε χρόνο κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Έτσι λοιπόν κατασκευάσαμε το παρακάτω

γράφημα 3.2 που μας δείχνει τη διακύμανση της αύξησης (μείωσης) του ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας.

Επομένως, στο διάγραμμα 3.2 παρουσιάζουμε την εικόνα της εξέλιξης του ποσοστού του ΑΕΠ διαχρονικά (περίοδος από 2005 έως 2010) με έτος βάσης το έτος 2005:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

Έτος βάσης το 2005

*Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 3.2: Η διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας κατά την περίοδο 2006 – 2010, (έτος βάσης 2005)

Σε γενικές γραμμές λοιπόν το παραγόμενο ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου κινείται παράλληλα με το αντίστοιχο της χώρας και με καθοδική πορεία τα έτη 2008 έως και 2010. Η περιφέρεια Πελοποννήσου παράγει μόνο το 4,3% περίπου κατά μέσο όρο τα έτη από το 2005 – 2010 επί του συνολικού ΑΕΠ της χώρας. Αυτό το ποσοστό είναι από τα πιο χαμηλά των τελευταίων ετών και επομένως υπάρχει μια τάση μείωσης της συμμετοχής της περιφέρειας Πελοποννήσου στο σύνολο της παραγωγικότητας της οικονομίας στην Ελλάδα.

3.3 Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην περιφέρεια Πελοποννήσου

Είναι σημαντικό επίσης να εξετάσουμε και το μέγεθος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου και να κάνουμε μια διαπεριφερειακή ανάλυση της εξέλιξης του αλλά και να το συγκρίνουμε με το αντίστοιχο στο σύνολο της χώρας.

Στον παρακάτω πίνακα 3.6 έχουμε συλλέξει τα αποτελέσματα στο μέγεθος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ για τις περιφέρειες της χώρας κατά τα έτη 2005 – 2010:

Πίνακας 3.6: Η εξέλιξη του Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες της Ελλάδας (2005 – 2010)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΤΗ					
	2005	2006	2007	2008*	2009*	2010*
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	12.807	13.456	14.707	15.336	15.182	14.931
Κεντρική Μακεδονία	13.946	15.039	16.181	16.703	16.277	15.386
Δυτική Μακεδονία	15.673	16.804	18.011	19.055	18.632	18.035
Ήπειρος	12.687	13.322	14.168	14.373	14.101	13.730
Θεσσαλία	13.713	14.830	15.420	15.974	15.619	14.600
Ιόνια Νησιά	17.261	18.130	19.239	19.456	18.440	17.189
Δυτική Ελλάδα	13.274	14.124	14.687	14.936	14.299	13.850
Στερεά Ελλάδα	17.048	17.649	18.465	19.135	18.374	18.141
Αττική	22.280	24.147	25.804	27.042	26.962	25.934
Πελοπόννησος	14.275	15.652	16.553	16.742	16.609	15.979
Βόρειο Αιγαίο	13.904	15.111	16.329	17.209	16.961	15.791
Νότιο Αιγαίο	21.297	22.651	24.195	25.676	25.664	24.136
Κρήτη	16.196	17.348	18.111	18.885	18.656	17.881
Σύνολο Χώρας	17.386	18.713	19.938	20.753	20.481	19.646

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

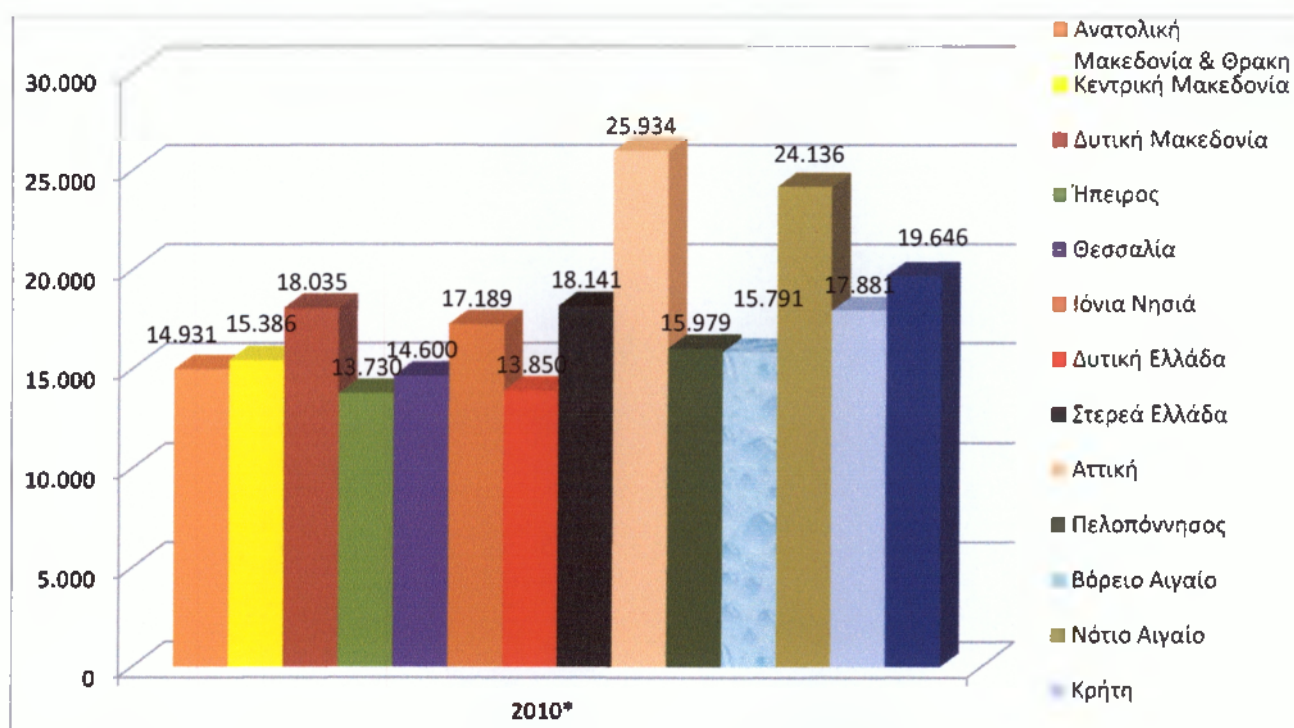
Σε ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

*Προσωρινά στοιχεία

Όπως φαίνεται λοιπόν από τον παραπάνω πίνακα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας, σε τρέχουσες τιμές για την περίοδο 2005 – 2008, παρουσίασε μια συνεχή αύξηση. Παρατηρούμε επίσης ότι καθ' όλη την περίοδο που εξετάζουμε, οι τιμές του δείκτη

του κατά κεφαλήν ΑΕΠ διατηρούνται πιο χαμηλά από τις τιμές που παρουσιάζονται στο σύνολο της χώρας. Από το 2009 και έπειτα, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζει πτώση λόγω της εκδήλωσης της έντονης οικονομικής κρίσης στη χώρα, τόσο για το σύνολο της χώρας όσο και της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζονται τα αποτελέσματα στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ όλων των περιφερειών της χώρας σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ:

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

Σε ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

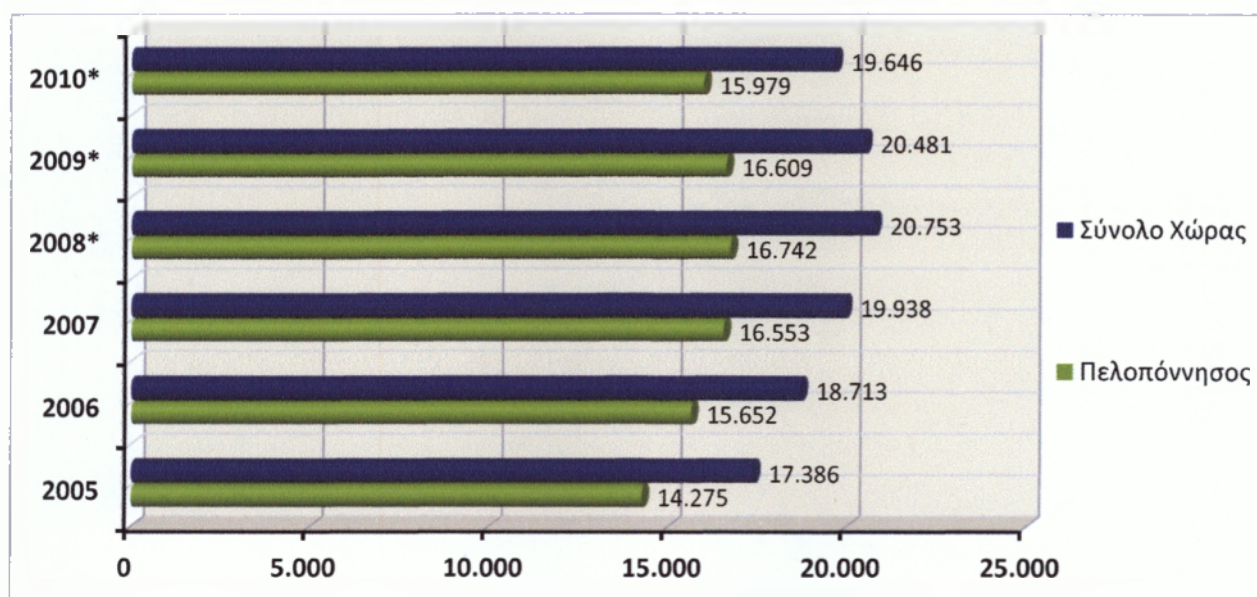
*Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 3.3: Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες της χώρας για το έτος 2010 (*Προσωρινά στοιχεία)

Στη διαπεριφερειακή εικόνα της εξέλιξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας που παρουσιάζεται στο παραπάνω διάγραμμα, παρατηρούμε λοιπόν ότι τη μεγαλύτερη τιμή του

δείκτη καλύπτει η περιφέρεια Αττικής ενώ έπεται η περιφέρεια του Νότιου Αιγαίου. Η περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται στην έβδομη θέση ανάμεσα στις περιφέρειες.

Παρακάτω στο διάγραμμα 3.4 απεικονίζονται τα αποτελέσματα που ήδη εντοπίσαμε και σχολιάσαμε παραπάνω ως προς την εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιφέρειας Πελοποννήσου σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη του συνόλου της χώρας.

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Gross Domestic Product (GDP) at current market prices NUTS II

Σε ευρώ και σε τρέχουσες τιμές

*Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 3.4: Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας (2005 – 2010)

Έτσι λοιπόν φαίνεται ξεκάθαρα ότι από το 2009 και έπειτα, ο δείκτης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζει πτώση. Η εμφάνιση και η έναρξη της εκδήλωσης της έντονης οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, φαίνεται από την εξέλιξη και την πορεία του δείκτη μέσω των αποτελεσμάτων και στο επόμενο έτος 2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

4.1 Εργατικό δυναμικό και απασχόληση

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει και στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, το εργατικό δυναμικό μιας χώρας είναι ο ενεργός της πληθυσμός. Ο ενεργός πληθυσμός, δηλαδή το εργατικό δυναμικό αποτελείται από το κομμάτι των απασχολούμενων ατόμων και άρα είναι αυτά τα άτομα που δίνουν τα μεγέθη της απασχόλησης σε μια οικονομία, ενώ δεύτερο κομμάτι αντιπροσωπεύεται από τα μη απασχολούμενα άτομα της χώρας και είναι αυτά που θα δώσουν τα μεγέθη της ανεργίας σε μια οικονομία.

Σε αυτή την ενότητα του κεφαλαίου θα δούμε την εξέλιξη στο κομμάτι των απασχολούμενων της Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα θα αναλύσουμε τα στοιχεία ως προς την απασχόληση στην περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στον πρώτο πίνακα 4.1 αυτού του κεφαλαίου όπως φαίνεται πιο κάτω, παρουσιάζουμε την διαχρονική εξέλιξη της απασχόλησης σε επίπεδο της περιφέρειας αλλά και στο σύνολο της χώρας. Η απασχόληση μετριέται σε χιλιάδες άτομα στην περιφέρεια Πελοποννήσου και στα αντίστοιχα εκατομμύρια άτομα για το σύνολο της χώρας κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2005 – 2010.

Πίνακας 4.1: Διαχρονική εξέλιξη των απασχολούμενων περιόδου 2005 – 2010

ΕΤΗ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
2005	256,0	4.650,0
2006	263,0	4.738,6
2007	266,6	4.806,7
2008*	271,0	4.865,8
2009*	269,1	4.836,2
2010*	257,3	4.711,7

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Σε χιλιάδες άτομα

*Προσωρινά στοιχεία

Η άμεση παρατήρηση από τον παραπάνω πίνακα λοιπόν είναι ότι από το 2005 έως και το 2008 βλέπουμε μια συνεχή αύξηση των απασχολούμενων ατόμων στην περιφέρεια Πελοποννήσου αλλά και στο επίπεδο της χώρας επίσης συμβαίνει το ίδιο. Από το 2009 και 2010 όμως παρατηρούμε μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και στο σύνολο της περιφέρειας αλλά και στο σύνολο της χώρας. Αυτή η εξέλιξη στο εργατικό δυναμικό της χώρας πιθανόν να οφείλεται στη μετανάστευση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και εκτός της περιφέρειας αλλά και εκτός της χώρας.

Στον πίνακα 4.2 που ακολουθεί θα δούμε την εξέλιξη διαχρονικά από το 2005 έως το 2010 του οικονομικά ενεργού πληθυσμού σε όλες τις περιφέρειες της χώρας. Σε διαπεριφερειακό επίπεδο λοιπόν, μετράμε τον ενεργό πληθυσμό σε χιλιάδες άτομα κάθε χρόνο αλλά τον βλέπουμε και ως ποσοστό επί του συνολικά ενεργού πληθυσμού της χώρας.

Πίνακας 4.2: Διαχρονική εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού των περιφερειών της Ελλάδας και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΕΤΗ /											
	ΠΟΣΟΣΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ											
	2005	%	2006	%	2007	%	2008*	%	2009*	%	2010*	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	238,8	5,14 %	241,6	5,10 %	247,3	5,15 %	248,1	5,10 %	246,0	5,09 %	242,1	5,14 %
Κεντρική Μακεδονία	773,1	16,62 %	801,7	16,92 %	806,9	16,79 %	811,9	16,69 %	803,0	16,60 %	783,4	16,63 %
Δυτική Μακεδονία	100,0	2,15 %	106,9	2,26 %	107,6	2,24 %	111,2	2,29 %	113,6	2,35 %	109,6	2,33 %
Ήπειρος	128,7	2,77 %	138,5	2,92 %	139,9	2,91 %	143,0	2,94 %	146,3	3,03 %	147,0	3,12 %
Θεσσαλία	305,8	6,58 %	308,6	6,51 %	310,8	6,47 %	313,0	6,43 %	310,5	6,42 %	302,7	6,42 %
Ιόνια Νησιά	98,2	2,11 %	93,3	1,97 %	95,2	1,98 %	100,4	2,06 %	101,3	2,10 %	96,8	2,05 %
Δυτική Ελλάδα	286,0	6,15 %	290,8	6,14 %	297,3	6,18 %	297,3	6,11 %	301,2	6,23 %	301,0	6,39 %
Στερεά Ελλάδα	226,9	4,88 %	234,8	4,96 %	234,4	4,88 %	233,0	4,79 %	225,4	4,66 %	225,7	4,79 %
Αττική	1.757,5	37,80 %	1.782,6	37,62 %	1.814,5	37,75 %	1.855,4	38,13 %	1.842,2	38,09 %	1.781,5	37,81 %
Πελοπόννησος	256,0	5,50 %	263,0	5,55 %	266,6	5,55 %	271,0	5,57 %	269,1	5,56 %	257,3	5,46 %
Βόρειο Αιγαίο	73,9	1,59 %	75,5	1,59 %	77,6	1,61 %	75,0	1,54 %	74,5	1,54 %	74,5	1,58 %
Νότιο Αιγαίο	129,6	2,79 %	125,3	2,65 %	130,2	2,71 %	132,4	2,72 %	132,1	2,73 %	126,4	2,68 %
Κρήτη	275,5	5,93 %	275,9	5,82 %	278,4	5,79 %	274,1	5,63 %	270,9	5,60 %	263,7	5,60 %
Σύνολο Χώρας	4.650,0		4.738,6		4.806,7		4.865,8		4.836,2		4.711,7	

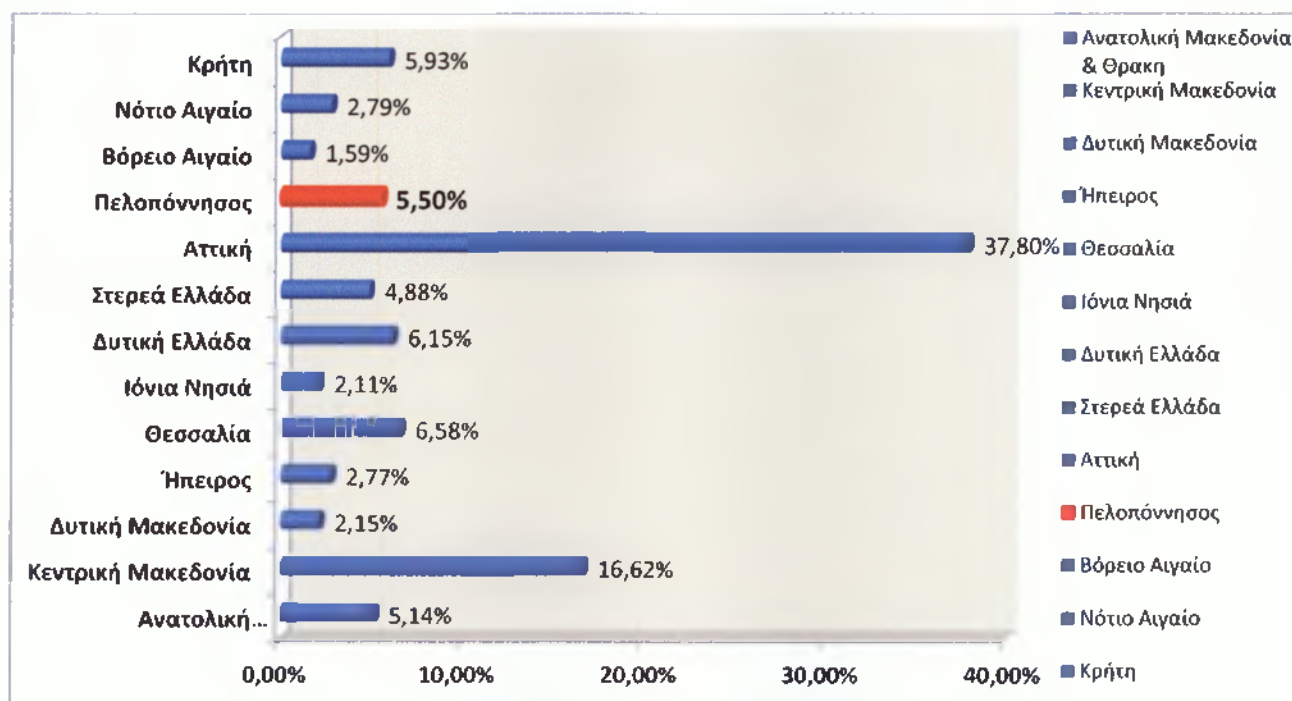
Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Σε χιλιάδες άτομα

*Προσωρινά στοιχεία

Αντλώντας λοιπόν τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα κατασκευάσαμε τη διαγραμματική απεικόνιση για τον απασχολούμενο πληθυσμό της χώρας σε κάθε περιφέρεια και για κάθε έτος ξεχωριστά.

Στο πρώτο διάγραμμα 4.1 παρακάτω, απεικονίζεται η εξέλιξη του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στις 13 περιφέρειες της χώρας για το έτος 2005.

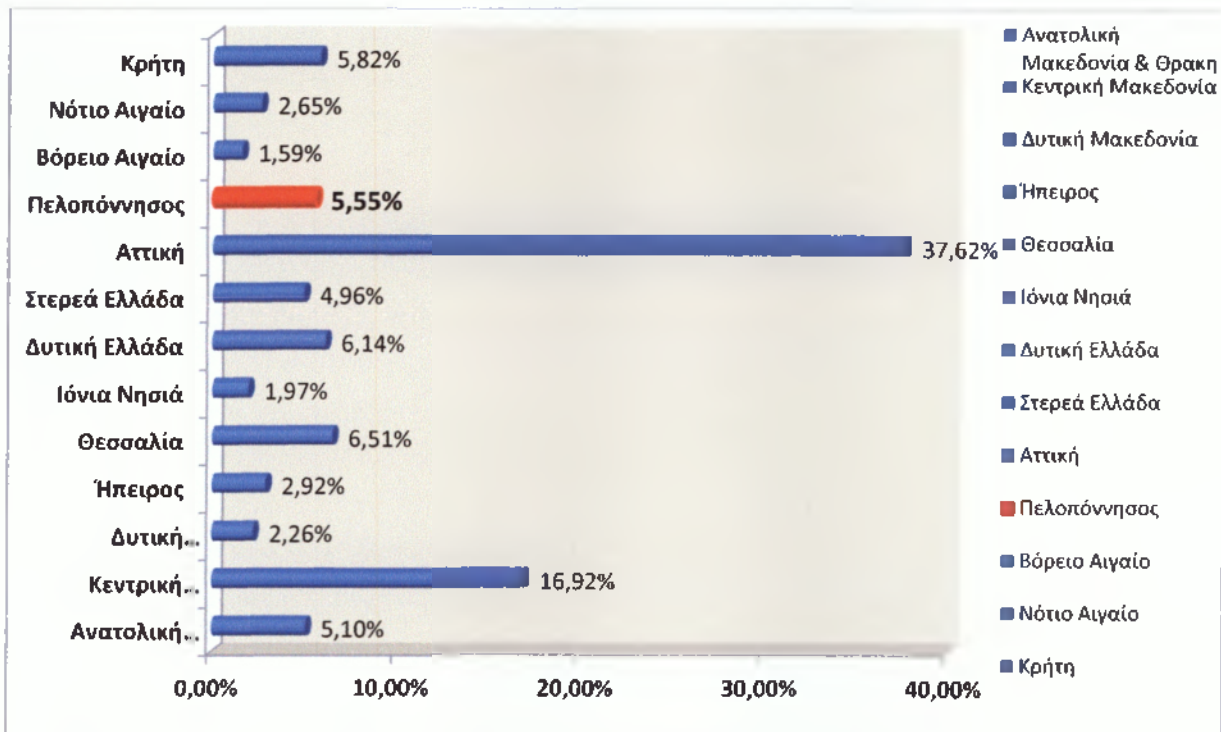

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.1: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2005

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2005 ανήλθε στα 256.000 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,5% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2005 κατατάσσεται, όπως μπορούμε να δούμε, στην έκτη θέση μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Στη συνέχεια στο διάγραμμα 4.2 ας δούμε την εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού της χώρας για το έτος 2006:

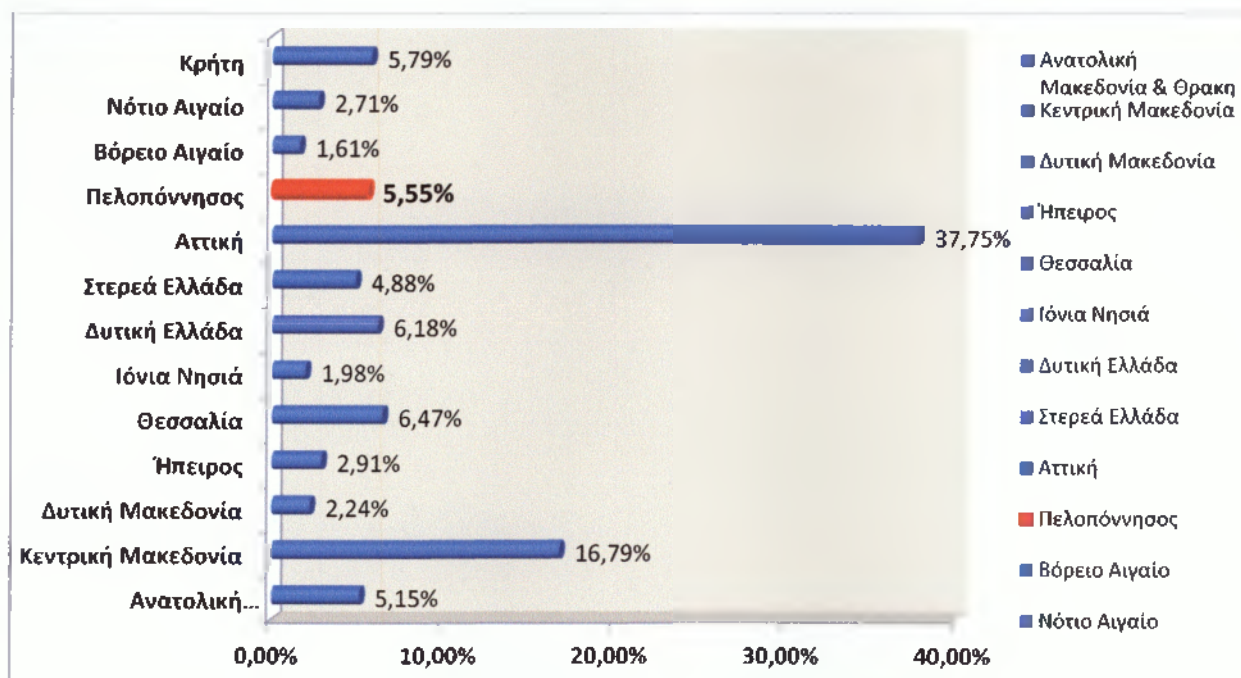

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.2: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2006

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2006 ανήλθε στα 263.000 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,55% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2006 λοιπόν κατατάσσεται, όπως μπορούμε να δούμε, στην έκτη θέση επίσης όπως και το 2005 μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει και πάλι στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Συνεχίζουμε με το διάγραμμα 4.3 για να δούμε την εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού της χώρας για το έτος 2007:

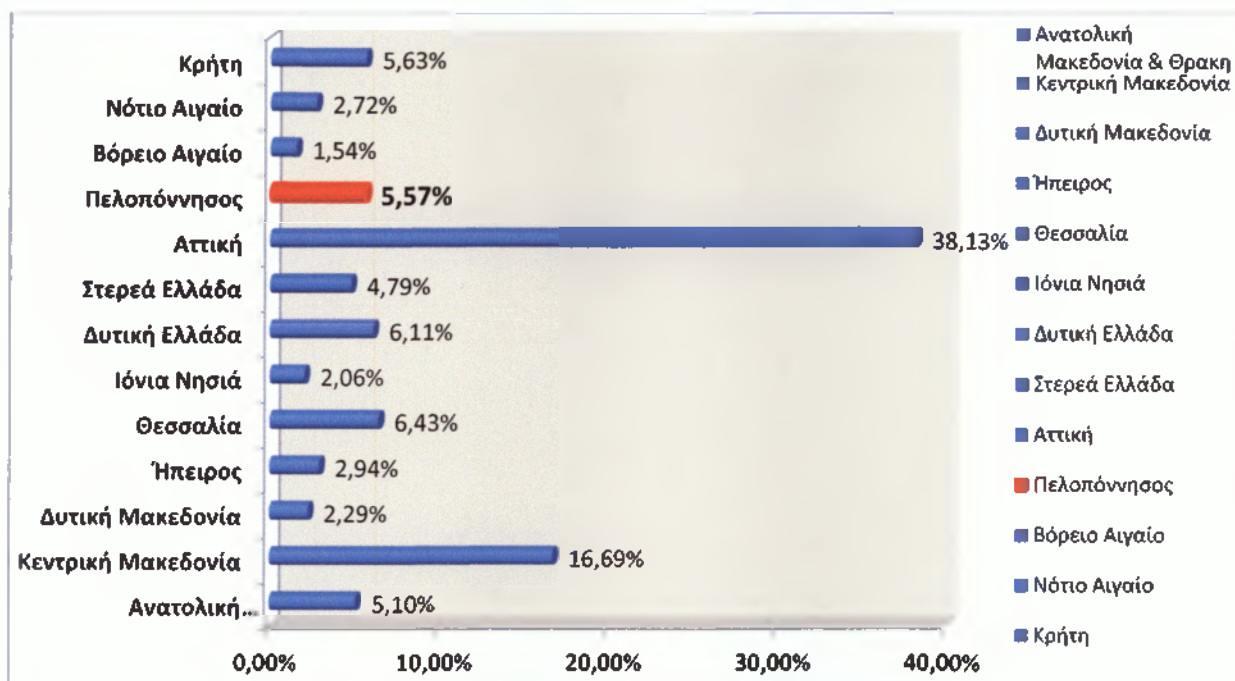

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.3: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2007

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2007 ανήλθε στα 266.600 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,55% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Τα αποτελέσματα είναι και πάλι τα ίδια: η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2007 κατατάσσεται, όπως μπορούμε να δούμε, στην έκτη θέση επίσης όπως και τα δύο προηγούμενα έτη, μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει και πάλι στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται και πάλι στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Το παρακάτω διάγραμμα 4.4 μας δείχνει την εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού της χώρας για το έτος 2008:

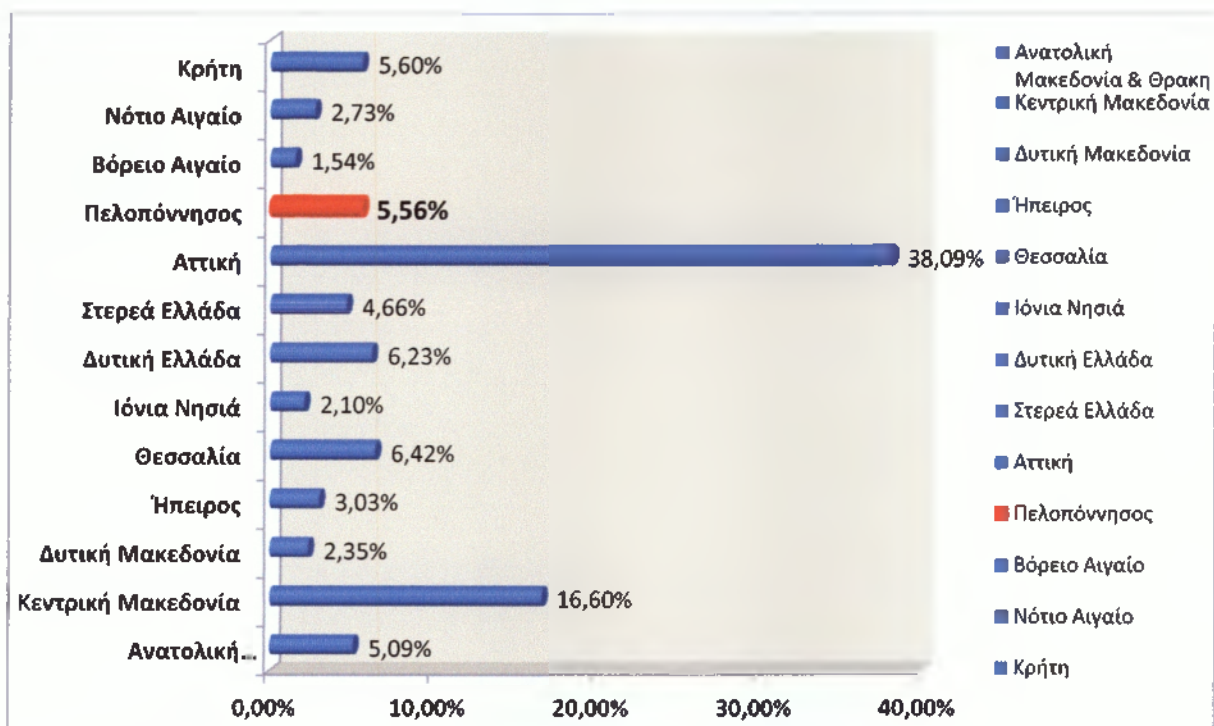

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.4: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2008

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2008 ανήλθε στα 271.000 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,57% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Τα αποτελέσματα είναι και πάλι τα ίδια: η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2008 κατατάσσεται στην έκτη θέση επίσης όπως και πριν, μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει και πάλι στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται και πάλι στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε το διάγραμμα 4.5 που μας δείχνει την εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού της χώρας για το έτος 2009:

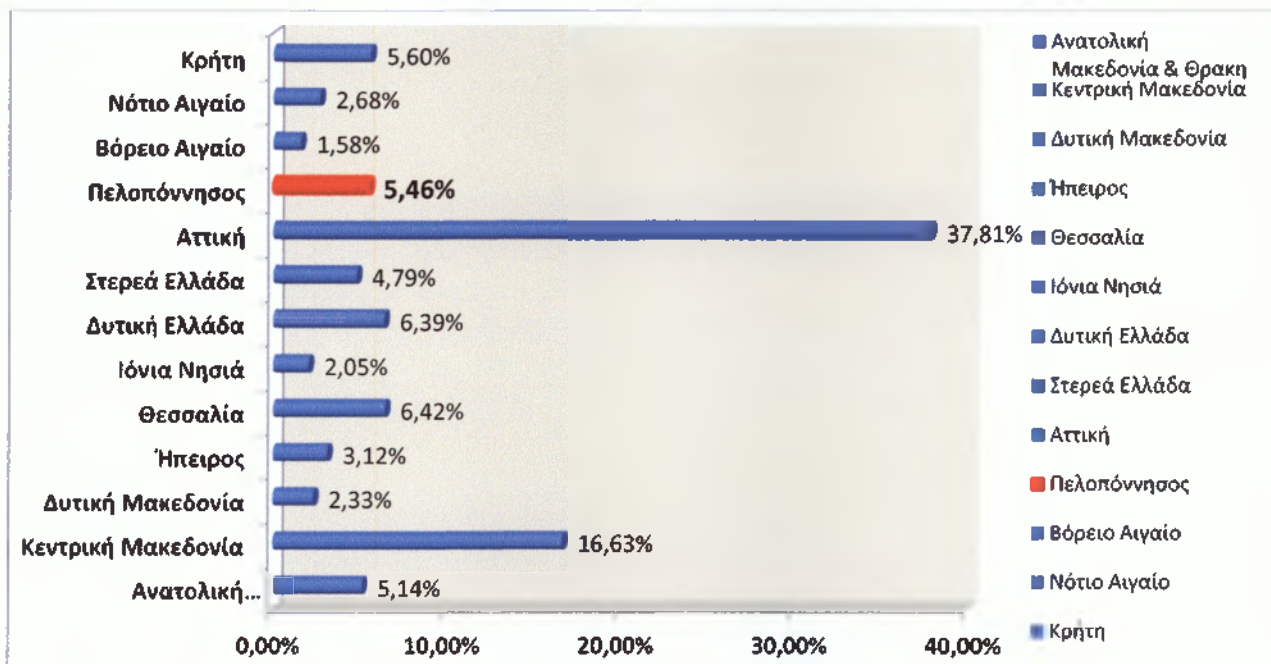

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.5: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2009

Με βάση λοιπόν τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2009 ανήλθε στα 269.100 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,56% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Τα αποτελέσματα δεν αλλάζουν και για αυτό το έτος. Η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2009 κατατάσσεται επίσης στην έκτη θέση επίσης όπως και στα προηγούμενα έτη, μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει και πάλι στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται και πάλι στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Το διάγραμμα 4.6 μας δείχνει τα αποτελέσματα για το τελευταίο έτος της περιόδου που εξετάζουμε, το 2010, όσον αφορά την εξέλιξη του απασχολούμενου πληθυσμού της χώρας:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Διάγραμμα 4.6: Αριθμός απασχολούμενων ατόμων στις περιφέρειες της Ελλάδας ως ποσοστό του συνόλου των απασχολούμενων ατόμων της χώρας για το έτος 2010

Για το τελευταίο εξεταζόμενο έτος λοιπόν και σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σε περιφερειακή ανάλυση NUTS I και II, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου για το 2010 μειώθηκε στα 257.300 άτομα και τα οποία αποτελούν το 5,46% του συνολικά οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας. Τα αποτελέσματα όμως και πάλι δεν αλλάζουν. Η περιφέρεια Πελοποννήσου το 2010 κατατάσσεται επίσης στην έκτη θέση επίσης όπως και στα προηγούμενα έτη, μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας. Ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού προκύπτει και πάλι στις περιφέρειες της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας. Το χαμηλότερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας εντοπίζεται και πάλι στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου.

Ο πίνακας 4.3 που ακολουθεί μας δείχνει την ποσοστιαία μεταβολή της απασχόλησης για την περιφέρεια Πελοποννήσου αλλά και του συνόλου της χώρας κατά την χρονική περίοδο 2005 έως 2010 σε σχέση με το 2005. Επομένως, το έτος 2005 αποτελεί το έτος βάσης της ανάλυσής μας. Τα ποσοστά εξέλιξης των απασχολούμενων ατόμων από χρονιά σε

χρονιά σε σχέση με το έτος 2005 φαίνονται στις στήλες των ποσοστών και έχουν υπολογιστεί ως η μεταβολή κάθε χρονιάς με βάση το 2005.

Βεβαίως, η πορεία αυτής της εξέλιξης των ποσοστιαίων μεταβολών μπορεί να φανεί και να ερμηνευθεί καλύτερα σχηματίζοντας ένα γράφημα αυτής της πορείας των ατόμων που απασχολούνται, από χρόνο σε χρόνο κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Έτσι λοιπόν κατασκευάσαμε το παρακάτω διάγραμμα 4.7 που μας δείχνει ακριβώς αυτή την εξέλιξη.

Προς το παρόν ας δούμε λοιπόν τον πίνακα 4.3 με τα επεξεργασμένα στοιχεία για την περιφέρεια Πελοποννήσου και το σύνολο της χώρας:

Πίνακας 4.3: Η διαχρονική εξέλιξη της απασχόλησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας (2005 – 2010)

	ΕΤΗ / ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ 2005)											
	2005	%	2006	%	2007	%	2008*	%	2009*	%	2010*	%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	256,0	100 %	263,0	2,75 %	266,6	4,17 %	271,0	5,87 %	269,1	5,15 %	257,3	0,54 %
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.650,0	100 %	4.738,6	1,91 %	4.806,7	3,37 %	4.865,8	4,64 %	4.836,2	4,00 %	4.711,7	1,33 %

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Έτος βάσης το 2005

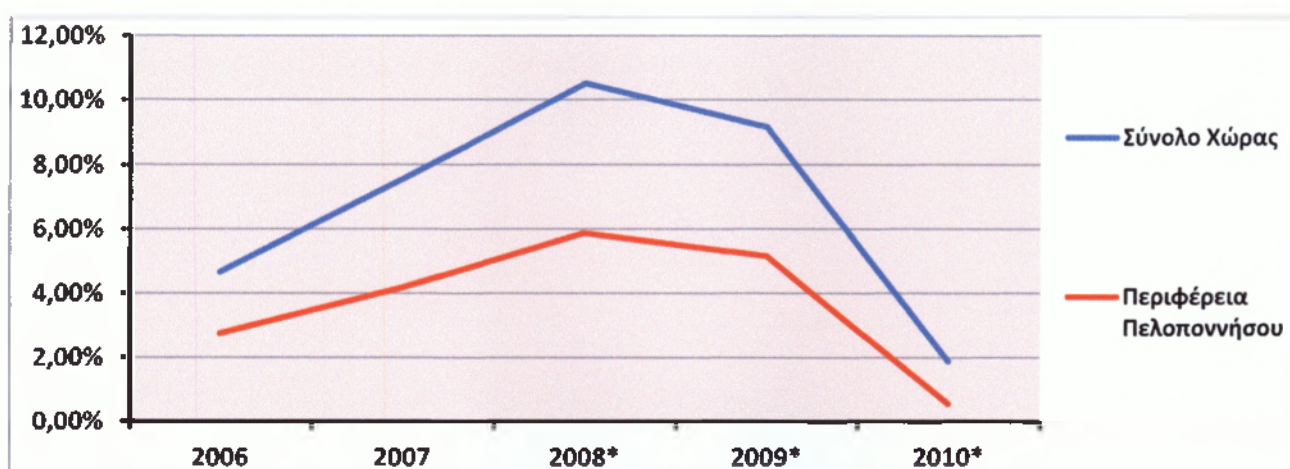
Σε χιλιάδες άτομα

*Προσωρινά στοιχεία

Αν απομονώσουμε επομένως την περιφέρεια Πελοποννήσου και τη συγκρίνουμε ως προς την διαχρονική εξέλιξη από το 2005 – 2010 (ποσοστιαία μεταβολή με έτος βάσης το 2005) του ποσοστού απασχόλησης με το σύνολο της χώρας θα πάρουμε τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα και μας δείχνουν την τάση μείωσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τα τελευταία έτη από το 2008 και μετά τόσο σε επίπεδο

περιφέρειας όσο και σε επίπεδο χώρας. Σε σχέση λοιπόν με το 2005, έχουμε κάθε χρόνο μια αυξητική μεταβολή των απασχολούμενων της χώρας αλλά και ειδικότερα της περιφέρειας Πελοποννήσου. Από το 2008 και μετά αυτή η μεταβολή είναι μεν με θετικό πρόσημο σε σχέση με το 2005, δηλαδή έχει αυξηθεί, όμως αυτή η εξέλιξη της αύξησης αρχίζει και μειώνεται κάθε χρόνο μέχρι και το 2010. Ενδεικτικά λοιπόν, το 2010 οι απασχολούμενοι της περιφέρειας Πελοποννήσου έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2005 μόνο κατά 0,54%. Ενώ το 2008 οι απασχολούμενοι ήταν αυξημένοι κατά 5,87% σε σχέση με το 2005. Αυτό λοιπόν μας φανερώνει ότι η πορεία της απασχόλησης είναι καθοδική από το 2008 και μετά, τείνοντας μάλιστα να φτάσει ακριβώς τον αριθμό των απασχολούμενων του 2005 στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Αντίστοιχα είναι και τα αποτελέσματα στο σύνολο της χώρας.

Παρακάτω λοιπόν στο διάγραμμα 4.7 βλέπουμε την απεικόνιση αυτής της ποσοστιαίας μεταβολής της απασχόλησης που μόλις σχολιάσαμε παραπάνω:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Eurostat – Employment by NUTS I, II

Έτος βάσης το 2005

*Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 4.7: Η διαχρονική εξέλιξη των απασχολούμενων ατόμων στην περιφέρεια Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας κατά την περίοδο 2006 – 2010, (έτος βάσης 2005)

Με βάση λοιπόν τα στοιχεία, η μεταβολή από έτος σε έτος όσον αφορά τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιφέρειας Πελοποννήσου, αρχίζει να μειώνεται από το 2008 και μετά και το ίδιο συμβαίνει και στο επίπεδο της χώρας. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι

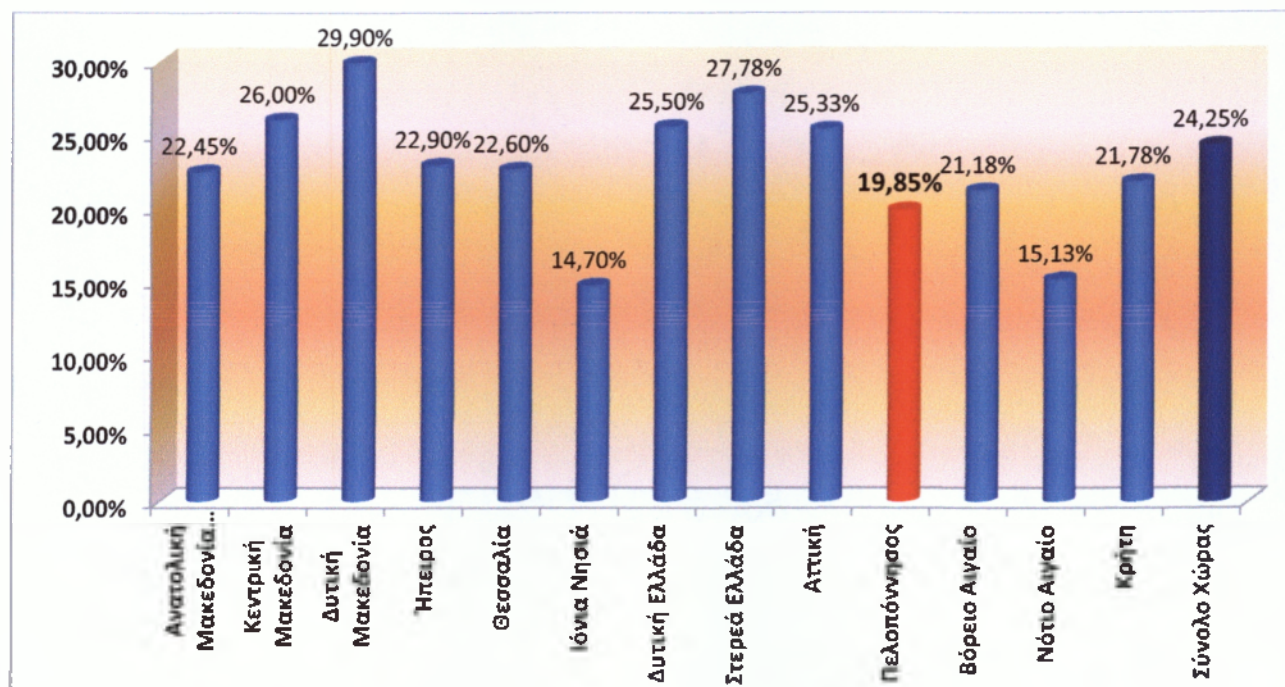
μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού μεταναστεύει εκτός της περιφέρειας κυρίως μετά το 2008 αλλά και σε επίπεδο χώρας πιθανότατα να συμβαίνει το ίδιο αφού έχουμε παράλληλη μείωση των απασχολούμενων.

4.2 Η διαπεριφερειακή πορεία της ανεργίας

Από τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat σχετικά με την πορεία της ανεργίας στις περιφέρειες της Ελλάδας αλλά και τα στοιχεία των Ερευνών του Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ, η τάση η τάση αύξησης του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια μετά το 2008, αλλά και στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, είναι ραγδαία. Αυτό οφείλεται στην παρατεταμένη ύφεση της χώρας από το 2008 κυρίως και μέχρι σήμερα.

Μπορούμε να διακρίνουμε, όπως θα δούμε αναλυτικά παρακάτω στην ενότητα, ότι κυρίως το 2008 και έως και τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013, παρουσιάζεται δραματική άνοδος του ποσοστού ανεργίας με μεταβολή κατά 10,8 ποσοστιαίες μονάδες από το 2008 έως το 2012. Οι ρυθμοί αύξησης του επιπέδου ανεργίας στην περιφέρεια είναι χαμηλότεροι σε σχέση με της χώρας, αποτέλεσμα του ούτως ή άλλως χαμηλού επιπέδου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Παρακάτω βλέπουμε το διάγραμμα 4.8 με το οποίο έχουμε απεικονίσει την εξέλιξη του ποσοστού της ανεργίας το προηγούμενο έτος 2012, για όλες τις περιφέρειες της χώρας. Επίσης έχουμε συμπεριλάβει στο διάγραμμα και το συνολικό ποσοστό ανεργίας κατά μέσο όρο για την Ελλάδα ώστε να μπορούμε να κάνουμε εύκολα συγκρίσεις.

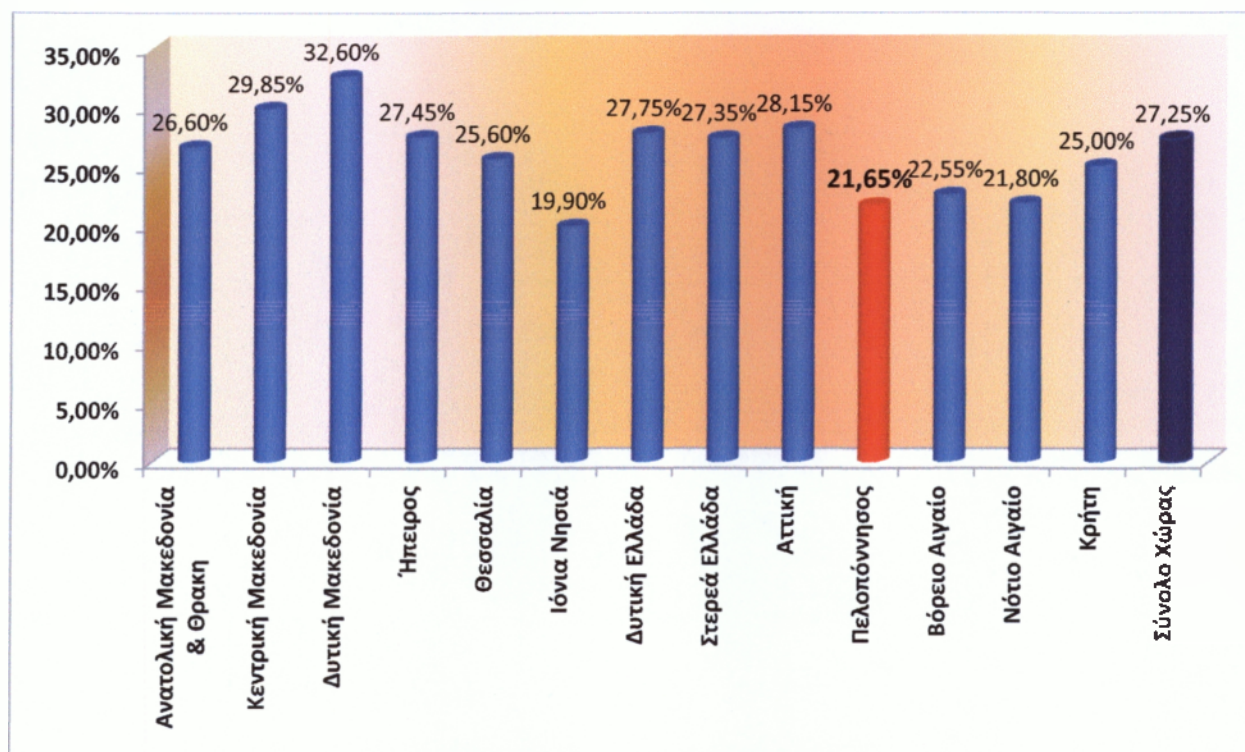

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαία Έρευνα εργατικού δυναμικού 2012

Διάγραμμα 4.8: Ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας για το 2012

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι το ποσοστό ανεργίας του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας Πελοποννήσου το 2012 ανέρχεται στο 19,85%, ποσοστό χαμηλότερο από εκείνο στο επίπεδο της χώρας που αγγίζει το 24,25%. Η περιφέρεια Πελοποννήσου, μετά τη περιφέρεια Ιονίων Νήσων και την περιφέρεια του Νότιου Αιγαίου, παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Ας δούμε όμως και πιο κάτω στο διάγραμμα 4.9 και την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας τα δύο πρώτα τρίμηνα του τρέχοντος έτους όπως αυτά δημοσιεύθηκαν από τις τριμηνιαίες έρευνες του εργατικού δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Αυτά είναι και τα πιο πρόσφατα στοιχεία για την εικόνα του ποσοστού ανεργίας της χώρας.

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαία Έρευνα εργατικού δυναμικού 2013

Διάγραμμα 4.9: Ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες της χώρας για τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013

Βλέπουμε λοιπόν μια εμφανή άνοδο του ποσοστού σε όλες τις περιφέρειες και στο σύνολο της χώρας και μάλιστα κατά αρκετές ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του 2012. Το ποσοστό ανεργίας του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας Πελοποννήσου το 2013 (μέσος όρος των δύο πρώτων τριμήνων) έχει αυξηθεί στο 21,65%, ποσοστό χαμηλότερο από εκείνο στο επίπεδο της χώρας που αγγίζει το 27,25% αλλά εμφανώς υψηλότερο από το ποσοστό ανεργίας της χώρας το 2012.

Παρατηρούμε λοιπόν μια ραγδαία ανοδική πορεία του ποσοστού ανεργίας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013. Η περιφέρεια Πελοποννήσου, μετά τη περιφέρεια Ιονίων Νήσων, παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας μεταξύ των περιφερειών της χώρας για το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.

Ο πίνακας 4.4 που παρουσιάζουμε πιο κάτω δείχνει συνοπτικά μια σύγκριση του ποσοστού ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου με το αντίστοιχο στο σύνολο της χώρας και επομένως την απόκλιση ανάμεσα στα δύο για να δούμε τη διαφορά:

Πίνακας 4.4: Σύγκριση των ποσοστών ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου με το σύνολο της χώρας

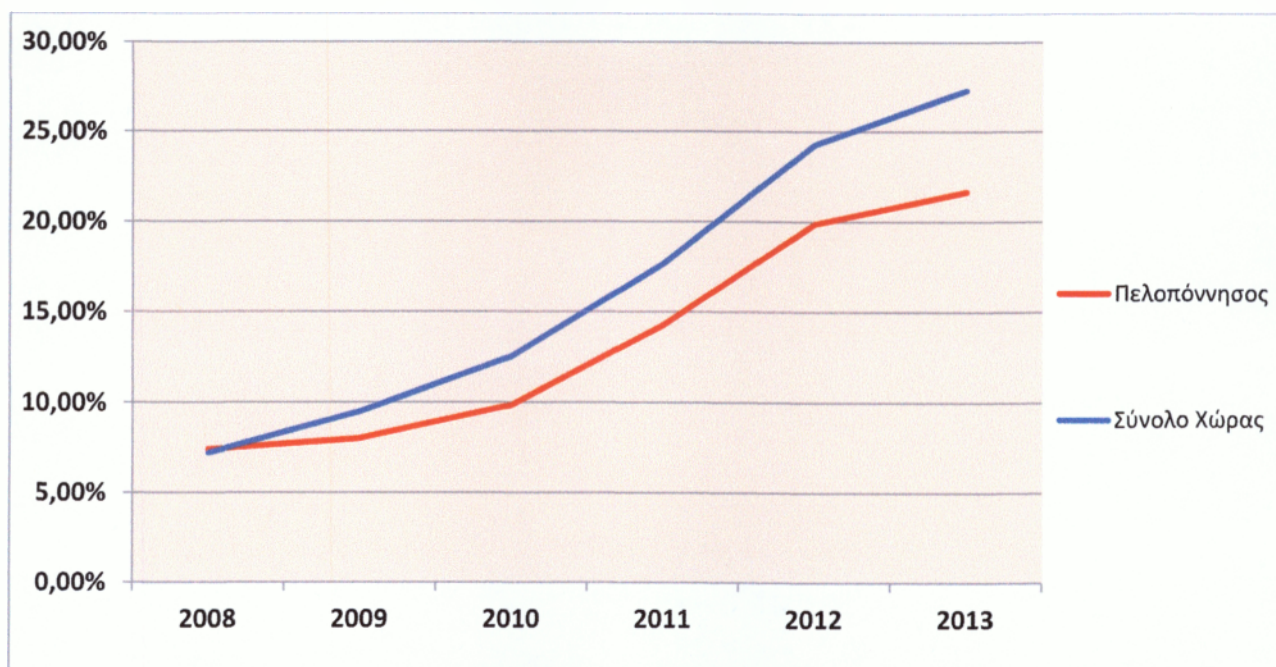
ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ (1)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (2)	ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ(2)-(1)
2008	7,20%	7,40%	0,20%
2009	9,50%	8,00%	-1,50%
2010	12,53%	9,85%	-2,68%
2011	17,65%	14,25%	-3,40%
2012	24,25%	19,85%	-3,55%
2013*	27,25%	21,65%	-5,60%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαίες Έρευνες εργατικού δυναμικού 2008 – 2013

*Για το έτος 2013 τα αποτελέσματα προκύπτουν από τα δύο πρώτα τρίμηνα του έτους

Βλέπουμε από τον πίνακα λοιπόν συνοπτικά ότι κατά βάση, με εξαίρεση το έτος 2008, διαχρονικά το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου είναι χαμηλότερο από αυτό στο σύνολο της χώρας. Μάλιστα η απόκλιση αυξάνεται ανά τα έτη.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε την διαγραμματική απεικόνιση της διαχρονικής εξέλιξης του ποσοστού της ανεργίας για την περίοδο 2008 – 2013 στην περιφέρεια Πελοποννήσου σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαίες Έρευνες εργατικού δυναμικού 2008 – 2013

*Για το έτος 2013 τα αποτελέσματα προκύπτουν από τα δύο πρώτα τρίμηνα του έτους

Διάγραμμα 4.10: Διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας 2008 – 2013

Όπως φαίνεται από διάγραμμα 4.10, το ποσοστό ανεργίας στη περιφέρεια Πελοποννήσου ακολουθεί διαχρονικά τις τάσεις της χώρας, παραμένοντας όμως σε πιο χαμηλά επίπεδα από τα αντίστοιχα της χώρας. Μάλιστα το 2008, πριν το ξέσπασμα της κρίσης, το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια ήταν στα ίδια επίπεδα με της χώρας. Αντιθέτως, από την αρχή της ύφεσης μέχρι σήμερα παρατηρούμε ότι το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια έχει ανοδική πορεία αλλά χαμηλότερη από την αντίστοιχη ανοδική πορεία της χώρας.

Εάν θέλουμε επίσης να δούμε πως κινούνται τα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιφέρειας Πελοποννήσου, μπορούμε να κοιτάξουμε τον παρακάτω πίνακα 4.5 ο οποίος παρουσιάζει την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας ανά ΠΕ της Πελοποννήσου.

Πίνακας 4.5: Ποσοστό ανεργίας των Περιφερειακών Ενοτήτων της περιφέρειας Πελοποννήσου (2005 – 2012)

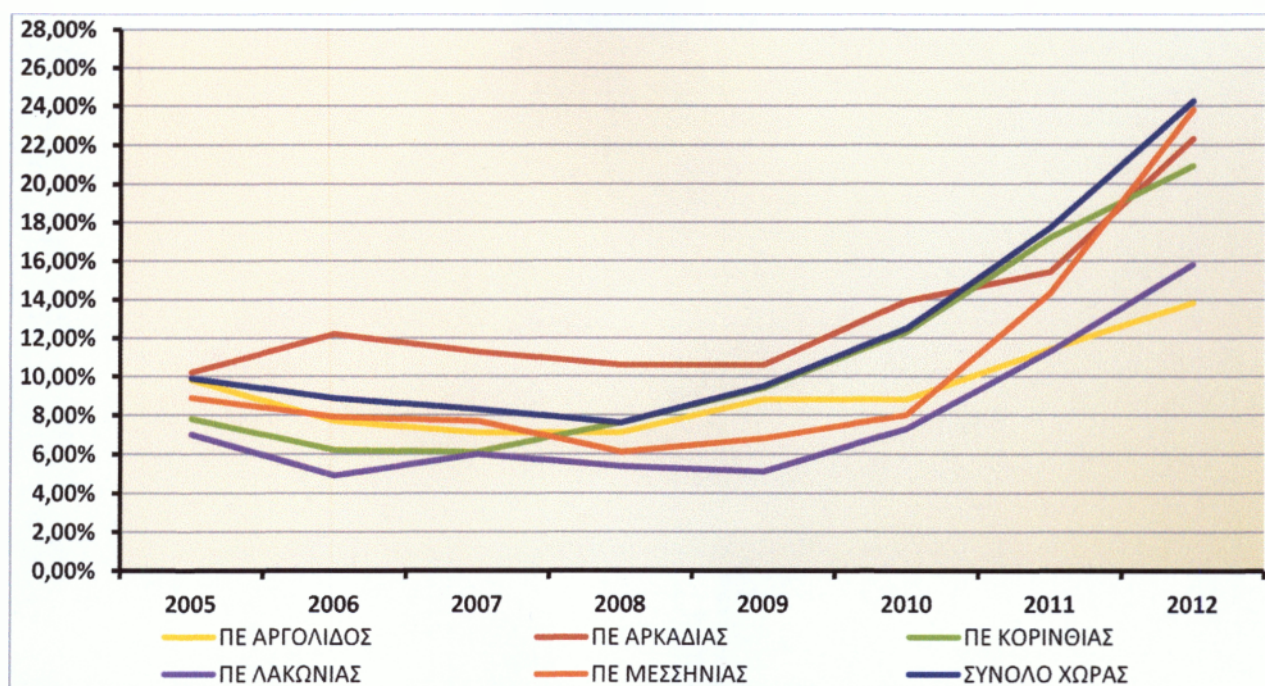
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΕΤΗ							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ΠΕ Αργολίδος	9,80%	7,70%	7,10%	7,10%	8,80%	8,80%	11,40%	13,80%
ΠΕ Αρκαδίας	10,20%	12,20%	11,30%	10,60%	10,60%	13,90%	15,40%	22,30%
ΠΕ Κορινθίας	7,80%	6,20%	6,10%	7,60%	9,40%	12,30%	17,20%	20,90%
ΠΕ Λακωνίας	7,00%	4,90%	6,00%	5,40%	5,10%	7,30%	11,30%	15,80%
ΠΕ Μεσσηνίας	8,90%	7,90%	7,70%	6,10%	6,80%	8,00%	14,30%	23,80%
Περιφέρεια Πελοποννήσου	8,70%	7,70%	7,50%	7,10%	8%	9,80%	14,20%	19,90%
Σύνολο χώρας	9,90%	8,90%	8,30%	7,60%	9,50%	12,50%	17,70%	24,25%

Πηγή: Στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαίες Έρευνες εργατικού δυναμικού 2008 – 2012

Όσον αφορά την κατανομή της ανεργίας στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) κατά τα έτη 2005 – 2012, τα υψηλότερο ποσοστά ανεργίας διαχρονικά στην εξεταζόμενη περίοδο παρουσιάζονται στη ΠΕ Αρκαδίας όπου το 2012 αγγίζει το 22,3%. Παρόλα αυτά η ΠΕ Μεσσηνίας έρχεται πρώτη το 2012 με ποσοστό 23,80%. Ακολουθεί η ΠΕ Κορινθίας με ποσοστό ανεργίας 20,90%, ΠΕ Λακωνίας με ποσοστό 15,80% και η ΠΕ Αργολίδας με ποσοστό ανεργίας 13,80%.

Οι ΠΕ Μεσσηνίας, ΠΕ Αρκαδίας και ΠΕ Κορινθίας έχουν ποσοστό που ξεπερνά το μέσο όρο της Περιφέρειας. Διαχρονικά μπορούμε να δούμε ότι το μικρότερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται στην ΠΕ Λακωνίας.

Παρακάτω παρουσιάζουμε αυτά τα αποτελέσματα και σε διάγραμμα για να δούμε την εξέλιξη κατά ΠΕ για την περιφέρεια από το 2005 – 2012 συγκριτικά με το σύνολο της χώρας:

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαίες Έρευνες εργατικού δυναμικού 2005 – 2012

Διάγραμμα 4.11: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας των ΠΕ της περιφέρειας Πελοποννήσου (2005 – 2012)

Όπως διαπιστώνουμε, κατά μέσο όρο τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας σαν ποσοστό της περιφέρειας Πελοποννήσου προέρχονται από την Περιφερειακή Ενότητα της Λακωνίας, ενώ υψηλότερα φαίνονται κυρίως στην Περιφερειακή Ενότητα της Αρκαδίας με τα τελευταία έτη όμως να αυξάνεται δραματικά και το ποσοστό της Περιφερειακή Ενότητα της Μεσσηνίας. Καμία όμως Περιφερειακή Ενότητα δεν ξεπερνάει το μέσο όρο του ποσοστού ανεργίας της χώρας.

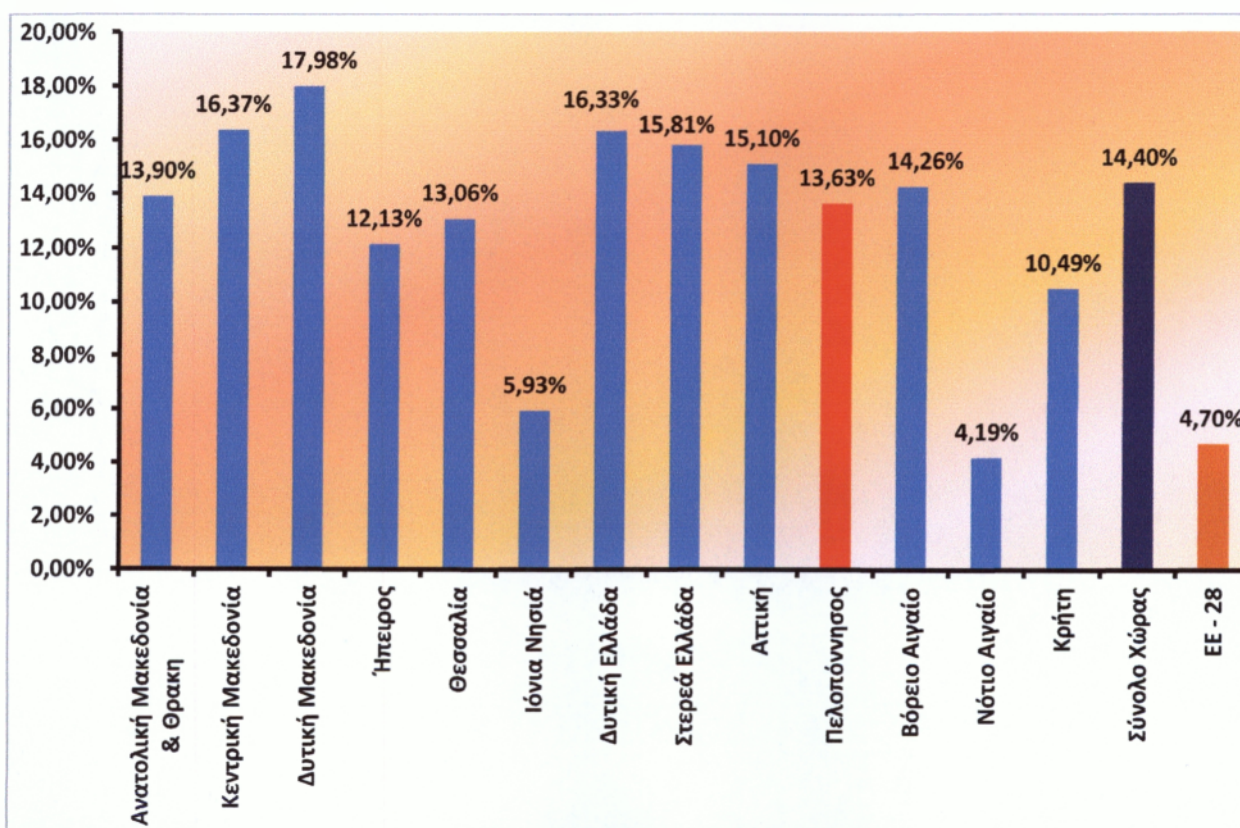
4.3 Ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας

Μακροχρόνια ανεργία χαρακτηρίζεται η κατάσταση κατά την οποία οι άνεργοι μένουν χωρίς εργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα, τουλάχιστον από 12 μήνες και πάνω. Σε γενικές γραμμές έχει αποδειχθεί ότι το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας αυξάνεται όσο

αυξάνεται και ο συνολικός αριθμός των ανέργων σε μία χώρα. Αυτό μπορούμε βέβαια να το σκεφτούμε και σε επίπεδο περιφέρειας.

Είναι σαφές το γεγονός ότι ο πιο σημαντικός δείκτης στη εξέλιξη της ανεργίας είναι το ποσοστό αυτό που προέρχεται από τους μακροχρόνια ανέργους. Έτσι λοιπόν χρήζει ιδιαίτερης σημασίας να εξετάσουμε τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου και να τα συγκρίνουμε φυσικά με τα αντίστοιχα της χώρας. Είναι επίσης ωφέλιμο να τα συγκρίνουμε και με το μέσο όρο του ποσοστού μακροχρόνιας ανεργίας που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παρακάτω λοιπόν κατασκευάσαμε ένα διάγραμμα που απεικονίζει αυτή την εξέλιξη σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2012.

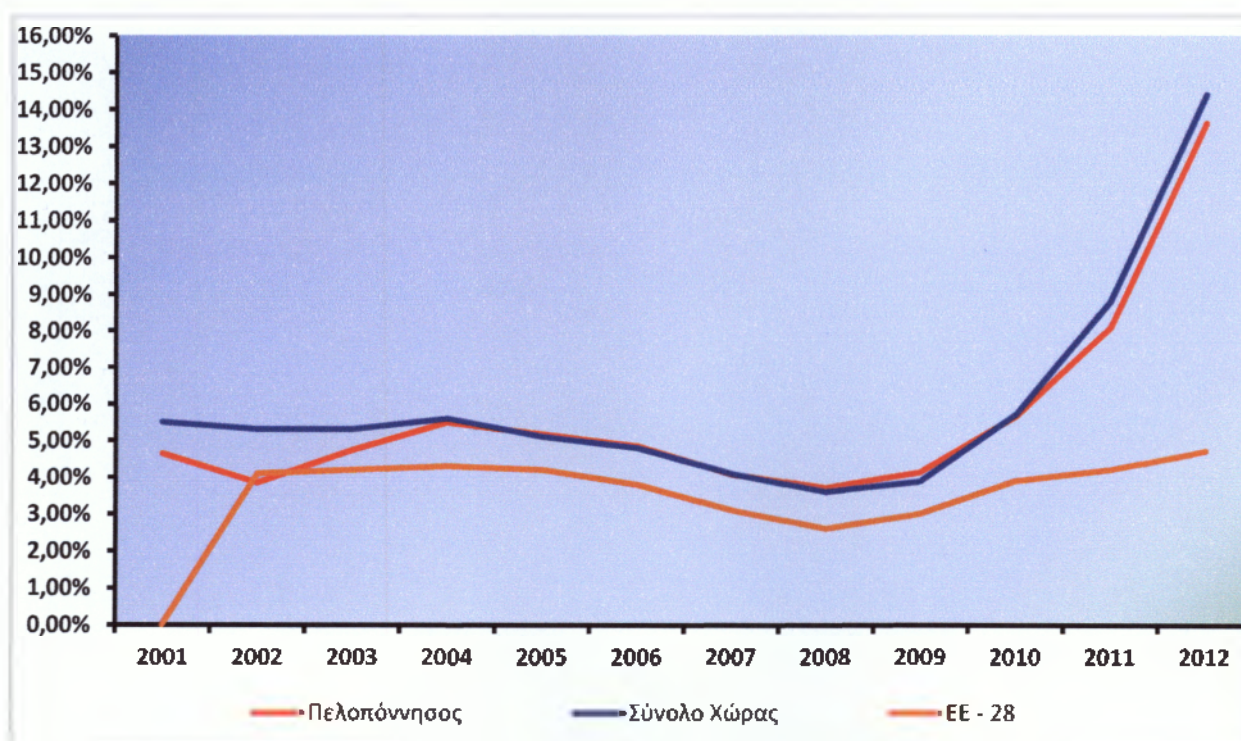

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 4.12: Ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων για το έτος 2012

Με βάση τα στοιχεία του διαγράμματος, παρατηρούμε ότι η περιφέρεια Πελοποννήσου κατέχει ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας 13,63%. Το μέγεθος αυτό του ποσοστού της περιφέρειας είναι πολύ κοντά στο ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο της χώρας το οποίο είναι της τάξης του 14,40%, αλλά ωστόσο παραμένει χαμηλότερο από αυτό. Σε σχέση τώρα με το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας της ΕΕ-28 είναι σαφώς υψηλότερο, αφού το ποσοστό της ΕΕ-28 αγγίζει το ποσοστό του 4,70% για το έτος 2012.

Απομονώνουμε λοιπόν αυτά τα στοιχεία και τα παρουσιάζουμε στο παρακάτω διάγραμμα 4.13 τη διαχρονική εξέλιξη της μακροχρόνιας ανεργίας στην περιφέρεια Πελοποννήσου, στο σύνολο της χώρας αλλά και σε επίπεδο ΕΕ-28 για την εξεταζόμενη περίοδο από το 2001 έως και το 2012:

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 4.13: Η διαχρονική εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας 2001 – 2012

Όπως φαίνεται επομένως και από το παραπάνω διάγραμμα, το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στη περιφέρεια Πελοποννήσου ακολουθεί διαχρονικά τις τάσεις της

χώρας, παραμένοντας σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο 2001 – 2012 σε παραπλήσια επίπεδα, και σαφώς υψηλότερα από αυτά που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εξάιρεση αποτελεί το έτος 2002, όπου υπήρξε σημαντική πτώση της μακροχρόνιας ανεργίας στη Πελοπόννησο, σε επίπεδα κάτω από το μέσο όρο της Ελλάδας με ποσοστό 3,84% έναντι 5,29% και της ΕΕ των 27 τότε με ποσοστό 4,21%.

4.4 Ποσοστά «νέων» ανέργων

Ανεργος νέος είναι το άτομο νεαρής ηλικίας, συνήθως κάτω των 25 ετών το οποίο αναζητά εργασία και δεν βρίσκει.

Είναι ένα από τα βασικότερα μεγέθη κατά την εξέταση της ανεργίας και υπολογίζεται πάντα διότι μετρά την αποτελεσματικότητα των αγορών, το δυναμισμό του παραγωγικού συστήματος μιας χώρας ως προς το να δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας που να αντικατοπτρίζουν τα προσόντα των νέων όπως κενά στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες, στην επαγγελματική εξειδίκευση και κατάρτιση.

Τα στοιχεία που εξετάζονται συνήθως γιατί αποτελούν ένα σημαντικό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας είναι οι ηλικίες από 15 έως 24 ετών.

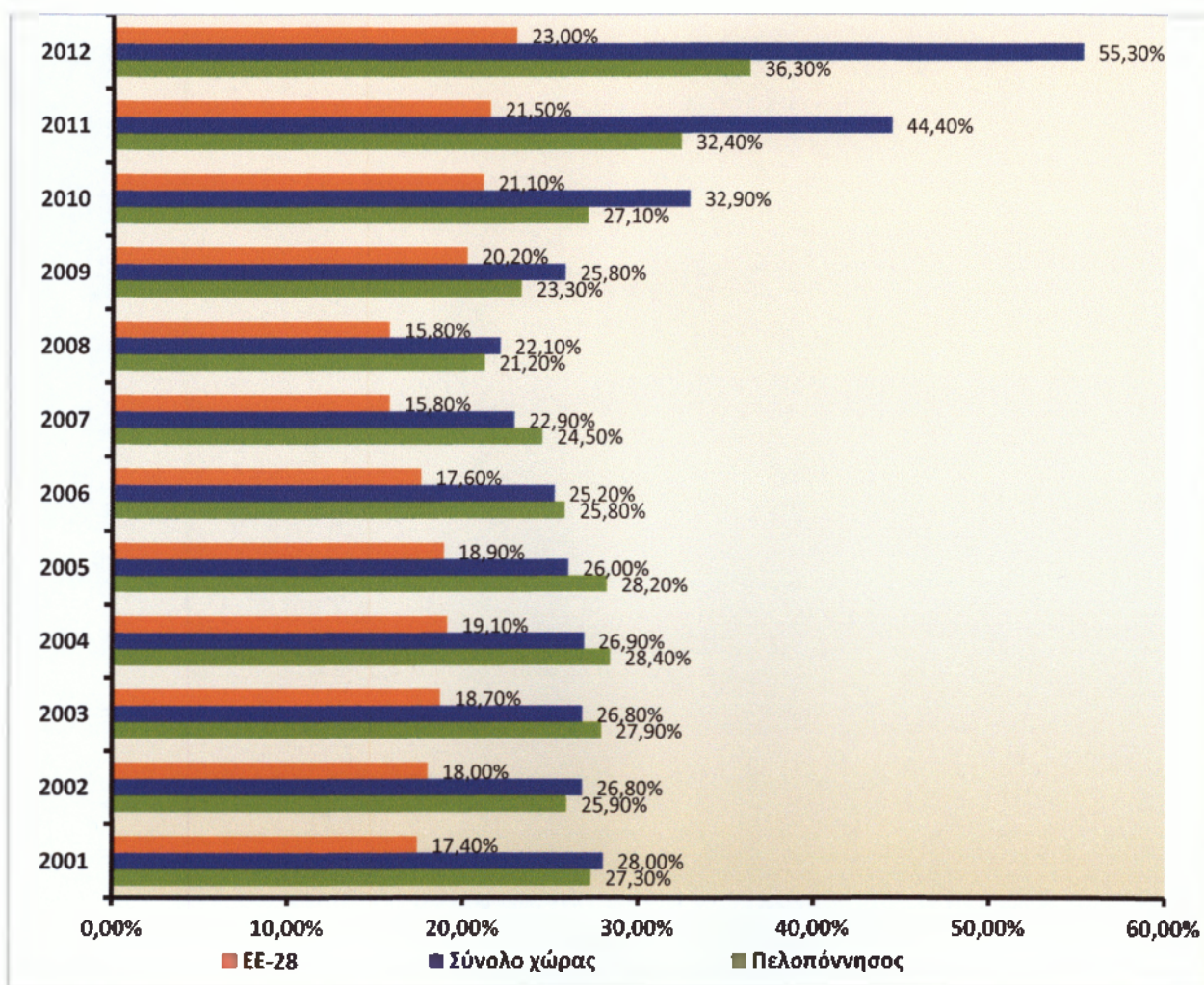
Επιπλέον, η δυσκολία εισόδου των νέων στην αγορά έχει να κάνει με τη φανέρωση μιας δυσαρμονίας του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της οικονομίας όσο και την αδυναμία της οικονομίας και του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα να δημιουργήσουν επαρκείς θέσεις εργασίας.

Σε ότι αφορά την ανεργία στους νέους 15 έως 24 ετών, η περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει τα τελευταία χρόνια το χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ όλων των υπολοίπων περιφερειών της Ελλάδας. Η μεταβλητότητα όμως είναι αρκετά έντονη σε αυτό το μέγεθος.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου από το 2003 έως και το 2007 εμφανίζει ανεργία στους νέους υψηλότερη από το μέσο όρο της χώρας. Από το 2008 και μετά η τάση αυτή έχει

αντιστραφεί, κυρίως λόγω της συγκράτησης της αύξησης της ανεργίας των νέων στη Πελοπόννησο έναντι των υπολοίπων περιφερειών της χώρας.

Στο διάγραμμα 4.14 που ακολουθεί έχουμε παρουσιάσει τα αποτελέσματα για αυτή την κατηγορία των ηλικιών στην περιφέρεια Πελοποννήσου συγκριτικά με τα αποτελέσματα στα ποσοστά του συνόλου της χώρας και της ΕΕ-28.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 4.14: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (2001 – 2012)

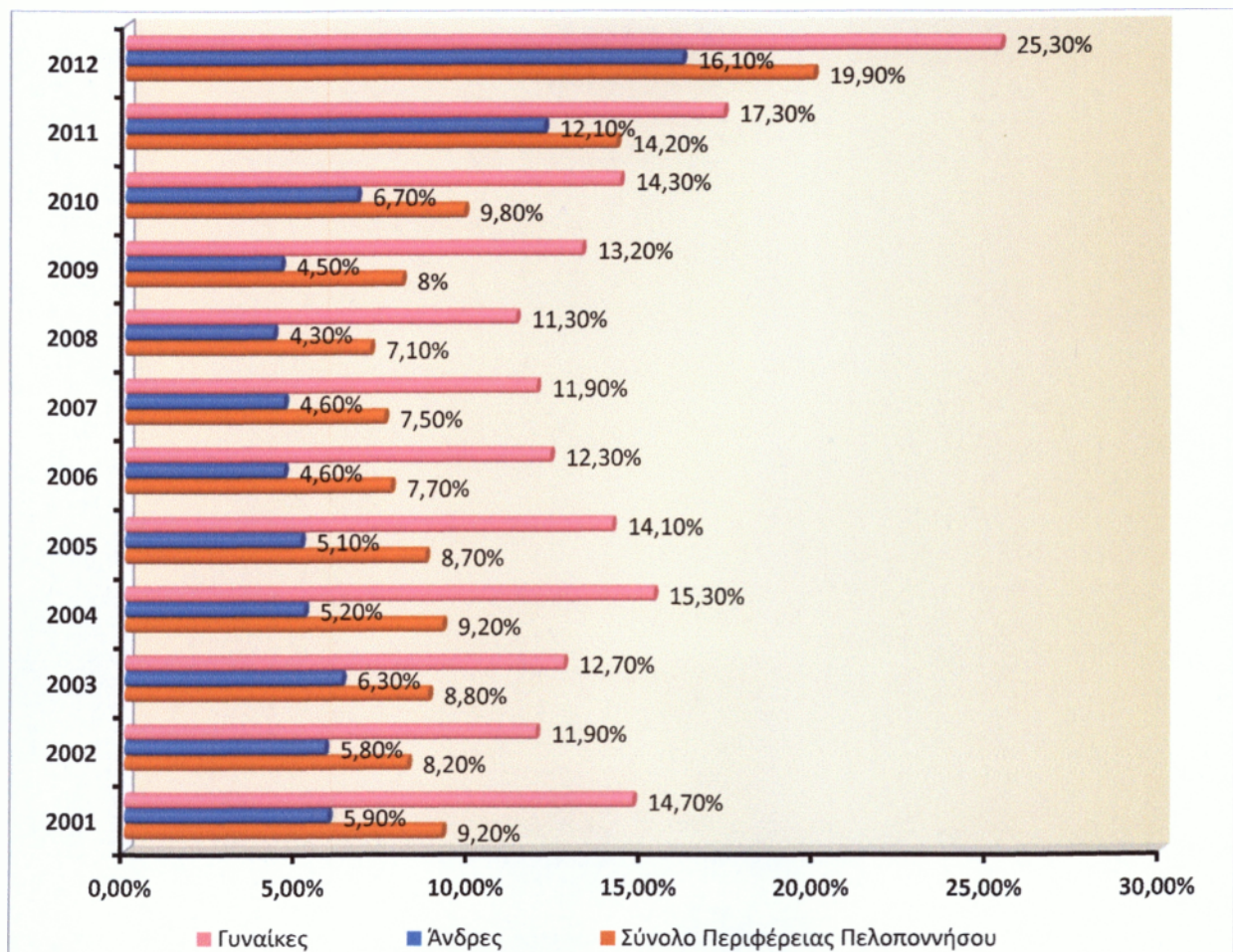
Φαίνεται λοιπόν ξεκάθαρα αυτό που σχολιάσαμε πιο πάνω όσον αφορά την αντιστροφή της εξέλιξης του ποσοστού ανεργίας στους νέους τα τελευταία χρόνια. Οι μπάρες της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι χαμηλότερες από το μέσο όρο της χώρας από το 2008 και μετά σε σχέση με τα προηγούμενα έτη της εξεταζόμενης περιόδου.

4.5 Ποσοστό ανεργίας κατά φύλο

Μία σημαντική παράμετρος στην εξέταση της ανεργίας ως κοινωνικό πρόβλημα, είναι το φύλο. Η εξέταση αυτής της παραμέτρου μας βοηθά να συγκρίνουμε πιο από τα δύο φύλα αντιμετωπίζει διαχρονικά τα μεγαλύτερα προβλήματα ανεργίας και σαφώς ποια μέτρα μπορούν να παρθούν για να αντιμετωπιστεί αυτό.

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιάσουμε την εξέλιξη των ποσοστών ανεργίας ανάμεσα στα δύο φύλα κατά τα έτη από το 2001 έως και το 2012.

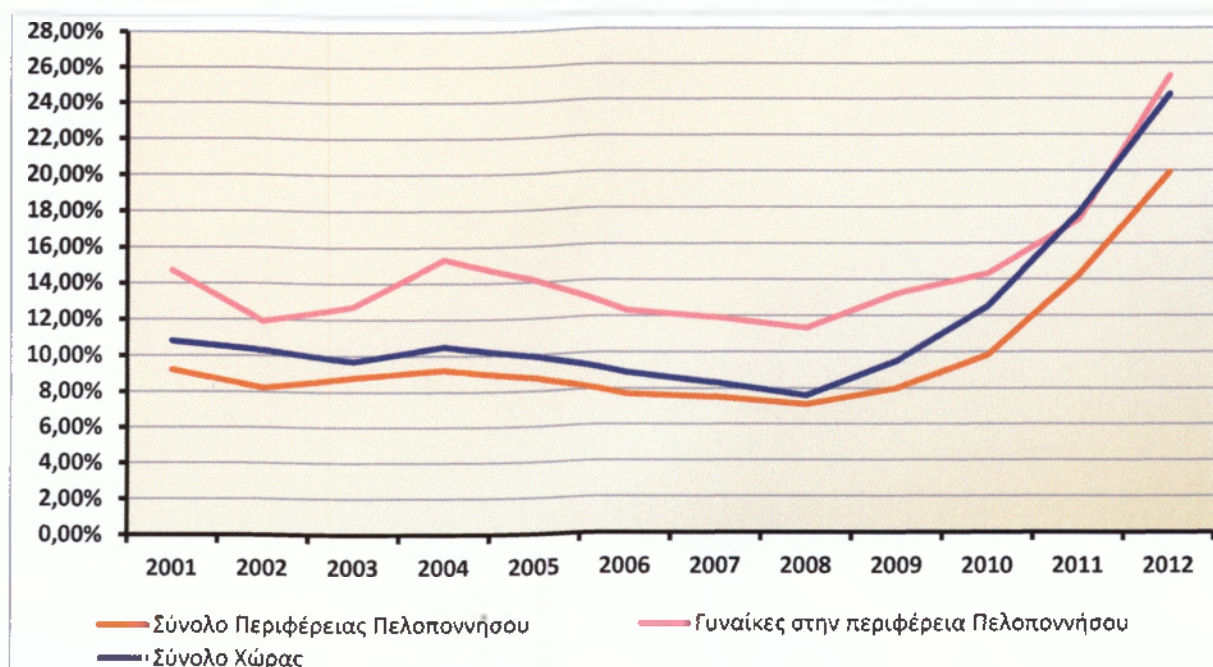
Παρακάτω λοιπόν έχουμε συλλέξει και παρουσιάζουμε τα στοιχεία της Eurostat σχετικά με αυτή την παράμετρο. Έτσι το διάγραμμα 4.15 μας δείχνει την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας ως προς το φύλο.

Πηγή: Eurostat statistics – Employment & Unemployment (LFS) – Regional statistics

Διάγραμμα 4.15: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στους ως προς το φύλο (2001 – 2012)

Από τα στοιχεία παρατηρείται διαχρονικά ότι το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο στις γυναίκες στη περιφέρεια Πελοποννήσου σε σχέση με αυτό των ανδρών για την εξεταζόμενη περίοδο και κανένα έτος δεν αποτελεί εξαίρεση σε αυτό. Επομένως το γυναικείο φύλο χαρακτηρίζεται ως το ευαίσθητο φύλο στο τομέα της αγοράς εργασίας.

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από ΕΛ.ΣΤΑΤ, Τριμηνιαίες έρευνες εργατικού δυναμικού 2001 – 2013

Διάγραμμα 4.16: Η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας των γυναικών (2001 – 2012)

Αυτό το διάγραμμα 4.16 μας παρουσιάζει την εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας στις γυναίκες κατά την εξεταζόμενη περίοδο, συγκριτικά με το σύνολο της χώρας αλλά και της περιφέρειας Πελοποννήσου. Καθόλα τα έτη εμφανίζουν ποσοστά ανεργίας μεγαλύτερα από το σύνολο της χώρας αλλά και της περιφέρειας.

Εξαίρεση αποτελούν το έτη 2011 και 2012, οπότε και το ποσοστό ανεργίας των γυναικών στην περιφέρεια Πελοποννήσου και τη χώρα εμφανίζονται παρόμοια, ως αποτέλεσμα της τάσης μείωσης της διαφοράς που εμφανίζεται από αυτά τα έτη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η καταπολέμηση της ανεργίας και η λήψη μέτρων για το σκοπό της μείωσης του ποσοστού της είναι μία εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. Εμπειρικά από τα στοιχεία που συλλέγουμε και από τις εκθέσεις της Eurostat φαίνεται ξεκάθαρα ότι σε αρκετές από τις χώρες της Ευρώπης τελευταία χρόνια το ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει το 10%. Στην Ελλάδα με τη συλλογή των στοιχείων και την ανάλυση που προηγήθηκε, βλέπουμε ότι τα τελευταία χρόνια και κυρίως από την έναρξη της οικονομικής κρίσης από το 2009, το ποσοστό ανεργίας έχει αυξηθεί ραγδαία στα μεγαλύτερα ποσοστά της τελευταίας δεκαετίας. Το 2012 ανήλθε στο 24,25% και το πρώτο εξάμηνο του 2013 αυξήθηκε ακόμα στο 27,25%, ποσοστά που εμφανώς δείχνουν την ένταση του προβλήματος αλλά και την ανάγκη διαρθρωτικών μέτρων στην αγορά εργασίας της χώρας.

Επιπλέον κατά την εξέταση των περιφερειών της χώρας διακρίνουμε τα ίδια συμπεράσματα όπως και σε επίπεδο της χώρας. Ειδικότερα για την περιφέρεια Πελοποννήσου βρήκαμε αυξητική τάση και ανοδική πορεία κατά μεγάλα ποσοστά τα 3 τελευταία χρόνια. Το 2012 το ποσοστό στην περιφέρεια ανήλθε στο 19,85% ενώ κατά τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2013 το ποσοστό είναι αυξημένο με μέσο όρο 21,65%.

Πιθανά μέτρα στα οποία μπορεί να στοχεύσει το Κράτος για την καταπολέμηση της ανεργίας είναι μέτρα που να αφορούν την αύξηση της συνολικής ζήτησης και μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού.

Ένα επιπλέον σημαντικό συμπέρασμα είναι το γεγονός της αυξημένης ανεργίας στις γυναίκες σε σχέση με τους άντρες και σε επίπεδο χώρας αλλά και σε επίπεδο περιφέρειας Πελοποννήσου.

Επίσης, όσον αφορά το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στη περιφέρεια Πελοποννήσου είδαμε ότι ακολουθεί διαχρονικά τις τάσεις της χώρας, παραμένοντας σε όλη την περίοδο που εξετάζαμε 2001 – 2012 σε παραπλήσια επίπεδα, και σαφώς υψηλότερα από αυτά που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συνολικά το ποσοστό ανεργίας στη περιφέρεια Πελοποννήσου ακολουθεί διαχρονικά τις τάσεις της χώρας. Παραμένει βέβαια σε πιο χαμηλά επίπεδα από τα επίπεδα της χώρας. Το 2008, πριν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια ήταν στα ίδια επίπεδα με της χώρας ενώ, από το 2009 που ξέσπασε η κρίση μέχρι σήμερα παρατηρούμε ότι το ποσοστό ανεργίας στην περιφέρεια έχει ανοδική πορεία αλλά χαμηλότερη από την αντίστοιχη ανοδική πορεία της χώρας.

Κάποιες προτάσεις που μπορούν να γίνουν για την υποστήριξη και ενίσχυση της απασχόλησης είναι να παρθούν ορισμένα μέτρα για την υποστήριξη της αναζήτησης για απασχόληση και μέτρα για το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η κατάρτιση. Ο στόχος μέσω της κατάρτισης είναι να συμπληρωθούν οι δεξιότητες των ατόμων που αναζητούν εργασία έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και έτσι η εξεύρεση απασχόλησης να είναι μια πιο εύκολη διαδικασία και να μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση του εισοδήματος των ανέργων.

Μια πρόταση για ένα αποτελεσματικό μέτρο είναι η στόχευση για την ενίσχυση του τομέα του τουρισμού ως στρατηγική στην περιφέρεια Πελοποννήσου κάτι το οποίο μπορεί να αποδώσει και να ενισχύσει σαφώς τον τομέα της αγοράς εργασίας και να αυξήσει το μερίδιό της στο ΑΕΠ της χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

- ✚ Apergis N. (2005), "An estimation of natural rate of unemployment in Greece", *Journal of Policy Modeling*, Vol.27, issue 1, p. 91-99
- ✚ Mankiw G. (2002), «Μακροοικονομική Θεωρία», Εκδόσεις Gutenberg, Τέταρτη αναθεωρημένη έκδοση, Αθήνα
- ✚ Begg D. (1998), «Εισαγωγή στην Οικονομική», Τόμος Β', Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- ✚ Λιανός Θ., Παπαβασιλείου Α., Χατζηανδρέου Α. (2002), «Αρχές Οικονομικής Θεωρίας», Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα
- ✚ Πουρναράκης Ε. (1995), «Μακροοικονομία», Τόμος 1^{ος}, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα
- ✚ Andrew Clark, Yannis Georgellis, Peter Sanfey (2001), "The Psychological impact of Past Unemployment", *Economica*, London School of Economics and Political Science Vol. 68, Issue 270 p.221-241
- ✚ A. Roy Thurik, Martin A. Carree, Andre Van Stel, David B. Audretsch (2008), "Does self-employment reduce unemployment?", *Journal of Business Venturing*, Vol. 23, Issue 6 p.673-686
- ✚ Demekas D. & Kontolemis Z. (1996), "Unemployment in Greece: A survey of the issues", International Monetary Fund, working paper no. 96/91
- ✚ Dimopoulos G., Kapopoulos P., Lazaretou S., Prodromidis K. (1998), "Unemployment persistence mechanism and stabilization policies: Greece on the way to EMU", discussion paper no. 100
- ✚ <http://www.statistics.gr>
- ✚ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>
- ✚ <http://www.mathra.gr>
- ✚ <http://rcm.damt.gov.gr>
- ✚ <http://el.wikipedia.org>
- ✚ <http://www.epirus.gov.gr/portal>
- ✚ www.pedthessalias.gr
- ✚ <http://www.ogeeka-dimitra.org.gr>
- ✚ <http://www.nea.gr/gr/index.php?module=news>
- ✚ <http://www.nad.gr>
- ✚ <http://www.crete.gov.gr>